

કાંતિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણ વર્મા

કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભૂજ

આર્ટ્સ ફેકલ્ટી

ટી.વાય.બી.એ.

W.e.f. - 2008

Only for External

: પ્રકાશક :

રજિસ્ટ્રાર,

કે.એસ.કે.વી. કચ્છ યુનિવર્સિટી, ભૂજ

વર્ષ : ૨૦૧૧

KRANTIGURU SHYAMJI KRISHNA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY

KRANTIGURU SHYAMJI KRISHNAVERMA KACHCHH UNIVERSITY

INDEX

SR.NO.	SUBJECT	PAGE NO.
1	ECONOMICS	5 TO 19
2	GUJARATI	20 TO 27
3	POLITICAL SCIENCE	28 TO 43
4	HINDI	44 TO 59
5	HISTORY	60 TO 68
6	SANSKRIT	69 TO 78
7	PSYCHOLOGY	79 TO 94
8	ENGLISH	95 TO 109
9	SOCIOLOGY	110 TO 117

KRANTIGURU SHYAMJI KRISHNA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY

K.S.K.V. Kachchh University
K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUI (KACHCHH)
T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS
(SCHEME AND STRUCTURE OF PAPERS)

- Paper - VI** : Macro - Economics (Compulsory)
- Paper - VII** : International Economics and Public finance (Compulsory)
- Paper - VIII** : Economics of Social sector and Environmental Issues (Compulsory)
- Paper - IX** : Indian Economy after - 1991.(Compulsory)
- Paper - X** : Co-operation
- Paper - XI** : Economic Essays

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ (KACHCHH)
2009-2012
T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS
(SCHEME AND STRUCTURE OF PAPERS)

Paper - VI : Macro - Economics (Compulsory)

Preamble:

This paper introduces under graduate students to the first time to the economy as a whole. It will enable students to under the macro concepts like inflation, employment, national income, trade cycles etc. This paper should allow students to understand the basic principles of static close economy.

- I** National Income and Social Account : Concept and Measurement of national income, National income accounts with government and international trade - Incorporation of environmental concerns in national accounts - green accounts.
- II** Classical Theory of Income and Employment : J.B. Say, Pigou Real Wages.
- III** Quantity Theories of Money : Fisher, Cambridge, Superiority of Cambridge equation over equation of fisher,--
- IV** Keynesian Theory of Income and Employment : Keynes's objection to the classical theory - Aggregate demand and aggregate supply functions - The Principle of effective demand - Consumption function - Average and marginal propensity to consume - Factors affecting consumption spending - Investment multiplier - acceleration - Theory of M.E.C. - National income equilibrium with the help of aggregate demand and aggregate supply.
- V** Milton Friedman's quantity theory of money : - concept of permanent income, equation of permanent income, limitations.
- VI** Value of Money : Meaning of value of money - Measurement of value of money - Price Index Numbers :- (Wholesale price Index and consumer price Index) Method to construct price index limitations of index numbers - supply of money M1,M2.,M3.,M4.,
- VII** Trade Cycles : Nature and characteristics - Different stages of trade cycle - Hawtrey's monetary theory - Hayek's over - investment theory - Hicksian trade cycle theory.
- VIII** Theories of inflation : Meaning - Types - causes - remedies - effects - Phillips curve.

- IX** Basic concepts of Mathematical Economics : Difference between Mathematical economics and econometrics - Definition of variables, constants and parameters - concepts of function, equations, identities, -- systems of equations -- application of straight line systems -- slope of the line and homogenous functions.
- X** Functional relationship : Simple functional relationships - Demand function and supply function, production, cost function, consumption function, savings and investment function.

Reference Books

- 1 Stonier and Hague : - Advance Economic Theory.
- 2 Ahuja H.L. :- Advance Economic Theory.
- 3 Sundaram & Vaishya :- Principles of Economics
- 4 K.K.Dewett :- Economic Theory
- 5 Mithani M.N. :- Principles of Economics

Note :

- 1 Concepts included in topic No. 9 and 10 are to be explained with the help of illustrations.

PAPER STYLE

Q.1 Long question : (two options)	14
Q.2 Short Notes of 100 words : (2 out of 4)	16
Q.3 Short questions for 30 words : (5 out of 10)
(Questions should be asked from other than Long Question chapters)	25
Q.4 (A) Multiple choice (from all chapter) : (10 out of 10)	05
Q.4 (B) One line answers (from all chapter) : (10 out of 15)	10

T. Y. B. A. અર્થશાસ્ત્ર

P. No. 6 સમગ્ર લક્ષી અર્થશાસ્ત્ર (ફરજિયાત) Marks : 70/100

- (૧) રાષ્ટ્રીય આવક અને સામાજિક હિસાબો :
- રાષ્ટ્રીય આવકનો ખ્યાલ અને રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની વિભિન્ન પદ્ધતિઓ – સરકાર અને આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર વિભાગના આવકના હિસાબો – રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરીમાં પર્યાવરણની અસરો
- (૨) આવક અને રોજગારીનો પ્રશિષ્ટ સિદ્ધાંત :
- જે.બી.સે., પીગુ અને વાસ્તવિક વેતનો
- (૩) નાણાં પરિમાણના સિદ્ધાંતો :
- ફિશર – કેમ્બ્રિજ – ફિશરના સમીકરણ કરતાં કેમ્બ્રિજ સમીકરણનું ચઢિયાતાપણું
- (૪) કેઈન્સનો આવક અને રોજગારીનો સિદ્ધાંત :
- પ્રશિષ્ટ અર્થશાસ્ત્રની વિચારસરણીને કેઈન્સે કરેલી આલોચના (ટીકા) – કુલ માંગ અને કુલ પુરવઠા વિધેય – અસરકારક (પ્રભાવશાળી) માંગનો સિદ્ધાંત – વપરાશ વિધેય – સરેરાશ અને સીમાંત વપરાશવૃત્તિ – વપરાશવૃત્તિને અસર કરતાં પરિબલો – કુલ માંગ અને કુલ પુરવઠાની મદદથી રાષ્ટ્રીય આવકની સમતુલા (આવક નિર્ધારણનો સિદ્ધાંત)
- (૫) મિલ્ટન ફ્રિડમેનનો નાણાં પરિમાણનો સિદ્ધાંત :
- કાયમી આવકની વિભાવના (ખ્યાલ), કાયમી આવકનું સમીકરણ, મર્યાદાઓ
- (૬) નાણાંનું મૂલ્ય :
- નાણાંના મૂલ્યનો અર્થ – નાણાંના મૂલ્યની માપણી – ભાવસૂચક આંક (કિંમત સૂચક આંક)– ભાવ સૂચકઆંકની રચનાની પદ્ધતિ – ભાવ સૂચક આંકની મર્યાદાઓ – નાણાંનો પુરવઠો M_1, M_2, M_3, M_4
- (૭) વ્યાપાર ચક્રો :
- વ્યાપાર ચક્રોનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો – વ્યાપાર ચક્રના વિભિન્ન તબક્કાઓ – હોટ્ટેનો નાણાંકીય સિદ્ધાંત – હાયકેનો અતિ મૂડી રોકાણનો સિદ્ધાંત – હિકસનો વ્યાપાર ચક્રનો સિદ્ધાંત
- (૮) ફુગાવો : અર્થ – પ્રકારો – કારણો – ઉપાયો – અસરો – ફિલિપ્સ રેખા.
- (૯) ગાણિતિક અર્થશાસ્ત્રના મૂળભૂત ખ્યાલો :
- ગાણિતિક અર્થશાસ્ત્ર અને અર્થમિતિશાસ્ત્ર વચ્ચેનો તફાવત ચલ – અચલ – પ્રાયલની વ્યાખ્યાઓ – વિધેયનો ખ્યાલ – સમીકરણ સંહિતિ – પદ્ધતિ – સરેખ સમીકરણની ઉપયોગિતા – સુરેખાનો ઢાળ અને સમાનગુણી વિધેય
- (૧૦) વિધેયાત્મક સંબંધો :
- સરળ વિધેયાત્મક સંબંધ – માંગ વિધેય અને પુરવઠા વિધેય – ઉત્પાદન વિધેય – ખર્ચ વિધેય – વપરાશ વિધેય – બચત અને મૂડીરોકાણ વિધેય.

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (1) Stonier and Hague :- Advance Economic Theory.
- (2) Ahuja H. L. :- Advance Economic Theory.
- (3) Sundarm & Vaishya :- Principles of Economics
- (4) K. K. Dewett :- Economic Theory
- (5) Mithani M. N. :- Principles of Economics

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્ર-૧ લાંબો પ્રશ્ન : (બે વિકલ્પો) (બેમાંથી એક)	14
પ્ર-૨ આશરે ૧૦૦ શબ્દોની ટૂંક નોંધ : (ચારમાંથી બે)	16
પ્ર-૩ આશરે ૩૦ શબ્દોના ટૂંકા પ્રશ્નોત્તર : (દશમાંથી પાંચ)	25
(લાંબા મોટા પ્રશ્નો જેમાંથી પૂછાયા છે તે સિવાયના પ્રકરણોમાંથી પૂછવા)	
પ્ર-૪ (અ) બહુવિકલ્પ પસંદગીવાળા પ્રશ્નો : (બધા પ્રકરણમાંથી) (દશમાંથી દશ)	05
(બ) એક વાક્યના ઉત્તરો : (બધાં પ્રકરણમાંથી) (પંદરમાંથી દશ)	10

T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS

Paper - VII : International Economics and Public finance (Compulsory)

Preamble:

This paper introduces under graduate students to the first time to international trade and finance principles. Second part of this course give insight and basic tools of public finance and role of government.

Section - I (Weightage 50%) International Economics

- I Theories of International trade : Comparative cost theory - factor - endowment theory.
- II Terms of trade : Concepts of terms of trade - Gains from trade and distribution of gains — Reciprocal demand - offer curves and determination of terms of trade.
- III Trade policies : Free trade vs. protection - arguments in favour of protection : Infant industry and other arguments.
- IV Balance of payments : Meaning - causes of imbalance - Mechanism of adjustment - Measures to remove imbalance.
- V Exchange - rate : Determination of exchange - rate - purchasing power parity theory -- Demand and supply - Flexible exchange rates : advantages and disadvantages.

Section-II (Weightage 50%) Public Finance

- VI Introduction to Public Finance : Definition and objectives of public Finance - Provision of social goods - characteristics of public goods and private goods - Private cost - benefit and social cost - benefit -- Externalities - Redistribution of income.
- VII Public Expenditure : Causes of increase in public expenditure - effects of public expenditure on production, employment and income distribution.
- VIII Sources of income of Government : Taxation - Public Debt - Deficit financing - Profits from public enterprises - privatisation of public sector UNITS - Miscellaneous sources of income like fee, royalty, etc.
- IX Taxation : Direct -- Indirect tax - pros and cons -- Theories of Taxation : equity, ability and benefit -- Impact incidence and shifting of taxation (concepts only) Effects of Taxation on Production Employment & distribution.
- X Public Debt : Difference between taxation and borrowing - Types of debt -- Burden of debt : Lerner's and Buchanan's view point. - Musgrave's point of view.

Reference Books

Salvatore D : Theory and problems of International Economics. -- M C Graw Hill, New York, 1983

Krainin M.E. : International Economics Harcourt Brace Jovanovich New York, 1979

- Gruber H.G. : International Economics Irwin, Homewood, 1981

Kindleberger C.P. International Economics

Bhagwati Jagdish : International Trade Selected Readings, MIT Press, Cambridge, 1981

Haberler G : The theory of International Trade - W.Hodge & Co., London, 1936

Note : (Paper setter is advised to give 50% waitage to both the sections of this paper)

PAPER STYLE**MARKS**

Q.1 Long question : (two options) **14**

Q.2 Short Notes of 100 words : (2 out of 4) **16**

Q.3 Short questions for 30 words : (5 out of 10) **25**

(Questions should be asked from other than Long Question chapters)

Q.4 (A) Multiple choice : (from all chapter) (10 out of 10) **05**

Q.4 (B) One line answers : (from all chapter) (10 out of 15) **10**

T. Y. B. A.**SUBJECT : ECONOMICS****Paper - VIII : Economics of Social sector and Environmental Issues (Compulsory)**

Preamble :

This paper introduces students of economics to the environment issues created by economic growth phenomena. It should prepare students to understand the concept of sustainable development and inclusive development.

- I** Basic Environmental Issues - I : Environment, Ecology and Economic Development, laws of thermodynamics : Basic concepts -- elements of capital theory, externality, public goods, uncertainty and irreversibility, renewable and non — renewable resources, social cost - benefit analysis. Causes and effects of environmental degradation, degradation of land, forest and natural resources, pollution from energy. Effects on health, land, water and air Valuation of environment damages/benefits, direct and indirect methods.
- II** Basic Environmental Issues - II : Pollution prevention, control and abatement, legal institutions and instruments; Command and control vs. market - based instruments; taxes - vs. permits; direct and indirect instruments of pollution control : Pollution control system and policy in India -- Legislation, standards and enforcement.
- III** Educational Economics : Theory : Human capital -- Human capital vs. physical capita components of human capital, Determinants of demand for education, Costs and benefits of education.
- IV** Education Economics : Policy : Educational planning and economic growth; Educational financing; Education and labour market; Economics of education; Educational planning and policy in India.
- V** Health Economics - I : Determinants of Health : Economic dimenensions of health care; Appaisal of health care financing Health planning and policy in India.
- VI** Health Economics - II : Health planning and policy in India; World health organisation: function and standards.
- VII** Sustainable Development : Concepts and Indicators of sustainable development.
- VIII** Global Environmental Issues : Global Warming, Greenhouse effect, Deforestation and desertification, Biodiversity preservation.
- IX** Disaster Management and Financing : Concept of disaster management; Components of disaster management; prevention, preparedness, rescue and relief, rehabilitation; issues in financing; national, State -- level, local.
- X** Welfare Economics : Meaning and importance of economic welfare; Problems of measuring welfare; Classical welfare economics; Paretols criteria; value judgement; concept of a social welfare function.

Reference Books

Ayres R.Y. Leslie Ayers : Accounting of Resources Vol.1 Edward Elgar.

Bhattacharya Ravindra N. :- Environmental Economics - Oxford University press, 2001

Callan J.S. Janet M.T. :- Environmental Economics and Management, Theory Policy and Applications. Irwin 1996.

Field Darry C Environmental Economics An Introduction. Megrow Hill International edition, 1997

Sengupta R. - Ecology and Economics an Approach to Sustainable Development.

PAPER STYLE

Q.1 Long question : (two options)	14
Q.2 Short Notes of 100 words : (2 out of 4)	16
Q.3 Short questions for 30 words : (5 out of 10)	25
(Questions should be asked from other than Long Question chapters)	
Q.4 (A) Multiple choice : (from all chapter) (10 out of 10)	05
Q.4 (B) One line answers : (from all chapter) (10 out of 15)	10

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ (KACHCHH)
T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS
Paper - IX : Indian Economy after - 1991. (Compulsory)

Preamble:

This paper gives students to the major issues and challenges in front of the Indian economy. Detailed study is required in the post reform era and current issues in Indian economy.

- I Planning in India : Review of earlier plans -- 10th five year plan Agenda Approach Paper of XIth Five Year Plan.
- II Economic reforms in India since 1991 : I : Objective - sectoral economic reforms : Agriculture and agricultural policy - Industrial policy - Reforms in service sector Financial Sector Reforms
- III Economic reforms in India Since 1991-II : Liberalisation, privatisation and globalisation of Indian economy.
- IV Budget Analysis : Concept of budget : Balanced budget, deficit budget, performance budget, zero based budgeting — types of deficit : Revenue deficit, capital deficit, budgetary deficit, primary deficit, fiscal deficit -- Latest union budget.
- V Price -- trends in India : Price trends since 1991 — Causes of price rise — steps taken by the government Inflationary pressure causes - policy measures to control inflation - its impacts
- VI Banking system in India : Lessons of nationalisation of commercial banks in India -- Private sector, monetary policy of Reserve Bank of India : objectives, instruments and critical appraisal. Banks performance, Analysis of banking in India. Monetary fiscal policy issues experiences Impacts during post-reform period
- VII Foreign trade since 1991 : Trends and directions of imports and exports : Balance of payments- - Import and export policy of Government of India.
- VIII Federal Finance : Meaning of federal finance — Centre - state financial relations : issues -Critical Review of XIIth Financial commission Recommendation Terms of Reference of XIIIth Finance commissions.
- IX Foreign aid and investment since 1991 : Foreign direct investment - Foreign institutional investment - Foreign collaboration - Foreign aid -- Their impact.
- X Labour and Finance : Agriculture and Industrial labour : Issues — Agricultural labour : issue -- Institutional finance in agriculture, Institutional finance in industry

Reference Books

- 1 Ahluwalin J.J. And I. M.D. Little (Eds) (1990) India's Economic Reforms and Development- Oxford Uni. Press Neoleable
- 2 Bardhan P.K. (9th editor) The Polictical economy of development in India, Oxford Uni. Press New Delhi.
- 3 Prahmananel P.R. And - Development V.R. Panchamukhi (Ed) (2001) Experiences In the Indian economy state perspectives
- 4 Dantwala M.C. (1996) - Dilemma of Growth Indian Experience Sage Publication New Delhi.
- 5 Dutt R. (2001) Second Generation Economic Reforms in India - Deep & Deep Pab. Delhi.
- 6 Sen R. K. And B. Chaterjee (2001) Indian Economy Agenda of 21st Century (Deep & Deep Publication)
- 7 Govt. of India Economic Survey, RBI Bullectin, Annual Reparts, LSO, RBI, EPW "Statistics"

PAPER STYLE

Q.1 Long question : (two options)	14
Q.2 Short Notes of 100 words : (2 out of 4)	16
Q.3 Short questions for 30 words : (5 out of 10)	25
(Questions should be asked from other than Long Question chapters)	
Q.4 (A) Multiple choice : (from all chapter) (10 out of 10)	05
Q.4 (B) One line answers : (from all chapter) (10 out of 15)	10

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ (KACHCHH)
T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS
Paper - X : Co-Operation

Preamble :

Co-operation is one of the many economic systems. It provides the insight of way of life. There are economies in this world which follows Gandhian model of economics. This paper gives students insight about democratic peaceful coexistence in the society.

- I** Co-operation : Meaning, definitions and characteristics - origin and growth if co-operative movement in India and leading countries like Britain, Germany, Denmark, Sweden and Israel.
- II** Philosophy if co-operative movement - conditions for the success of co-operative movement.
- III** Different economic systems and co-operation as a balancing factor - comparison of co-operation with private enterprises (individual, partnership and joint - stock companies) and public enterprises.
- IV** Principles of co-operation (Adopted at Manchester convention of 1995) Importance of Co-operative principles :
 - 1 Voluntary and open membership
 - 2 Democratic control of members.
 - 3 Economic participation of members.
 - 4 Autonomy and independence.
 - 5 Education, training and information.
 - 6 Co-operation among co-operatives.
 - 7 Responsibility towards society.
- V** Role and importance in providing short term and medium term agricultural credit with reference to :
 - (a) Primary agricultural co-operative credit societies
 - (b) District co-operative banks.
 - (c) State co-operative banks.
- VI** Need for co-operative institutions for providing long - term agricultural credit - Land Development banks : Brief history, objective, working, factors affecting slow growth of Land Development Banks suggestions for the improvement of working of Land Development Bank. Role of Reserve Bank of India and NABARD in the sphere of agricultural credit.

- VII** Objectives, working, problems (if any) and/or government policy, suggestions for the growth of the following :
- (a) co-operative Agricultural Marketing and Processing Societies.
 - (b) Milk Producers' Co-operative Societies.
 - (c) Consumers' Co-operative Stores.
 - (d) Co-operative Housing Societies.
 - (e) Co-operative Farming Societies.
 - (f) Industrial Co-operative Societies.
 - (g) Urban Co-operative Societies.
- (1) Employees Co-operative
 - (2) Urban Co-operative Banks.
 - (3) Credit Societies.
- IX** State assistance to co-operative movement : need, form and attitudes of both towards each other - Importance of co-operative education and training - methods adopted to achieve objectives of co-operative training, co-operative education and training in India.
- X** Some problems of co-operative movement :
- (a) Element of compulsion in co-operative movement.
 - (b) Limited Vs. Unlimited liabilities.
 - (c) Need for profit in co-operative societies.
 - (d) Taxes on co-operative societies.
 - (e) Overdue.
 - (f) Linking of credit with marketing.
 - (g) Vigilance on the part of members.

PAPER STYLE

Q.1 Long question : (two options)	14
Q.2 Short Notes of 100 words : (2 out of 4)	16
Q.3 Short questions for 30 words : (5 out of 10)	25
(Questions should be asked from other than Long Question chapters)	
Q.4 (A) Multiple choice (from all chapter) (10 out of 10)	05
Q.4 (B) One line answers (from all chapter) (10 out of 15)	10

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ (KACHCHH)
T. Y. B. A.
SUBJECT : ECONOMICS
Paper - XI : Economic Essays

SECTION - I

- 1 Unorganised Sector
- 2 Self Employment
- 3 Child Labour
- 4 Unorganised market
- 5 International Monetary Fund and (World Bank)
- 6 World Trade Organisation Inclusive Growth.

SECTION - II

- 1 Global warming
- 2 Limitations of capitalism
- 3 Economics of Amartya Sen.
- 4 Gandhian Economic Thought
- 5 Paul Krugmen's economic view
- 6 Micro — Credit

REFERENCE BOOKS

- 1 Sir Clabs Moser & G. Kalton - Survey Methods on Social investigation
- 2 Goode W. J. & Hatt P.K. - Methods in Social Research
- 3 Galtung J. - Theory and Methods of Social Research
- 4 Cochran W. G - Sampling Techniques
- 5 Glock C. Y. - Survey Research in Social Sciences'

PAPER STYLE

	MARKS
Q.1 Long Essay : (1 out of 3 Essays)	35
Q.2 Long Essay : (1 out of 3 Essays)	35

T.Y.B.A. અર્થશાસ્ત્ર
P. No. 11 આર્થિક નિબંધો
Marks : 70/100

વિભાગ - 1

- (૧) અસંગઠિત ક્ષેત્ર
- (૨) સ્વ-રોજગાર
- (૩) બાળમજૂરી
- (૪) અસંગઠિત નાણાં બજાર
- (૫) આંતરરાષ્ટ્રીય નાણાં ભંડોળ અને વિશ્વ બેંક વિશ્વ વેપાર સંસ્થા

વિભાગ - 2

- (૧) વૈશ્વિક ઉષ્ણતામાન (પૃથ્વીના તાપમાનમાં થતાં ફેરફારો)
- (૨) મૂડીવાદની મર્યાદાઓ
- (૩) અમર્ત્યસેનનું અર્થશાસ્ત્ર
- (૪) ગાંધીજીની આર્થિક વિચારધારા
- (૫) પોલ-કુગમેનના આર્થિક વિચારો
- (૬) સૂક્ષ્મ ધિરાણ

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્ર-૧ મોટો પ્રશ્ન : (ત્રણમાંથી એક)	35
પ્ર-૨ મોટો પ્રશ્ન : (ત્રણમાંથી એક)	35

ગુજરાતી વિષય
તૃતીય વર્ષ – બી.એ (મુખ્ય)ના વિદ્યાર્થીઓ માટે
નિયત થયેલા અભ્યાસક્રમના હેતુઓ

- પેપર નં ૬** ગુજરાતી ભાષા સાહિત્ય ભણતો વિદ્યાર્થી સાહિત્યનો ઇતિહાસ જાણે. મોટા સર્જકો અને કૃતિઓથી વાકેફ થાય.
- પેપર નં ૭** ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ, બંધારણ અને ભાષાનો વિકાસ જાણે તે.
- પેપર નં ૮** ગુજરાતી સાહિત્ય સર્જન, વિવેચન અને સાહિત્યના સિદ્ધાંતોનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય.
- પેપર નં ૯** ગુજરાતી સાહિત્યમાં આધુનિકતા અને અનુઆધુનિકતા વિશે માહિતગાર થાય.
- પેપર નં ૧૦** પ્રશિષ્ટ કૃતિનો અભ્યાસ અને આસ્વાદ કરે તેમજ સાહિત્યિક વિષયો ઉપર નિબંધ લેખન કૌશલ્ય વિકસાવે એ હેતુ રહેલો છે.
- પેપર નં ૧૧** સમૂહ માધ્યમો અંગે વિદ્યાર્થી માહિતગાર બની એવાં કૌશલ્યો પોતાનામાં કેવી રીતે વિકસાવી શકે એ અંગેનું માર્ગદર્શન પૂરું પડે.
- પ્રશ્નપત્ર-૬** અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ
- પ્રશ્નપત્ર-૭** ગુજરાતી ભાષા-સ્વરૂપ અને વિકાસ
- પ્રશ્નપત્ર-૮** સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો
- પ્રશ્નપત્ર-૯** સાહિત્યનો ઇતિહાસ ખંડ-૨ અને સાહિત્યના મૂળભૂત તત્ત્વો
- પ્રશ્નપત્ર-૧૦** પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ અને નિબંધ લેખન
- પ્રશ્નપત્ર-૧૧** સાહિત્ય, સમૂહ માધ્યમો અને લેખન કૌશલ્ય

કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષર્નલ (૧૦૦)
તૃતીય વર્ષ – બી.એ (મુખ્ય)
પ્રશ્નપત્ર-૬
અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ

- એકમ : ૧** (અ) અર્વાચીન અને મધ્યકાલીન સાહિત્યનો ભેદ (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) સમગ્ર અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનાં પ્રેરક બળો
 (ક) અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની લાક્ષણિકતા
- એકમ : ૨** (અ) સુધારક યુગનાં લક્ષણો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) સુધારક યુગનાં નવપ્રસ્થાનો
 (ક) નીચેના સાહિત્યકારોનું પ્રદાન :
 દલપતરામ, નર્મદ, નવલરામ, નંદશંકર
 (ડ) નીચેની કૃતિઓ :
 કરણધેલો, મિથ્યાભિમાન, મારી હકીકત, લલિતાદુઃખદર્શક
- એકમ : ૩** (અ) સુધારક યુગથી પંડિતયુગનાં ભેદક લક્ષણો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) નીચેના સાહિત્યકારોનું પ્રદાન
 ગોવર્ધનરામ, કલાપી, કાન્ત, બળવંતરાય અને ન્હાનાલાલ
 (ક) નીચેની કૃતિઓ :
 કુસુમમાળા, રાઈનો પર્વત, ધર્મવિચાર, કલાન્તકવિ
- એકમ : ૪** (અ) પંડિતયુગથી ગાંધીયુગનાં ભેદક લક્ષણો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) નીચેના સાહિત્યકારો :
 ગાંધીજી, ક.મા.મુનશી, રા.વિ.પાઠક, સુન્દરમ્, ઉમાશંકર અને પન્નાલાલ
 (ક) નીચેની કૃતિઓ : આગગાડી, ધીમુ અને વિભા, ખરા બપોર, ભારેલો અગ્નિ,
 ઝેર તો પીધાં છે જાણી જાણી
- એકમ : ૫** (અ) અનુગાંધીયુગથી ગાંધીયુગનાં ભેદક લક્ષણો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) નીચેના સર્જકો : રાજેન્દ્ર શાહ, નિરંજન ભગત, જયંત પાઠક, ઉશનસ્
 (ક) નીચેની કૃતિઓ : બારીબહાર, નમેલી સાંજ, પ્રતીક અને પરિક્રમા
 (ડ) નીચેના સાહિત્ય સ્વરૂપોની વિકાસરેખા : નવલકથા, નવલિકા, ખંડકાવ્ય અને ગઝલ

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : સં. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
૨. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યની વિકાસરેખા : ડૉ. ધીઢભાઈ ઠાકર
૩. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : રમેશ ત્રિવેદી
૪. અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ
૫. અર્વાચીન કવિતા : સુન્દરમ્
૬. આધુનિક કવિતા પ્રવાહ : જયન્ત પાઠક
૭. ગુજરાતી સાહિત્યની રૂપરેખા-૨ – વિજયરાય વૈદ્ય
૮. 'સંધાન' ૧-૨-૩

કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષ્ટર્નલ (૧૦૦)
પ્રશ્નપત્ર-૭
ગુજરાતી ભાષા – સ્વરૂપ અને વિકાસ

- એકમ : ૧** ભાષાનો સામાન્ય પરિચય : **(૧૪/૨૦ ગુણ)**
- (અ) ભાષાનું માનવવ્યવહારમાં સ્થાન અને તેના ઉપયોગો
(બ) ભાષાની વ્યાખ્યાઓ અને તેનાં મુખ્ય લક્ષણો
(ક) ભાષાવ્યવસ્થાના વિવિધ સ્તરો
(ડ) ભાષાની પરિવર્તનશીલતા
- એકમ : ૨** (અ) માન્ય ભાષા અને બોલી વિશેનો સામાન્ય ખ્યાલ **(૧૪/૨૦ ગુણ)**
(બ) બોલીનાં વિવિધ સ્વરૂપભેદો
(ક) ગુજરાતી ભાષાની બોલીઓ : ઉત્તર ગુજરાતી, મધ્ય ગુજરાતની, દક્ષિણ ગુજરાતની, સૌરાષ્ટ્રની (એનાં ઉચ્ચારણ, વ્યાકરણ અને શબ્દભંડોળનાં લક્ષણો સાથે)
(ડ) ગુજરાતી ભાષાના ધ્વનિઘટકો અને તેની ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયા
- એકમ : ૩** ગુજરાતી ભાષાનો વિકાસક્રમ (ઐતિહાસિક પરિપ્રેક્ષ્યમાં) **(૧૪/૨૦ ગુણ)**
- (અ) ભારતનાં ભાષા કુળો
(બ) ભારતીય આર્યનો તબક્કાવાર વિકાસ
(ક) ગુજરાતી ભાષાનો તબક્કાવાર વિકાસ
(ડ) ગુજરાતીનાં મહત્ત્વનાં ધ્વનિપરિવર્તનો
૧. સંયુક્ત વ્યંજનોનો લોપ અને પૂર્વસ્વરદીર્ઘત્વ
૨. અઈ-અઉનાં પરિવર્તન
૩. સ્વરમધ્યવર્તી ક, ગ, ચ, જ, ત, દ નો લોપ
૪. સંયુક્ત વ્યંજનોનો વિશ્લેષ
- એકમ : ૪** માન્ય ગુજરાતી ભાષાનો અભ્યાસ **(૧૪/૨૦ ગુણ)**
- (અ) ગુજરાતી શબ્દભંડોળ
(બ) ગુજરાતીની અંગસાધન પ્રક્રિયા :
૧. પૂર્વ પ્રત્યયો : કુ, સમ, અ, ક, વણ, સ, કમ, ગેર, બદ, બિન, બે
૨. પર પ્રત્યયો : નામિક (સંજ્ઞા સાધક) અ, ય, તા, ત્વ, આશ, પણ, ઈ, ગી, ગીરી (વિશેષણ સાધક) ઈ, ઈક, ઈય, વિન, આળુ, ગર, ખોર, દાર, ખાજ (આખ્યાતિક) (સંજ્ઞાસાધક) આઈ, તર, (વિશેષણ સાધક), આઉ
૩. અંગવિસ્તારક : અ, ક, ડ, લ, ઈય, તત્સમ, તદ્ભવ, તદ્દશ્ય, વિદેશી અને અર્વાચીન ભારતીય ભાષાઓમાંથી સ્વીકૃત શબ્દોના ઉલ્લેખો સાથે
૪. રવાનુકારી અને દ્વિરુક્ત શબ્દો
૫. સમાસ રચના

- એકમ : ૫** (અ) ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ (૧૪/૨૦ ગુણ)
- (બ) ગુજરાતી ભાષાની લિંગ સિદ્ધિ અને લિંગ ભેદે અર્થ
- (ક) ગુજરાતી ભાષાનાં અનુગો અને નામયોગીઓ
- (ડ) ગુજરાતી ભાષાનાં સંયોજકો, કૃદન્તો, ક્રિયા વિશેષણો, નિપાતો,
(જ્યાં જ્યાં શક્ય હોય તો ત્યાં ત્યાં અર્થ અને રૂપે ભેદનો પરિચય આપવો)

સંદર્થ ગ્રંથો :

૧. ગુજરાતી ભાષા અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ : જયંત કોઠારી
૨. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિ પરિવર્તન : પ્રબોધ પંડિત
૩. ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ : યોગેન્દ્ર વ્યાસ
૪. વ્યાકરણ વિમર્શ : ઊર્મિ દેસાઈ
૫. ગુજરાતી ભાષાનું ઐતિહાસિક વ્યાકરણ : ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૬. ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા : પિંકી શાહ
૭. ભાષા વિજ્ઞાન પરિચય : રમેશ ત્રિવેદી

કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષર્નલ (૧૦૦)
પ્રશ્નપત્ર-૮
સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો

- એકમ : ૧** (અ) કલાના વિભિન્ન પ્રકારો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) સાહિત્ય કલાની વિભાવના : ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય વિવેચનના સંદર્ભે
 (ક) ઉપાદાનના આધારે કલાઓની ચર્ચા
- એકમ : ૨** (અ) રસ, ધ્વનિ, વક્રોક્તિ, અલંકાર અને ઔચિત્ય (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) સાહિત્યમાં પ્રશિષ્ટ અને કૌતુકરાગી વલણો
- એકમ : ૩** (અ) કાવ્યની વ્યાખ્યા (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) કાવ્ય હેતુ
 (ક) કાવ્યનાં પ્રયોજનો
 (ડ) શબ્દની ત્રણ શક્તિ : અભિધા, લક્ષણા અને વ્યંજના(લક્ષણાનાં પ્રમુખ ભેદો ચર્ચો)
- એકમ : ૪** (અ) કાવ્યમાં છંદ, પ્રતીક, કલ્પન, પુરાકલ્પન, સાહિત્યમાં પરંપરા અને પ્રયોગો (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) નીચેના સાહિત્ય સ્વરૂપોનો પરિચય : નવલકથા, નવલિકા, લઘુકથા અને આત્મકથા
- એકમ : ૫** (અ) અભિવ્યક્તિ અને પ્રત્યાયન (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (બ) અનુભૂતિનું સાહિત્યમાં રૂપાન્તર
 (ક) વિવેચન : સ્વરૂપ અને પ્રયોજન

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. ભારતીય કાવ્ય સિદ્ધાંત : જયંત કોઠારી
૨. સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો : નગીનદાસ પારેખ
૩. પ્લેટો-ઍરિસ્ટોટલ લોન્જાઈનસની કાવ્ય વિચારણા : જયંત કોઠારી
૪. સાહિત્યમાં વિવેક : નગીનદાસ પારેખ
૫. સંજ્ઞાન : સુમન શાહ
૬. ભારતીય સાહિત્ય વિચાર મંજૂષા, ભાગ ૧-૨ : રમેશચંદ્ર બેટાઈ અને કંસારા (સંપાદકો)
૭. કાવ્યવિચાર : સુરેન્દ્રનાથ દાસગુપ્તા (અનુ. નગીનદાસ પારેખ)
૮. પશ્ચિમનું સાહિત્ય વિવેચન-૧, ૨ : શિરીષ પંચાલ
૯. નવલકથા : શિરીષ પંચાલ
૧૦. સાહિત્ય વિવેચનનાં સિદ્ધાંતો- સતીશ વ્યાસ, વિજય શાસ્ત્રી
૧૧. સૉનેટ : વિનોદ જોષી
૧૨. સ્વરૂપ સંનિધાન : સુમન શાહ (સંપાદક)

કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષર્નલ (૧૦૦)
પ્રશ્નપત્ર-૯

સાહિત્યનો ઈતિહાસ ખંડ-૨ અને સાહિત્યના મૂળભૂત તત્ત્વો

- એકમ : ૧** (અ) આધુનિક યુગની લાક્ષણિકતાઓ (૧૪/૨૦ ગુણ)
(બ) અનુઆધુનિક યુગની લાક્ષણિકતાઓ
(ક) પ્રમુખ સર્જકો : સુરેશ જોશી, લાભશંકર ઠાકર, હિમાંશી શેલત, મોહન પરમાર
(ડ) નીચેની કૃતિઓનો અભ્યાસ (અ) પેરેલિસિસ (બ) અથવા (ક) જાવલ (ડ) જીવ
- એકમ : ૨** (અ) સાંપ્રત સાહિત્યમાં નારીવાદ (૧૪/૨૦ ગુણ)
(બ) સાંપ્રત દલિત સાહિત્ય
(ક) નારીવાદ સર્જકો
(ડ) દલિત સર્જકો
- એકમ : ૩** છંદોની ઓળખ (બંધારણ સાથે) (૧૪/૨૦ ગુણ)
અક્ષર મેળ : અનુષ્ટુપ, મંદાક્રાન્તા, શિખરિણી, પૃથ્વી, વસંતતિલકા, સ્ત્રગ્ધરા, શાર્દૂલવિક્રીડિત, તોટક
માત્રા મેળ : ચોપાઈ, દોહરો, હરિગીત, ઝૂલણા, મનહર, સવૈયા
- એકમ : ૪** નીચેના અલંકારોની ઓળખ : (૧૪/૨૦ ગુણ)
ઉપમા રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા, વ્યતિરેક, અતિશયોકિત, વ્યાજસ્તુતિ, સ્વભાવોકિત, શ્લેષ, અનન્વય, દષ્ટાંત, શબ્દાનુપ્રાસ, વર્ણાનુપ્રાસ
- એકમ : ૫** કાવ્યનું રસદર્શન (૧૪/૨૦ ગુણ)

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. આધુનિક કવિતા પ્રવાહ : જયંત પાઠક
૨. સ્વાતંત્ર્યોત્તર કવિતા : દક્ષા વ્યાસ
૩. ગુજરાતી આધુનિક કવિતા : ભોળાભાઈ પટેલ
૪. સાહિત્યમાં આધુનિકતા : સુમન શાહ
૫. આધુનિક કવિતામાં ભાષા કર્મ : સતીશ વ્યાસ
૬. કાવ્યબાની : નીતિન મહેતા
૭. સંસર્જનાત્મક ભાષાવિજ્ઞાન : ચન્દ્રકાન્ત ટોપીવાળા
૮. છંદ અલંકાર - દક્ષેશ ઠાકર
૯. ભાષા - છંદ - અલંકાર પરિચય : વિજય શાસ્ત્રી - મનોજ દરૂ
૧૦. ગુજરાતી કવિતાનો આસ્વાદ : સુરેશ જોષી
૧૧. સાહિત્યનો આસ્વાદ : સુરેશ જોષી
૧૨. કાવ્ય આસ્વાદો : પ્રસાદ ભ્રમભટ્ટ
૧૩. છાન્દસી : કાન્તિલાલ કાલાણી
૧૪. કાવ્યરસ : વિજય શાસ્ત્રી
૧૫. કાવ્યપદ : સુમન શાહ
૧૬. કાવ્ય સંવાદો : રાધેશ્યામ શર્મા
૧૭. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઈતિહાસ અને કાવ્યનાં તત્ત્વો : રમેશ ત્રિવેદી, પ્રતિભા શાહ
૧૮. પિંગળ પરિચય : ચિમનલાલ ત્રિવેદી

કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષર્નલ (૧૦૦)
પ્રશ્નપત્ર-૧૦
પ્રશિષ્ટકૃતિ અને નિબંધ લેખન
પ્રશિષ્ટકૃતિ : અસૂર્યાલોક લે. ભગવતીકુમાર શર્મા

એકમ : ૧ લેખકના જીવન – સમય અને સર્જનનો પરિચય (૧૪/૨૦ ગુણ)
કૃતિના સામાન્ય પ્રશ્નો
કૃતિની ટૂંકનોંધો

એકમ : ૨ નિબંધ લેખન (ત્રણમાંથી એક) (૧૪/૨૦ ગુણ)
૧. સાહિત્ય અને સમાજ
૨. સાહિત્ય અને નીતિ
૩. બદલાતા વિશ્વમાં સાહિત્યકારનું કર્તવ્ય
૪. મધ્યકાલીન ગુજરાતી કવિતામાં પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ
૫. મધ્યકાલીન ગુજરાતી આખ્યાન : સ્વરૂપ અને વિકાસ
૬. ગુજરાતી ચરિત્ર સાહિત્ય

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સંદર્ભ : સંપાદક જયંત કોઠારી અને ચિમનલાલ ત્રિપાઠી
૨. ૩૭ સાહિત્યિક નિબંધો
૩. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી અને રાધેશ્યામ શર્મા
૪. ગુજરાતી કથાવિશ્વ : બાબુ દાવલપુરા
૫. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ : રમેશ ત્રિવેદી
૬. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ-૨ : ઉમાશંકર જોશી
૭. સ્વાધ્યાયલોક – નિરંજન ભગત ભાગ ૧ થી ૮

કચ્છ કચ્છ યુનિવર્સિટી
વિષય : ગુજરાતી
રેગ્યુલર (૭૦) / એક્સ્ટર્નલ (૧૦૦)
પ્રશ્નપત્ર-૧૧
સાહિત્ય સમૂહ માધ્યમો અને લેખન કૌશલ

- એકમ : ૧** સમૂહ માધ્યમો : સંજ્ઞા, સ્વરૂપ અને પ્રકારો (૧૪/૨૦ ગુણ)
- એકમ : ૨** (અ) સાહિત્ય અને સમૂહ માધ્યમોનો પરસ્પર સંબંધ (૧૪/૨૦ ગુણ)
 (રેડિયો, દૂરદર્શન અને વર્તમાન પત્રો)
 (બ) સમૂહ માધ્યમોનો સાહિત્ય પર પ્રભાવ
- એકમ : ૩** (અ) સમૂહ માધ્યમોની ઉપયોગિતા
 (બ) સમૂહ માધ્યમોની વિશિષ્ટતા
 (ક) જીવંત પ્રસારણ, ઉદ્ઘોષણા, અહેવાલ અને સમાચાર વાંચન (પ્રેક્ટિકલ સ્વરૂપે)
- એકમ : ૪** અરજી અને અહેવાલ લેખન (૧૨/૧૬ ગુણ)
- એકમ : ૫** જોડણી, વિરામ ચિહ્નો, રૂઢિપ્રયોગો અને કહેવતો (૧૬/૨૪ ગુણ)

સંદર્ભ ગ્રંથો :

૧. સાહિત્ય અને સમૂહ માધ્યમો – પ્રીતિ શાહ
૨. અને સાહિત્ય – યશવંત ત્રિવેદી
૩. સંદર્ભ – સં. જયંત કોઠારી અને ચિમનલાલ ત્રિવેદી
૪. કંઈક વ્યક્તિલક્ષી અને કંઈક સમાજલક્ષી – યશવંત શુક્લ
૫. મીડિયા મેસેજ – સુમન શાહ
૬. સાહિત્ય અને પત્રકારત્વ – કુમારપાળ દેસાઈ યાસીન દલાલ

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY**BHUI****(New course from March 2009-2012)****T.Y.B.A.****Political Science - રાજનીતિ શાસ્ત્ર**

<i>Paper no.</i>	<i>Name of paper</i>
6 VI	Gujarat Political ગુજરાતનું રાજકારણ
7 VII	Indian political Thinkers ભારતના રાજકીય વિચારકો
8 VIII	Public Administration જાહેર વહીવટ
9 IX	Local self government and panchayati raj સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓ અને પંચાયતીરાજ
10 X	Indian Constitution ભારતનું બંધારણ
11 XI	Modern constitutions આધુનિક બંધારણો

KACHCHH UNIVERSITY BHUJ**Political Science****Paper No.6****Regular (70), Ext. (100)****Gujarat Politics (ગુજરાતનું રાજકારણ)****ગુજરાતી****UNIT 1****14/20**

૧ ગુજરાતના સામાજિક પાયાઓ અને ગુજરાતના રાજકીય પાયાઓ અને ગુજરાતના રાજકારણ ઉપર તેની અસર, ગુજરાતની રાજકીય સંસ્કૃતિ.

UNIT 2**14/20**

૨ ગુજરાતમાં સ્વાતંત્ર ચળવળ, સ્વાતંત્ર ચળવળ દરમિયાન ગાંધીજીએ કરેલ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ મહાગુજરાતની ચળવળ – ગાંધીયુગનું રાજકારણ – સરદાર પટેલની ભૂમિકા.

UNIT 3**14/20**

૩ ૧૯૬૦ પહેલાંનું ગુજરાત અને તેનો વિકાસ.

૪ ગુજરાતમાં રાજકીય અને વહીવટી વિકાસ, પંચાયતીરાજ અને સામુદાયિક વિકાસની ભૂમિકા.

UNIT 4**14/20**

૫ ૧૯૬૦ પછીનું ગુજરાતનું રાજકારણ, ડો.જીવરાજ મહેતાથી માધવસિંહ સરકારની કામગીરી (૧૯૫૦ થી ૧૯૭૦)

૬ ગુજરાતના રાજકીય પક્ષો અને રાજકીય પક્ષોની ભૂમિકા. ગુજરાત વિધાનસભા , ગુજરાતના મુખ્ય વિરોધપક્ષો, કોંગ્રેસપક્ષની સ્થાપના – ૧૯૬૯ પહેલા અને ૧૯૬૯ પછીનો કોંગ્રેસપક્ષ.

UNIT 5**14/20**

૭ ગુજરાતના રાષ્ટ્રપતિશાસન , ગુજરાતના મુખ્ય દાબજુથો.

૮ ગુજરાતના લોક આંદોલનો, નવનિર્માણ આંદોલન, કોમી તોફાનો, ગુજરાતમાં પંચાયતીરાજની સ્થાપના બળવંતરાય મહેતા સમિતિ ની ભલામણો અને પંચાયતીરાજનું ત્રિ-સ્તરિય માળખું ગ્રામ પંચાયત, તાલુકા પંચાયત, જિલ્લા પંચાયત, તેની સફળતા, નિષ્ફળતા, ગુજરાતમાં જ્ઞાતિનું રાજકારણ, ગુજરાતનું હાલનું રાજકીય નેતૃત્વ અને તેની અસરો.

English

- UNIT 1** **14/20**
- 1 Gujarat in Freedom Movement-Impact or Mahatma Gandhi-Maha Gujarat Movement Bifurcation.
- UNIT 2** **14/20**
- 2 Gujarat since 1960 Political Development –major Land-Marks and Training Points.
- UNIT 3** **14/20**
- 3 Political and administrative system – Panchayati Raj and Co-operative structure working and role
- 4 Political Dynamics-Election in Gujarat-State
- UNIT 4** **14/20**
- 5 Political Parties and pattern-Congress Organization-Support-based and composition factional pattern and conflict management congress pre 1969 and past 1969.
- 6 Opposition in Gujarat – Major Opposition parties structure, Base and working.
- UNIT 5** **14/20**
- 7 Major pressure Groups-Process or Opposition – Major Events protest movement in Gujarat.
- 8 Gujarat politics and the center, federal Relation in practice.

**KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ**

Paper No.VII Indian political thinkers

પેપર ૭ : (ભારતીય રાજકીય વિચારકો)

Regular (70), Ext. (100)

UNIT 1	મહાદેવ ગોવિંદ રાન્ડે મહાત્મા ગાંધી	14/20
UNIT 2	જવાહરલાલ નેહરુ સરદાર પટેલ	14/20
UNIT 3	બી.આર.આંબેડકર દયાનંદ સરસ્વતી	14/20
UNIT 4	એમ.એન.રોય ડો. રામ મનોહર લોહીયા	14/20
UNIT 5	સુભાષચંદ્ર બોઝ ગોપાલકૃષ્ણ ગોખલે	14/20

Paper No. VII Indian Political Thinkers

UNIT 1	Mahadev Govind Rande Mahatma Gandhi	14/20
UNIT 2	Jawaharlal Nehru. Sardar Patel	14/20
UNIT 3	B.R.Ambedkar Dayanand Saraswati	14/20
UNIT 4	M.N.Roy Dr.Ram Manohar Lohia	14/20
UNIT 5	Subhaschandra Bose Gopal Krishna Gokhale	14/20

Ref. Books:

- 1 Awasthi and Awasti : Adhunik Bhartiya Samajik and Rajnaitik Chintan, (Hindi) Reasearch Publication, Jaipur.
- 2 Altekar : State and Government in Ancient India, Delhi,Motilal Banarasidas, 1996
- 3 Iyer R., The moral and political Thought of mahatma Gandhi, Delhi, Oxford Universoty 1973.
- 4 Brown D.mackenze, Indian Political Thought from manu to Gandhi, Bertely, 1953.
- 5 Chaterji parth : Nationalist Thought and Clonial Work.
- 6 Kadam K.N (Ed) : Dr.B.R. Ambedkar, New Delhi, Sage 1922.
- 7 Karunakaran K.P, Indian Polotics from Dadabhai Navroji to Gandhi: A Study of Polotin Ideas of modern india, New Delhi,Gitanjali,1975.
- 8 Kangle R.P. The muth of lokmanya Tilak and mass Politics in Maharastra, Barkeley University of California Press,1975
- 9 Mehta V.R., Foundation of India Thought, New Delhi, Manohar, 1922.
- 10 Nehru J.M: Discovery of Indian London, Books, 1956.
- 11 Parekh Bhikhu : Colonialism, Tradition and reform, Analysis of Gandhi 's Political Discovery, New Delhi, sage : 1986.
- 12 Pantham Thomas and Deustch K (Eds.) Political Though in Modern India, New Delhi, Sage, 1986.
- 13 Pantham Thomas, Modern Indian Political Thinkers.
- 14 Roy D.P : Lfistit, Politics in India : M.N Roy and the Radical Democratic party, Calcutta, Minerva, 1989.
- 15 Singh Laxman, Modern Indian Social and Political Thought.
- 16 Sharma B.S : The Political Philosophy of M.N. Roy, Delhi, National Publishing house,1965.
- 17 Verma V.P.: Studies in Hindu Political Thought and its. Metaphysical Foundation, Delhi, Motilal Banarasidas,1974.
- 18 Wolport S.A. : Adhunik Barrtiya Raklity Chinko, University Grand Birman Board, (Gujarat), Ahmedabad.

ગુજરાતી પુસ્તકો :

- ૧ દેસાઈ મગનભાઈ : રાજારામ મોહનરાયથી ગાંધીજી, અમદાવાદ નવજીવન પ્રકાશન
- ૨ ગાંધી ભોગીલાલ : ગાંધી માર્ક્સ અને ક્રાંતિનું સ્વજ્ઞાન વિશ્વમાનવ પ્રકાશન
- ૩ શુક્લ દિનેશ : નવ નમાનવમદ (અનુ) અમદાવાદ , દર મેમોરીયલ ટ્રસ્ટ
- ૪ લક્ષ્મણસિંહ : આધુનિક ભારતીય રાજનૈતિક વિચારધારાઓ(હિન્દી)
- ૫ અરવિંદ શાહ રમણીક યુડાસમા : વિચારસરણી અને પરિવર્તન— બી.એસ.શાહ.
- ૬ લક્ષ્મણ સિંહ આધુનિક ભારતીય રાજનૈતિક વિચારધારાએ.

**KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ**

(OPTIONAL) Paper -VIII: Public Administration

પેપર- ૮(જાહેર વહીવટ)

Regular (70) Ext.(100)

UNIT 1**14/20**

- ૧ રાજ્ય વહીવટનો અર્થ અને કાર્યક્ષેત્ર: અગત્ય,વિકાસ, સરકારના લક્ષ્યાંકો
- ૨ વહીવટ વ્યવસ્થાના સ્વરૂપ, પાયાઓ વ્યાખ્યાઓ – સિધ્ધાંતો મુખ્ય કારોબારનાં કાર્યો- ખાતું- પ્રકારો- લાઈન સચિવાત્મક અને જાહેર કોર્પોરેશન.

UNIT 2**14/20**

- ૩ આયોજનનો અર્થ પ્રકારો અને ભારતમાં આયોજન પંચ

UNIT 3**14/20**

- ૪ સનદી સેવાઓ- લક્ષણો- ભરતી- તાલીમ અને સિધ્ધાંતો
- ૫ વિત વ્યવસ્થા – અંદાજપત્ર- પ્રકારો- સિધ્ધાંતો ભારતમાં અંદાજપત્ર ઘડતરપર પ્રક્રિયા – ખર્ચ ઉપર સંસદીય અને નાણાં ખાતાનો અંકુશ

UNIT 4**14/20**

- ૬ નિરીક્ષણ, સંકલન તેના સિધ્ધાંતો. શિસ્ત, નૈતિકતા
- ૭ સંગઠન ઉપર નિયંત્રણ , કારોબારી, ધારાસભા અને ન્યાયતંત્ર ઉપર નિયંત્રણ.

UNIT 5**14/20**

- ૮ જાહેર વહીવટી અને પ્રજાકીય સંબંધો.

PUBLIC ADMINISTRATION:**UNIT 1**

- 1 Introduction: Definition and meaning Scope Main Characteristics growth of Public administration.
- 2 Organization: Principles and Organization Line, Staff, Auxilliary agencies Chief Executive Departments Middle management Field administration/Public Corporation.

UNIT 2

- 3 Planning – meaning, type, Indiam Planning Commission

UNIT 3

- 4 Personal: Civil Service recruitment Training –Promotion-Neutrality-Personnel Management.
- 5 Finance: Budget System control of expenditure Treasury control.

UNIT 4

- 6 Management: meaning supervision control co-ordination efficiency-Discipline-moral.
- 7 Control over organization –Legislative, executive and Judiciary.

UNIT 5

- 8 Administration and Public Relations.

REF.BOOKS

પ્રો. હસમુખ પંડયા – રાજ્યવહીવટના મૂળ તત્ત્વો
પ્રો. કે.ડી.દેસાઈ– રાજ્ય વહીવટ પરિચય
અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ (ગાંધી રોડ , પુલ નીચે)

**KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ**

**Paper IX: Local - self Government & panchaytiraj
Regular (70) Ext.(100)**

UNIT 1	14/20
<p>૧ (૧) સ્થાનિક સરકાર- અર્થ - મહત્ત્વ</p> <p>(૨) આધુનિક રાજ્યોમાં સ્થાનિક સરકારોની ભૂમિકા</p> <p>(૩) ભારતમાં સ્થાનિક સ્વશાસનનો વિકાસ</p>	
UNIT 2	14/20
<p>શહેરો વહીવટ: વ્યવસ્થાતંત્ર - કાર્યો</p> <p>(૧) મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન: મેયર, કમિશનર અને કોર્પોરેશન આવક અને ખર્ચના સાધનો.</p> <p>(૨) મ્યુનિસિપલિટી: વ્યવસ્થાતંત્ર - કાર્યો મુખ્ય વહીવટી અધિકારી.</p> <p style="text-align: center;">(CHIEF OFFICER OF MUNICIPALITY) આવક અને ખર્ચના સાધનો</p>	
UNIT 3	14/20
<p>૩ પંચાયતીરાજનું ત્રિસ્તરીય માળખું અને લોકશાહી - વિકેન્દ્રીકરણ</p> <p>(૧) ગ્રામ- તાલુકા-જિલ્લા પંચાયત રચના અને કાર્યો- આવક અને ખર્ચના સાધનો.</p> <p>(૨) બળવંતરાય મહેતા (૧૯૫૮) અને અશોક મહેતા (૧૯૭૮) સમિતિની ભલામણો</p> <p>(૩) નવો પંચાયત અધિનિયમ- ૧૯૯૨-૯૩</p>	
UNIT 4	14/20
<p>(૧) પંચાયતીરાજમાં રાજકીય પક્ષોની ભૂમિકા</p> <p>(૨) પંચાયતી રાજની સમસ્યાઓ.</p>	
UNIT 5	14/20
<p>(૧) કેન્દ્ર રાજ્ય સરકાર અને સ્થાનિક સરકાર વચ્ચેના સંબંધો.</p> <p>(૨) પંચાયતી રાજ અંગેના મહાત્મા ગાંધીજીના વિચારો.</p>	

Paper- IX : Local Self government and panchayatiraj**UNIT 1****14/20**

- (I) Local Self Government – Meaning significance.
- (II) Role of Local self governments in modern states,
- (III) Development of local self governments in India.

UNIT 2**14/20****Urban Administration- Organization functions.**

- (I) Municipal Corporation: Mayor, Deputy Mayor, commissioner and corporators – means of income and expenditure.
- (II) Municipal – Organizational structure – functions Chief Officer Municipality- means of income – expenditure.

UNIT 3**14/20****Three tier panchayatiraj structure and decentralization.**

- (I) Village, Taluka and District panchayati. Formation and function- means of income expenditure.
- (II) Recommendations of Balvatray Mehta committee (1958) and Ashok Mehta committee.

**KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ**

(III) New panchayat Rules 1992-1993(geezer)

UNIT 4

14/20

- (I) Role of Political parties in panchayati raj.
(II) Problems of panchayati raj.

UNIT 5

- (I) Relations between central- state government and local self government.
(II) Mahatma Gandhiji's thoughts on panchayati Raj.

PAPER IX: LOCAL – SELF GOVERNMENT & PANCHAYATI RAJ.

REF. BOOKS.

- 1 Biju M.: Dynamics of New panchayat System.
- 2 Bajpal A.: panchayati Raj and rural development.
- 3 Desai Vasant: panchayati Raj: power to the people, himalaya publication. New Delhi.
- 4 Ghosh Ratna and Alokumar pramanik panchayat system in India.
- 5 Khanna B.S.: panchayati Raj in India, Delhi and Deep, 1994.
- 6 Maheshwari S.R.: Local Government in India, Agra Lakshmi Narayan Agerwal.
- 7 Shama Harishchandra.: Bharat mean staniya shasthan ,(hindi) college book(jaipur).
- 8 Nigam S.R.: Local government.
- 9 Shah Remesh M. and Agja Baldev, 73Ma, Bandhraniya sudharo paschatya B Ma – panchayati Raj . (Gujrati) University granth Nirman Bord , Ahmedabad.
- 10 Shah B.C. : Bharat Ma PanchayatiRaj : (Gujrati) University granth Nirman Borrd,G state. Ahnedabad

ગુજરાતી પુસ્તકો

- ૧ ડૉ. બી.સી.શાહ : ભારતમાં પંચાયતી રાજ— ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ ગુજરાત રાજ્ય અમદાવાદ.
- ૨ પ્રો.જે.એમ. પંડયા. ભારતમાં પંચાયતી રાજ ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- ૩ પ્રો. રમેશ.શાહ અને બળદેવ આગજા: પાશ્ચાત્ય ભારતમાં પંચાયતી રાજ— ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ.
- ૪ શર્મા હરિશચંદ્ર : ભારતમાં શાસન પ્રસાધન— જયપુર બુક ડીપો.(Rajsthan)

KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ

Paper X: Indian Constitution
Regular (70) Ext.(100)

UNIT 1**14/20**

- ૧** રાજ્ય બંધારણ
- (અ) ભારતમાં બંધારણ ઘડતરની પ્રક્રિયા અને ભારતની બંધારણ સભા
- (બ) બંધારણનાં લક્ષણો
- (ક) આમુખ
- (ડ) નાગરિકતા
- (ઈ) મૂળભૂત અધિકારો
- (ફ) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિધ્ધાંત.

UNIT 2**14/20**

- ૨** સંઘ સરકાર (કેન્દ્ર સરકાર)
- (૧) સંસદ – રચના – સત્તા– કાર્યો
- (૨) કારોબારી – રાષ્ટ્રપતિ– વડાપ્રધાન– પ્રધાનમંડળ
- (૩) ન્યાયતંત્ર – સર્વોચ્ચ અદાલત– ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતા અને અધિકારક્ષેત્ર
- (૪) સંઘ સરકારના બે વરિષ્ઠ અધિકારીઓ
- (૧) કન્ટ્રોલર અને ઓડીટર જનરલ
- (૨) એટર્ની જનરલ ફોર ઈન્ડિયા

UNIT 3**14/20**

- ૩** રાજ્ય સરકાર
- (૧) કારોબારી – ગવર્નર – મુખ્યમંત્રી અને પ્રધાનમંડળ
- (૨) રાજ્યની ધારાસભા – વિધાનસભા અને વિધાન પરિષદ
- (૩) ન્યાયતંત્ર – હાઈકોર્ટનું અધિકારક્ષેત્ર.

UNIT 4**14/20**

- ૪** સંઘ સરકાર અને રાજ્ય સરકાર વચ્ચેના સંબંધો
- (૧) ધારાકીય સંબંધો
- (૨) નાણાકીય સંબંધો.

- ૫ ભારતમાં ચૂંટણી
- (૧) ચૂંટણી પંચ અને ચૂંટણી અધિકારી – ચૂંટણી સુધારાઓ
 - (૨) પછાતવર્ગના રક્ષણની જોગવાઈઓ.

UNIT 5

14/20

- ૬ બંધારણમાં સુધારા
- (૧) બંધારણમાં થયેલ મહત્વના સુધારાઓ
 - (૨) મિલકત અંગેના અધિકારોમાં ફેરફાર
- ૭ બંધારણમાં મહત્વના પ્રબંધો
- (૧) કટોકટીની જોગવાઈઓ
 - (૨) નાણાપંચ – રચના– કાર્યો
 - (૩) પબ્લિક સર્વિસ કમિશનો (જાહેર સેવા પંચ)

PAPER X: INDIAN CONSTITUTION
Regular (70) Ext. (100)

UNIT 1	14/20
1 Constitution	
• Procedure for framing of the constitution by the constitution Assembly.	
• Salient features of the Constitution	
• Preamble	
• Citizenship	
• Fundamental Rights	
• Directive principles of state policy.	
UNIT 2	14/20
2 Union Government:	
• Parliament – Composition- power and functions	
• Executive: president- prime minister and council of minister	
• Judiciary- Supreme court – independence of judiction of supreme court	
• Two officers of Union government	
(i) Comptroller and auditor general of India	
(ii) Attorney general of India	
UNIT 3	14/20
3 State government	
• Executive- governor- chief minister and council of ministeras	
• State legislature- legislative assembly – legislative council.	
• Judiciary- high court and the jurisdiction of high court.	
UNIT 4	14/20
4 center- state Relations:	
• Legislative relations	
• Financial Relations	
UNIT 5	14/20
6 Amendments:	
• Major Amendments	
• Amendments regarding right of property	
7 Importment provisions	
• Emergency commission- composion and function	
• Finance commission – commission and function	
• Public sevice commissions	

PAPER X : INDIAN CONSTITUTION**REF. BOOKS**

- 1 Aiyer S.P. and Mehta U(Eds.) india's emerging co-operat.
- 2 Basu D.D An introduction to the consitution of the constitution of India.
- 3 Jones Moris W.H.: parliament in India .
- 4 Jones.

Ref.books ગુજરાતી

- (૧) પ્રો. દિનેશ શુક્લ. પ્રો. હસમુખ અમીન
(ભારતીય રાજકારણની રૂપરેખા ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ)
- (૨) પ્રો. શર્મા હરીશચંદ્ર: ભારતમાં મેં શાસન પ્રશાસન

KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ

Paper XI Modern Constitution
U.K. U.S.A. Switzerland and France

આધુનિક બંધારણો

યુ.કે.,યુ.એસ.એ,સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, ફ્રાન્સનું આધુનિક બંધારણ (પાંચમાં પ્રજાસત્તાકનું બંધારણ)

UNIT 1

14/20

(A) બ્રિટનનું બંધારણ:

- ૧ બંધારણનાં લક્ષણો— બ્રિટિશ તાજ, સ્થાન અને સત્તાઓ
- ૨ બ્રિટિશ ધારાસભા — ઉમરાવસભા — આમસભા
- ૩ બ્રિટિશ કેબિનેટ સત્તાના સિધ્ધાંતો— રૂઢિઓ— કેબિનેટ અને વડાપ્રધાન
- ૪ મુખ્ય રાજકીય પક્ષો
- ૫ ન્યાયતંત્ર અને કાયદાનું શાસન

UNIT 2

14/20

(B) અમેરિકાનું બંધારણ

- ૧ બંધારણનાં લક્ષણો
- ૨ અમેરિકન પ્રમુખ— સ્થાન— સત્તાઓ— ચૂંટણી
- ૩ અમેરિકન કોંગ્રેસ રચના અને કાર્યો
- ૪ રાજકીય પક્ષો
- ૫ સર્વોચ્ચ અદાલત — ન્યાયતંત્ર — અદાલતી સમીક્ષા
- ૬ અમેરિકન પ્રજાના અધિકારો.

UNIT 3

14/20

(C) સ્વિટ્ઝરલેન્ડનું બંધારણ:—

- ૧ બંધારણના લક્ષણો
- ૨ સમવાયી પરિષદ — રચના— સત્તાઓ
- ૩ સમવાયી સભા — રચના — સત્તાઓ
- ૪ પ્રત્યક્ષ લોકશાહીના સાધનો

UNIT 4

14/20

(D) ફ્રાન્સનું બંધારણ:—

- ૧ બંધારણના લક્ષણો
- ૨ કારોબારી રાષ્ટ્રપતિ
- ૩ કારોબારી પ્રધાનમંત્રી
- ૪ સંસદ— રચના — સત્તાઓ

UNIT 5

14/20

- ૫ ન્યાયતંત્ર — ફ્રેન્ચ ન્યાયતંત્રની વિશેષતાઓ— વહીવટી કાયદા પદ્ધતિ
- ૬ રાજકીય પક્ષો.

**KRANTI GURU SHYAMJI KRISHANA VERMA
KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ**

UNIT 1	14/20
(A) Conatitution of Britan (U.K)	
1 Characteristics of British Constitution .	
2 The crowm – Position and powers	
3 British parliament – (A) house of lords (B) house of common	
4 principal of cabinet system – convention – cabinet and prime minister.	
5 Major political parties.	
6 Judiciary and rule law.	
 UNIT 2	 14/20
(B) Constitution of America	
1 characteristics of constitution .	
2 The president position – Election powers	
3 American congress- Composition –powers	
4 political parties	
5 Supreme court – judicial – judicial review	
6 Rights of the American people.	
 UNIT 3	 14/20
(C) Constitution of Switzerland	
1 characteristics of constitution	
2 federal council – composition – powers	
3 federal Assembly – composition- powers	
4 Means of direct democracy	
 UNIT 4	 14/20
(D) constitution of France constitution of the 5th republic.	
1 characteristics of Frence constitution	
2 Executive- president	
3 Executive- The council ministers and prime minister	
4 Legislature- composition and power of the parliament .	
5 Judiciary characteristics of French Judiciary system	
 UNIT 5	 14/20
6 Administative law in Frnech	
7 Political parties.	

REF.BOOKS.

- ૧ પંડયા હસમુખ: આધુનિક બંધારણો, અમદાવાદ , અનડા પ્રકાશન.
- ૨ શર્મા પ્રભુદત : સંવિધાનો કી દુનિયા જયપુર કોલેજ બુક ડીપો.

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
हेतु

- प्रश्नपत्र 6 :** हेतु : हिन्दी साहित्य के विद्यार्थी के लिए यह आवश्यक है कि वह युगीन परिवेश एवं इतिहास से परिचित होते हुए तदयुगीन साहित्य पर उनका प्रभाव जानते हुए उन साहित्यकारों का परिचय प्राप्त करें। उस काल विशेष की साहित्यिक धारा का विकास, चिंतन और विद्याओं आदि से परिचित करवाया जाए।
- प्रश्नपत्र 7 :** हेतु : हिन्दी की जननी संस्कृत रही है। जिसके अंतर्गत साहित्यशास्त्र को विद्या के रूप में लेते हुए उसके लेखन के एवं परीक्षण के लक्षणों को सुनिश्चित किया गया है। अतएव विद्यार्थियों के लिए यह आवश्यक है कि वे इस पहलू से परिचित हों, साथ ही विद्यार्थी विश्वसाहित्य के अन्य चिंतकों के सिद्धांतों और उनकी आलोचना से भी परिचित हों।
- प्रश्नपत्र 8 :** हेतु : व्यक्ति गद्यात्मक साहित्य के द्वारा अपने यथार्थ से जुड़ता है। आधुनिक युग के अंतर्गत हिन्दी भाषा के विकास में एवं सामाजिक क्रांति में गद्य लेखकों का योगदान रहा है जो एक विस्तृत सांस्कृतिक परिपाटी से जुड़े है। उनका विवेचन समाज के लिए उत्तम है।
- प्रश्नपत्र 9 :** हेतु : वर्तमान पीढ़ी को हिन्दी साहित्य के स्वर्ण युग समान भक्ति, वीर, शृंगार, नीति आदि भावों से परिचित करवाने हेतु एवं उनमें संत काव्य के प्रति रूझान उत्पन्न करने के लिए मध्यकालीन साहित्य अति आवश्यक है।
- प्रश्नपत्र 10 :** हेतु : बोली भाषा तब बनती है, जब उसके मानकीकरण हेतु व्याकरण रचा जाता है। भाषा की पराकाष्ठा व्याकरण है, जो नियमन एवं सिद्धांत के द्वारा भाषा को विज्ञान के स्तर पर लाती है। जिसके ज्ञान के बिना भाषा में पूर्तता नहीं आती।
- प्रश्नपत्र 11 :** हेतु : किसी भी भाषा का अस्तित्व तभी टिक पाता है अगर वह दैनंदिन व्यवहार में प्रयुक्त हो। विद्या विशेष में सीमित रहने पर वह विलुप्त हो जाती है। हिन्दी जहाँ राष्ट्र एवं राजभाषा है उसकी उपयोगिता - संपर्क और लोकभाषा में है। इसी हेतु से विद्यार्थियों में जनसंचार माध्यम के प्रयोग हेतु हिन्दी की प्रयोजनमूलकता दिखलाई जाती है।

कच्छ युनिवर्सिटी
यू.जी.सी मॉडल आधारित
तृतीय वर्ष बी.ए : हिन्दी

सूचनाएँ :

तृतीय वर्ष विनियन में प्रवेश पाने की योग्यता :

1. मुख्य विषय की तरह केवल उसी विषय का चयन किया जा सकेगा जिसे विद्यार्थीने द्वितीय वर्ष के दौरान मुख्य विषय की तरह रखा था एवं जिसके प्रश्नपत्र 5 को उत्तीर्ण किया हो ।
2. जिसने सम्पूर्णतः प्रथम वर्ष एवं द्वितीय वर्ष उत्तीर्ण किया हो । या विद्यार्थी संपूर्ण रूप से प्रथम वर्ष उत्तीर्ण किया हुआ हो और द्वितीय वर्ष में जिसकी ए.टी.के.टी होगी उसे ही तीसरे वर्ष में प्रवेश दिया जाएगा ।
3. द्वितीय वर्ष उत्तीर्ण हो, परंतु प्रथम वर्ष की ए.टी.के.टी हो वैसे विद्यार्थी को प्रथम वर्ष पूर्ण करने पर ही तृतीय वर्ष में प्रवेश दिया जाएगा ।

प्रश्नपत्र

- प्रश्नपत्र 6 :** हिन्दी साहित्य का इतिहास - आधुनिक काल (1947 तक)
- प्रश्नपत्र 7 :** साहित्यशास्त्र एवं हिन्दी आलोचना
- प्रश्नपत्र 8 :** हिन्दी नाट्य साहित्य एवं उपन्यास
- प्रश्नपत्र 9 :** मध्यकालीन काव्य
- प्रश्नपत्र 10 :** हिन्दी भाषा और व्याकरण
- प्रश्नपत्र 11 :** प्रयोजनमूलक हिन्दी

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
Regular और External विद्यार्थियों के लिए

प्रश्नपत्र 6 : हिन्दी साहित्य का इतिहास - आधुनिक काल (1947 तक)

ईकाई-1 : आधुनिक काल - पूर्वपीठिका

(क) आधुनिक काल - नामकरण

(ख) आधुनिक काल - परिस्थितियाँ

१. राजनीतिक २. आर्थिक ३. शिक्षा का पश्चिमीकरण
४. यातायात ५. प्रेस जनमत ६. भारतीय नवजागरण

(ग) आधुनिकता का स्वरूप

ईकाई-2 : काव्यधारा प्रवृत्तियाँ

(क) भारतेन्दु युग (ख) द्विवेदी युग (ग) छायावाद

(घ) प्रगतिवाद (ङ) प्रयोगवाद

ईकाई-3 : कथा और नाट्य साहित्य

(क) उपन्यास (ख) कहानी

(ग) नाटक (घ) एकांकी

ईकाई-4 : गद्य की अन्य विधाएँ

(क) आलोचना (ख) निबन्ध (ग) संस्मरण

(घ) आत्मकथा (ङ) रेखाचित्र

ईकाई-5 : प्रमुख कृतिकार

- (१) मैथिलीशरण गुप्त (२) बच्चन
(३) लक्ष्मीनारायण मिश्र (४) जैनेन्द्र
(५) यशपाल (६) मोहन राकेश
(७) श्रीलाल शुक्ल (८) मन्नु भण्डारी
(९) रामदरश मिश्र (१०) राहीमासूम रजा

❀ संदर्भ ग्रंथ ❀

1. हिन्दी साहित्य का इतिहास - संपादक डॉ. नागेन्द्र ।
2. हिन्दी साहित्य का दूसरा इतिहास - डॉ. बच्चन सिंह राधाकृष्ण प्रकाशन, दिल्ली ।

❀ अंक विभाजन ❀

4 आलोचनात्मक प्रश्न	४ × ११ = ४४	Ext :	४ × १६
2 संक्षिप्त प्रश्न	२ × ०६ = १२		२ × ११
14 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	१४ × १ = १४		१ × १४
अंक	= ७०		= १००

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
Regular और External विद्यार्थियों के लिए

प्रश्नपत्र 7 : साहित्यशास्त्र एवं हिन्दी आलोचना

(अ) भारतीय साहित्य सिद्धांत :

१. काव्य लक्षण, काव्य हेतु, काव्य प्रयोजन, काव्य के प्रकार, काव्य गण, काव्य दोष ।
२. शब्द शक्ति : अभिधा, लक्षणा और व्यंजना ।
३. रस, अवयव तथा भेद ।
४. अलंकार :
 - (क) शब्दालंकार :
 - अनुप्रास • यमक • श्लेष • वक्केक्ति
 - (ख) अर्थालंकार :
 - उपमा • उत्प्रेक्षा • रूपक • अतिष्योक्ति
 - विभावना • अन्योक्ति • अर्थान्तरन्यास • दृष्टांत
 - विरोधाभास • व्यतिरेक • संदेह • भ्रांतिमान
५. छंदों के प्रकार और निम्नालिखित छंदों का परिचय :
 - दोहा • सोरठा • चौपाई
 - रोला • सवैया • कवित
 - मन्दाक्रान्ता • हरिगीतिका • शिखरिणी
 - शार्दूलविक्रीडिति • इन्द्रवज्रा

(आ) पाष्वात्य साहित्य सिद्धांत :

१. प्लेटो, वर्ड्सवर्थ, कार्ल मार्क्स और आई.ए. रिचर्ड्स के साहित्य सिद्धांतों का सामान्य परिचय । प्रमुख सिद्धांत और वाद । उपदेशवाद, स्वच्छंदतावाद, मनोविश्लेषणवाद ।
२. बिंब, प्रतीक और मिथक ।

(ई) प्रमुख हिन्दी आलोचक :

- आचार्य रामचन्द्र शुक्ल • आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी
- डॉ. नन्ददुलारे वाजपेयी • डॉ. रामविलास शर्मा

❁ संदर्भ ग्रंथ ❁

1. पाश्चात्य काव्य शास्त्र : इतिहास, सिद्धांत और वाद - डॉ. भगीरथ मिश्र, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी ।
2. काव्य शास्त्र : डॉ. भगीरथ मिश्र, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी ।
3. काव्य के रूप : बाबू गुलाबराय, आत्माराम एन्ड सन्ज, दिल्ली ।
4. सिद्धांत और अध्ययन : बाबू गुलाबराय, आत्माराम एन्ड सन्ज, दिल्ली ।
5. साहित्य शास्त्र : डॉ. नवनीत गोस्वामी एवं डॉ. ओमप्रकाशन गुप्त, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद ।
6. काव्य प्रदीप : रामबिहारी शुक्ल
7. भारतीय एवं पाश्चात्य काव्य शास्त्र - योगेन्द्र प्रतापसिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
8. हिन्दी आलोचना - विश्वनाथ त्रिपाठी, राजकमल प्रकाशन, दिल्ली ।
9. हिन्दी आलोचना का विकास - नंदकिशोर नवल ।
10. भारतीय काव्यशास्त्र एवं पाश्चात्य साहित्य चिंतन - डॉ. सभापति मिश्र, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद।
11. पाश्चात्य काव्य शास्त्र - डॉ. विजयपाल सिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।

❁ अंक विभाजन ❁

4 आलोचनात्मक प्रश्न	४ × ११	= ४४	Ext :	४ × १६
2 संक्षिप्त प्रश्न	२ × ०६	= १२		२ × ११
14 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	१४ × १	= १४		१ × १४
	अंक	= ७०		= १००

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
Regular और External विद्यार्थियों के लिए

प्रश्नपत्र 8 : हिन्दी नाट्य साहित्य एवं उपन्यास

हिन्दी नाट्य साहित्य एवं उपन्यास :

१. ध्रुवस्वामिनी - जयशंकर प्रसाद, जयभारती प्रकाशन, नई दिल्ली ।
२. रात का सफर - रामदरश मिश्र इन्द्रप्रस्थ प्रकाशन, K71, कृष्णानगर, दिल्ली Pin- 110051 ।
३. निबन्ध सप्तक, सं राजनारायण मिश्र, मनमोहन गौतम, एस. चन्द एण्ड कम्पनी, रामनगर, नई दिल्ली - 55P
(पाठ्य पुस्तक में से निम्नलिखित निबंध परीक्षा हेतु निश्चित किए गए हैं)
१. मानस की धर्मभूमि - आचार्य शुक्ल
२. मध्ययुगीन भारतीय संस्कृति और हिन्दी - हजारी प्रसाद द्विवेदी
३. बहता पानी निर्मला - अज्ञेय
४. साहित्य का स्तर - डॉ. नगेन्द्र
५. आँगन का पंछी - विद्यानिवास मिश्र

❀ संदर्भ ग्रंथ ❀

1. जयशंकर प्रसाद : नंद दुलारे वाजपेयी
2. कथाकार जयशंकर प्रसाद : हरस्वरूप माथुर
3. ध्रुवस्वामिनी समीक्षा : रमेशचंद्र गुप्त
4. हिन्दी नाटक और नाट्य : डॉ. गोविन्द चातक
5. कथाकार रामदरश मिश्र - लेखक सूर्यदिन यादव, इन्द्रप्रस्थ प्रकाशन दिल्ली ।
6. उपन्यासकार रामदरश मिश्र - सं. डॉ. वेदप्रकाश अमिताभ एवं डॉ. प्रेमकुमार वाणी, दिल्ली ।
7. रामदरश मिश्र के उपन्यास में नारी - डॉ. मनहर गोस्वामी, भारत पुस्तक भंडार - फेस - ए/ 265 ए, सोनिया विहार दिल्ली 94.
8. हिन्दी निबंध के सौ वर्ष - डॉ. नीजिनाजय उपाध्याय, गिरनार प्रकाशन, महेसाना, गुजरात ।

❀ अंक विभाजन ❀

3 व्याख्याएँ	३ × ०७	= २१	Ext :	३ × ११ = ३३
2 आलोचनात्मक प्रश्न	२ × १२	= २४		२ × १७ = ३४
2 संक्षिप्त प्रश्न	२ × ०५	= १०		२ × ०९ = १८
15 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	१५ × १	= १५		१५ × १ = १५
	कुल अंक	= ७०		= १००

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
Regular और External विद्यार्थियों के लिए

प्रश्नपत्र 9 : मध्यकालीन काव्य

1. सुदामा चरित - सं. नरोत्तमदास
जयभारती प्रकाशन, इलाहबाद
2. रहीमदोहावली - सं. डॉ. भूदेव पण्डया, डॉ. निमित्त व्यास,
प्रकाशन - नेशनल पब्लिशिंग हाऊस, 23 दरियागंज,
नई दिल्ली - 110002.
स्वाध्याय में 100 दोहे

संदर्भ हेतु : 2, 9, 12, 19, 21, 22, 26, 29, 31, 36, 42, 44, 49, 51, 54, 55, 62, 70,
79, 84, 89, 93, 94, 95, 98.

3. मीराबाई : प्राचीन एवं मध्यकालीन हिन्दी काव्य
संपादक : वीरिंदनारायण सिंह धूमिल प्रकाशन, अहमदाबाद

स्वाध्याय एवं संदर्भ हेतु 1 से 25 पद

❀ संदर्भ ग्रंथ ❀

1. रहीम दोहावली : डॉ. सत्य प्रकाश
2. अब्दुरहीम खानखाना : डॉ. समर बहादुर सिंह
3. गुजरात के कवियों की हिन्दी साहित्य को देन : डॉ. नटवरलाल ए.वी.
4. गुजरात के संतो की हिन्दी वाणी : डॉ. अम्बाशंकर नागर
5. संक्षिप्त दयाराम सतसई : डॉ. भगवत शरण अग्रवाल
6. सुदामा चरित - समीक्षात्मक अध्ययन : डॉ. मंजू अग्रवाल
7. मीरा का काव्य : विश्वनाथ त्रिपाठी, वाणी प्रकाशन, नई दिल्ली
8. मीराबाई : डॉक्टर कृष्णदेव झारी, शारदा प्रकाशन, नई दिल्ली
9. मीरा ग्रंथावली : डॉक्टर कल्याणसिंह शेखावत, संधि प्रकाशन, जयपुर
10. मीराबाई पदावली : परशुराम चतुर्वेदी

❀ अंक विभाजन ❀

3 व्याख्याएँ	३ × ०७ = २१	Ext :	३ × ११ = ३३	
2 आलोचनात्मक प्रश्न	२ × १२ = २४		२ × १७ = ३४	
2 संक्षिप्त प्रश्न	२ × ०५ = १०		२ × ०९ = १८	
15 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	१५ × १ = १५		१५ × १ = १५	
	कुल अंक = ७०		= १००	

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
Regular और External विद्यार्थियों के लिए
प्रश्नपत्र 10 : हिन्दी भाषा और व्याकरण

1. हिन्दी भाषा और लिपि (ऐतिहासिक विकास)

(अ) भाषा :

1. भारोपीय कुल (भारतीय यूरोपीय)
2. भारतीय आर्य भाषाएँ
3. भारतीय द्रविड़ भाषाएँ
4. हिन्दी भाषा और उसका क्षेत्र
5. हिन्दी की विभिन्न उपभाषाएँ और बोलियाँ
6. खड़ी बोली : उद्भव और विकास

(आ) लिपि - उद्भव और विकास :

1. देवनागरी लिपि का विकास
2. देवनागरी लिपि की वैज्ञानिकता
3. देवनागरी लिपि का मानक स्वरूप
4. हिन्दी वर्तनी के नियम

2. हिन्दी भाषा का व्याकरणिक स्वरूप और उसका विकास : (संक्षिप्त परिचय)

1. हिन्दी वर्णों का वर्गीकरण
2. संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण, अव्यय और उसके भेद । क्रिया विशेषण, समुच्चयबोधक, संबंध-सूचक, विस्मयादि-बोधक, क्रिया और उसके भेद, क्रिया के वाच्य, क्रिया के काल, संयुक्त क्रिया, सहायक क्रिया, वचन, लिंग, कारक और विभक्ति, कृदंत, उपसर्ग और प्रत्यय तथा समास ।
3. हिन्दी वाक्य रचना, हिन्दी वाक्य प्रकार, हिन्दी वाक्य का पद परिचय
4. हिन्दी शब्द समूह

❁ संदर्भ ग्रंथ ❁

1. हिन्दी व्याकरण : पंडित कामता प्रसाद गुरू, नागरी प्रचारिणी सभा, काशी ।
2. हिन्दी भाषा : भोलानाथ तिवारी ।
3. हिन्दी भाषा उद्भव और विकास : उदयनारायण तिवारी
4. हिन्दी भाषा और लिपि का ऐतिहासिक विकास : सत्यनारायण त्रिपाठी ।
5. मानक हिन्दी व्याकरण : डॉ. पृथ्वीनाथ पाण्डेय, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
6. हिन्दी भाषा और लिपि का ऐतिहासिक विकास : वासुदेव नन्दन प्रसाद ।
7. हिन्दी भाषा का इतिहास : धीरेन्द्र वर्मा ।
8. हिन्दी गुजराती क्रियापद बंधों का व्यतिरेकी विश्लेषण : डॉ. मायाप्रकाश पांडेय, पार्श्व प्रकाशन, अहमदाबाद ।

❁ अंक विभाजन ❁

4 आलोचनात्मक प्रश्न	4×11	=	44	Ext :	4×16
2 संक्षिप्त प्रश्न	2×06	=	12		2×11
14 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	14×1	=	14		1×14
	कुल अंक	=	70		= 100

कच्छ युनिवर्सिटी
तृतीय वर्ष बी.ए. : हिन्दी
प्रश्नपत्र ११ : प्रयोजनमूलक हिन्दी

सूचना : प्रश्नपत्र-११ के अंतर्गत दो विकल्प दिए गए हैं। प्रश्नपत्र-११ (अ) प्रयोजनमूलक हिन्दी अथवा प्रश्नपत्र-११ (ब) हिन्दी पत्रकारिता। यह सुविधा कॉलेज में उपस्थित प्राध्यापक और विद्यार्थियों में बहुमत के आधार पर अमल की जाएगी।

खंड - क : प्रयोजनमूलक हिन्दी की अवधारणा और उसका अनुप्रयोग।

- प्रयोजनमूलक हिन्दी से अभिप्राय और उसकी परिव्याप्ति।
- प्रयोजनमूलक हिन्दी की प्रयुक्तियाँ और उसके प्रयोगात्मक क्षेत्र।
- राजभाषा हिन्दी की संवैधानिक स्थिति।
- कार्यालय हिन्दी की प्रकृति और उसका मुहावरा।
- प्राषासनिक पत्रचार और उसके प्रकार।
- संक्षेपण, टिप्पण, प्रारूपण एवम् प्रतिवेदन लेखन।

खंड - ख : हिन्दी में मीडिया लेखन एवं अनुवाद।

- जनसंचार - माध्यम - अभिप्राय, स्वरूप और विस्तार।
- जनसंचार माध्यमों के प्रकार।
- समाचार लेखन और हिन्दी।
- संवाद लेखन और हिन्दी।
- रेडियो - लेखन और हिन्दी।
- विज्ञापन लेखन।
- संपादन - कला के सिद्धांत।
- अनुवाद की अवधारणा और उसका महत्त्व।
- हिन्दी में कम्प्यूटीकरण।

खंड - ग : पारिभाषिक शब्दावली ।

सूचित पारिभाषिक शब्दों की सूचि

Above	ऊपर	Constitutional	संवैधानिक
Account	लेखा / खाता	Confirmation	स्थायीकरण
Acknowledgment	रसीद पावती	Co-opted	सहयोजित
Additional	अतिरिक्त	Council	परिषद
Administrator	प्रशासक	Current account	चालू खाता
Academic	शैक्षणिक	Daily Wages	दैनिक मजदूरी
Accountant	लेखाकार	Debenture	ज्ञातपत्र
Ad hoc	तदर्थ / के लिए	Decorum	षिष्टाचार
Administration	प्रशासन	Dispatcher	प्रेषक
Adviser	सलाहकार	Defamation	मानहानि
Advocate	अधिवक्ता / वकील	Defense	रक्षा
Agenda	कार्यसूचि	Delay Regretted	विलंब के लिए खेद
Agreement	अनुबन्ध	Director	निर्देशक संचालक
Apprentice	शिक्षु	Discipline	अनुशासन
Appraiser	मूल्य निरूपक	Disqualification	अयोग्यता
Arrears	बकाया	Drafting	आलेखन
Assets	परिसम्पति	Earnest money	बयाना
Atomic Energy	परमाणु ऊर्जा	Employer	नियोक्ता
Auditor General	महालेखा परीक्षक	Endorsed Cheque	पृष्ठांकित चेक
Balance Sheet	तुलन पत्र	Affiliation	संबंधन
Bank	बैंक	Allotment	अबांटन
Basic	बुनियादी / मूल	Analytical	विश्लेषण
Budget	आय खर्च विवरण	Appointment	नियुक्ति
By Order	के आदेश से	Approval	अनुमोदन
Chief	मुख्य / प्रमुख	Assembly	सभा
Cabinet	मंत्री - मंडल	Assistant	सहायक
Cashier	खजांची	Attachment	कुर्की
Certificate	प्रमाण पत्र	Autonomous	स्वायत
Chairperson	सभाध्यक्ष / सभापति	Ballot	मतपत्र
Circular	परिपत्र	Bearer Cheque	वाहक चेक / धनीजोग
Clerk	लिपिक	Bill of exchange	विनिमय पत्र
Collector	समाहर्ता	Business hours	कार्य समय

Commission	आयोग	By product	गौण उत्पादन
Candidate	अभ्यर्थी	Entity	अस्तित्व
Census	जनगणना	Equation	समीकरण
Central Excise	केन्द्रीय उत्पादन शुल्क	Escort	मार्गरक्षी अनुरक्षक
Chairman	सभापति	Evacuation	निकासी
Chancellor	कुलाधिपति	Evaporate	बाष्पण करना
Cited/quoted	उद्धृत	Excise	उत्पादक शुल्क
Closing Balance	अंत शेष	Ex-Officio	पदेन
Committee	समिति	Expedite	शीघ्र निबटाना
Compensation	क्षतिपूर्ति	Farm	क्षेत्र
Co -	सह -	Fat	चर्बी
Controller General	महानियंत्रक	Federal	संघीय
Corporation	निगम	Fen	दलदल
Credit Note	सारख पत्र	Fertilizer	उर्वरक
Crossed Cheque	रेखांकित चेक	File	मिसिल/ संचिका/फाइल
Custom	सीमाशुल्क	Fire Engine	दमकल
Data	आधार सामग्री / आंकड़े	Food Grains	खाद्यान्न
Decentralization	विकेन्द्रकरण	For approval	अनुमोदनार्थ
Deliberately	जानबूझकर	For disposal	निपटाने के लिए
Department	लेखा विभाग	Freight	भाडा
Deputy	उप	Fundamental	मूल
Designation	पदनाम	Genuine	प्रामाणिक
Directorate	निदेशालय	Governor	राज्यपाल
Dismissal	पदच्युति	Gratuity	अनुग्रहण
Dividend	लाभांश	Headquarters	मुख्यालय
Earned Leave	अर्जित छुट्टी	Honorarium	मानदेय
Employee	कर्मचारी	Identity Card	पहचान पत्र
Encashment	तुड़ाना	Illegible	अपाठ्य अस्पष्ट
Endorsement	पृष्ठांकन	Image	प्रतिमा बिंब
Endow	प्रदान करना	Imitation	अनुकरण
Engineer	अभियन्ता	Immovable	स्थावर
Enterprise	उद्यम	In anticipation of	की प्रत्याशा से

In course of business	काम के दौरान	Gazette	राजपत्र
In lieu of	के बदले में	Good Offices	मध्यस्थता
In - Charge	प्रभारी	Grant	अनुदान
Incompetent	अक्षम	Guardian	संरक्षक
Index	सूचि / सूचकांक	His Majesty	महामहिम
Indigo	नील	Honorary	अवैतनिक सन्मानसूचक/
Industry	उद्योग	Illegal	अवैध
Inflammable	ज्वलनशील	Illegitimate	अवैध्य
Endowment	स्थायी निधि	Imagination	कल्पना
Enrolment	नमांकन	Immediate	तात्कालिक
Entertainment	मनोरंजन / आदर सत्कार	Immune	निष्ठापद
Environment	पर्यावरण	In consultation with	से परामश करके
Era	काल / संवत / सन्	In course of limit	यथा समय
Estimate	अंदाज लगाना	In operation	अमल में
Evaluate	मान निकालना मूल्यांकन	Income Tax	आयकर
Evolution	क्रम विकास	Indent	मांगपत्र
Exempt	मुक्त	Indicator	संकेतक
Expansion	विस्तार	Indirect	परोक्ष
Export	निर्यात	Inference	अनुमान निष्कर्ष
Farming	खेती करना	Injection	निषेधाज्ञा
Fault inspection	दोष निरीक्षण	Inquiry	जांच
Fellowship	शिष्यवृत्ति	Inspector	निरीक्षक
Fertile	उर्वर	Intended	अभिप्रेत
Fertilizer	उर्वरक	Joint	संयुक्त
Finance	वित्त / पूंजी	Judiciary	न्यायिक
Fiscal	राजकोषीय	Keep in abeyance	मुलत्वी रखा जाय
Foot note	पादटिप्पणी	Land	भू / जमीन
For consideration	विचारार्थ	Lease	पट्टा
For information	सूचनार्थ	Leave	छुट्टी / अवकाश
Fraud	साजसाजी	Liaison	संपर्क
License	अनुज्ञप्ति	Remuneration	पारिश्रमिक

Lockout	तालाबन्दी	Resignation	त्यागपत्र
Member	सदस्य	Inspection	निरीक्षण
Memorandum	ज्ञापन	Institute	संस्थान
Military	सैन्य / फौजी	Incidental	प्रासंगिक
Monopoly	एकाधिकार	Journal	रोजनामचा
Muster roll	हाजरी पत्रक	Jurisdiction	अधिकार क्षेत्र
Nominee/Nominated	मनोनीत व्यक्ति	Labour	श्रम
Note bene (or NB)	विशेष ध्यान दीजिए	Landmark	सीमाचिह्न
Null & Void	बातिल और शून्य	Leaseholder	पट्टादार
Officer	अधिकारी	Legislative	विधान
On deputation	प्रतिनियुक्त	List	सूची
Opening Balance	आदिशेष जमा रोकड़	Manual	शारीरिक
Orders are solicited	कृपया आदेश दें	Midwife	दाई
Par excellence	उत्कृष्ट	Ministry	मंत्रालय
Parliamentary	संसदीय	Miscellaneous	फुटकर
Pay	वेतन	Mortgage	बंधक
Penal Code	दंड संहिता	Nominal	नाामना
Post and Telegraph	डाक-तार	Nationality	राष्ट्रीयता
Power of Attorney	मुख्तारनामा	Not traceable	ला-पता है
Proposal	प्रस्ताव	Notification	अधिसूचना
Pros & Cons	पक्ष-विपक्ष	Octroi duty	चुंगी
Provident Fund	भविष्यनिधि	Official language	राजभाषा
Quota	यथांश	On probation	परिवीक्षा में परिवीक्षा पर
Recognition	मान्यता	Order Cheque	नामजोग चेक
Recruitment	भर्ती	Ordinance	अध्यादेश
Reference	संदर्भ	Parliament	संसद
Regional	प्रादेशिक	Passport	पारपत्र
Registrar	कुलसचिव / पंजीकार	Pay scale	वेतनमान
Regulation	विनिमय	Planning Commission	योजना आयोग
Posthumous	मरणोत्तर	Traffic	यातायात
Preamble	प्रस्तायनि	Transport	परिवहन
Prospects	प्र-विवरण	U.P.S.C.	संघ लोक सेवा आयोग

Quorum	गणपूर्ति	Under	अवर
Quotation	निवेदित दर	Under mentioned	निम्नलिखित
Reconstitution	पुनर्गठन	Upper	ऊपरी
Rectification	संशोधन/ परिशोधन	Verification	सत्यापन
Reference to context	पूर्वापर संबंध	Voucher	प्रमाणक
Registering Authority	पंजीकरण अधिकारी	Xerography	विद्युत छाया चित्रण
Registrar General	महापंजीकार	Yearly	वार्षिक / सालाना
Reminder may be sent	स्मरण पत्र भेजा जाय	Safety	सुरक्षा
Representation	प्रतिनिधित्व	Slum	गंदीबस्ती / झोपडपट्टी
Retirement	सेवा से निवृत्ति	Scheduled	अनुसूचित
Revenue Stamp	रसीदी टिकट	Seal	मुद्रा
Revenue	राजस्य	Secretary	सचिव
Routine	नित्यकर्म	Section	अनुभाग
Proposal	प्रस्ताव	Seminar	संमोष्ठी
Sanctioned	स्वीकृत	Stationery	लेखन सामग्री
Seal	मुद्रा	Status quo	यथापूर्व स्थिति
Secretarial	सचिवालय	Stipend	वृत्तिका
Secretary General	महासचिव	Strike of the name	नाम काट दिया जाय
Self-Explanatory	स्वतः स्पष्ट	Subsidy	सहायक / परिदान
Semi-official	अर्धसरकारी	Surrender value	समर्पण मूल्य
So far as possible	यथा संभव	Tender	निविदा
Stores	भंडार	To the best of ability	पूरी योग्यता से
Submitted for perusal	अवलोकनार्थ प्रस्तुत	Transfer	बदली
Substitute	एवज / प्रतिस्थापन	Tribunal	अधिकरण
Surveyor	सर्वेक्षक	Uncalled for	अनुचित
Till further orders	अन्य आदेश होने तक	Under consideration	विचाराधीन
Under one's hand	अपने हस्ताक्षर सहित	With effect from	से प्रभावी
Vacancy	खाली स्थान / रिक्त	With full particulars	पूरे व्यौरे सहित
Veto	निषेधाधिकार	Zonal	मंडलीय क्षेत्रीय

❁ संदर्भ ग्रंथ ❁

1. प्रयोजनमूलक भाषा और कार्यालयी हिन्दी - डॉ. कृष्णकुमार गोस्वामी, .पब्लिकेशन, दिल्ली ।
2. प्रयोजनमूलक हिन्दी : विविध आयाम - माया सिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
3. प्रयोजनमूलक हिन्दी : पारिभाषिक शब्दावली - डॉ. मधु धवन, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
4. प्रयोजनमूलक हिन्दी - विनोद गोवरे, वाणी प्रकाशन, दिल्ली ।
5. जनसंचार : विविध आयाम - विनोद गोवरे, वाणी प्रकाशन, दिल्ली ।
6. जनसंचार और हिन्दी पत्रकारिता - अर्जुन तिवार, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
7. प्रयोजनमूलक हिन्दी : विविध आयाम - डॉ. मनोजकुमार पाण्डेय, ऋषिका प्रकाशन, इलाहाबाद ।
8. संचार संशोधन : पद्धति और समीक्षा - डॉ. चन्द्रकान्त महेता, गुर्जर प्रकाशन, अहमदाबाद ।
9. प्रयोजनमूलक हिन्दी - डॉ. नरेश मिश्र, डॉ. सुरेश सिंहल, अभिनव प्रकाशन, दिल्ली ।
10. प्रयोजनमूलक हिन्दी का अध्ययन - डॉ. सुशीला गुप्ता, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।
11. प्रयोजनमूलक हिन्दी का वर्तमान : मायासिंह, जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद ।

❁ अंक विभाजन ❁

4 आलोचनात्मक प्रश्न	$4 \times 11 = 44$	Ext :	4×16
2 संक्षिप्त प्रश्न	$2 \times 06 = 12$		2×11
14 वस्तुनिष्ठ एवं अति लघुत्तरी प्रश्न	$14 \times 1 = 14$		1×14
	अंक = 70		= 100

કચ્છ યુનિવર્સિટી
યુ.જી.સી. મોડેલ આધારિત
૨૦૦૯-૧૦ થી પરીક્ષાઓ માટે નિર્ધારિત પાઠ્યક્રમ
Subject : HISTORY (ઈતિહાસ)
તૃતીય વર્ષ – બી.એ. (T.Y.B.A.)
હેતુઓ

વર્ષ ૨૦૦૯ જૂનથી તૃતીય વર્ષ બી.એ. ઈતિહાસના નવા અભ્યાસક્રમનો અમલ થશે. તેના હેતુઓ ઉમદા રહેલા છે. કચ્છ ઐતિહાસિક દ્રષ્ટિએ વિશ્વ ફલકમાં આગવું સ્થાન ધરાવે છે. તેમજ કચ્છ યુનિવર્સિટી તેનું ગૌરવ છે. ઈતિહાસ વિષય સાથે સ્નાતક થનાર વિદ્યાર્થીઓ વિશ્વ, ભારત, ગુજરાત અને કચ્છના ઈતિહાસથી માહિતગાર થાય એ હેતુ રહેલો છે.

- સ્વતંત્ર ભારત અને ચળવળો વિશે માહિતી મેળવે.
- ગુજરાતના સોલંકી, વાઘેલા યુગ અને મોગલ સમયના ઈતિહાસ-કલા-સ્થાપત્ય અને સંસ્કૃતિથી માહિતગાર થાય.
- સમકાલીન ભારતની યોજનાઓ, બંધારણ અને રાષ્ટ્રીય નેતાઓના કાર્યો વિશે જાણે.
- આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો, ભારતની બિનજોડાણવાદી નીતિ અને પંચવર્ષીય યોજનાઓની ફલશ્રુતિ વિશે જાણે.
- ગુજરાતના નવનિર્માણ આંદોલનથી માહિતગાર થાય.
- ઐતિહાસિક લેખન પદ્ધતિ, સાધનો, ઈતિહાસકારો અને સમર્થ ઈતિહાસ લેખનકલા વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી કરે.
- વિશ્વની મહાસત્તાઓથી માહિતગાર થાય. ત્યાંનો ઈતિહાસ, ક્રાંતિઓ અને ચળવળોથી વાકેફ થાય.
- ક્રાન્તિગુરુ શ્યામજી કૃષ્ણવર્માના જીવન અને કાર્યોની માહિતી મેળવે.
- ઔદ્યોગિક ક્રાન્તિ, કચ્છની હડપ્પન સંસ્કૃતિ-ઘોળાવીરા વિશેનો ઐતિહાસિક અભ્યાસ કરે.

કચ્છ યુનિવર્સિટી

Subject : HISTORY (ઈતિહાસ)

તૃતીય વર્ષ - બી.એ. (T.Y.B.A.) (New Course)

રેગ્યુલર (૭૦) / એક્ષ્ટર્નલ (૧૦૦)

Paper No. - VI (6)	History of India (1818 to 1950 A.D.) ભારતનો ઈતિહાસ (1818 to 1950 A.D.)
Paper No. - VII (7)	History of Gujarat (470 to 1304 A.D.) ગુજરાતનો ઈતિહાસ, સોલંકી અને વાઘેલા યુગ (470 to 1304 A.D.)
Paper No. - VIII (8)	The Constitution of Independent India (1947 to 1964 A.D.) સ્વતંત્ર ભારતનું બંધારણ (1947 to 1964 A.D.)
Paper No. - IX (9)	History of U.S.A. (1861 to 1960 A.D.) અમેરિકાનો ઈતિહાસ (1861 to 1960 A.D.)
Paper No. - X (10)	Elements of Historical Method ઐતિહાસિક લેખન પદ્ધતિ
Paper No. - XI (11)	Historical Essays ઐતિહાસિક નિબંધો

- ⇒ ઐતિહાસિક નિબંધમાં પેપર નંબર-૧૧માં યુનિટ-૨ (૮) પંડિત શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા યુનિટ-૧ ધોળાવીરાનો સમાવેશ કરેલ છે.
- ⇒ તૃતીય વર્ષ બી.એ. ઈતિહાસનો ઉપરોક્ત અભ્યાસક્રમ તા. ૨૨.૧૧.૨૦૦૮ ના રોજ તોલાણી કોલેજ ઓફ આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ, આદિપુર (કચ્છ) ખાતે મળેલ ઈતિહાસ વિભાગના અધ્યાપકશ્રીઓ એ સર્વાનુમતે માન્ય કરેલ છે.
- ❖ સીલેબસમાં કુલ પાંચ યુનિટ બનાવેલ છે.
- ❖ દરેક યુનિટને ૨૦ ટકા લેખે સરખો ભાર આપવામાં આવેલ છે.
- ❖ પરીક્ષા દરમ્યાન દરેક યુનિટમાંથી બે પ્રશ્ન કાઢવાના રહેશે. આ બંને પ્રશ્નમાં આંતરિક પસંદગી રહેશે.

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્ન-1	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-1	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-2	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-2	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-3	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-3	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-4	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-4	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-5	<u>અથવા</u>		નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન ટૂંકનોંધ (ચારમાંથી બે)	14/20

નોંધ :- રેગ્યુલર પરીક્ષાર્થીઓ માટે 70 માર્ક્સ અને એક્ષ્ટર્નલ પરીક્ષાર્થીઓ માટે 100 માર્ક્સ.
નોંધ :- સંદર્ભ પુસ્તકોની યાદી અંગ્રેજી વર્જનમાં છે.

કચ્છ યુનિવર્સિટી
SUBJECT : HISTORY (ઈતિહાસ)
તૃતીય વર્ષ – બી.એ (T.Y.B.A.)
Paper No.- VI(6)
રેગ્યુલર (૭૦)/ એક્ઝર્નલ(૧૦૦)
History of India (1818 to 1950 A.D.)
ભારતનો ઈતિહાસ (1818 to 1950 A.D.)

UNIT-1 :

- (a) Development of administrative structure of east India company- revenue and judiciary under company's rule.
- (b) Up heavel of 1857 : causes- ideology, main events and leadership at various levels - British repression and response, failure or the resistance the nature of 1857 and its effects.

UNIT-2 : Indian under the crown

- (a) Internal policy of Lord Lytton.
- (b) Lord Ripon as a reformer.
- (c) Lord Curzon as an imperialist and as a reformer.

UNIT-3 :

- (a) Socio - religious reform movements during the 19th century: brahmo samaj- prarthna samaj - Araya samaj- Ramakrishna samaj mission samaj theosophical society, aligadh movement.

UNIT-4 : Emergence of national consciousness.

- (a) Factors leading to the growth of national consciousness.
- (b) Birth of Indian national congress and it early activities moderate phase.
- (c) Swadesi movement and home - rule movement their significance.

UNIT-5 : Freedom struggle during the Gandhain Era :

- (a) Non-co-operation movement.
- (b) Civil dis- obedience movement.
- (c) Quit India movement.
- (d) India national army.

UNIT-6 :

- (a) Failure of the cabinet mission. Mountbatten scheme and partition of India.
- (b) Indian independence act of the British parliament.
- (c) Integration of the princely state and framing of the constitution.
- (d) Integration of the princely state and framing of the constitution.

SUGGESTED READING :

1. Maujumder R.C. & others : an advance history of India
2. Sharma R.S. : The making of India.
3. Mahajan V.D. : India since 1526.
4. Shashtri nilkanth : A history of India part-III
5. Cambridge history of India : brithsh india vol-V.
6. sarkar sumit : modern India 1885-1947
(Delhi, Macmillan, 1985)
7. chhabra S.S. : Advance History of India.
8. Bipin Chandra, K.N.panikkar : India 's stuggle for
Mridula mukherjee, sucheta independence 1857-1947
mahajan and aditya mukherji (Delhi penguin 1996)
9. જવાહરલાલ નેહરુ : મારું હિન્દુનું દર્શન
10. સુંદરલાલ : ભારતમાં અંગ્રેજી રાજ્ય
11. ડો. ધારૈયા આર. કે. : (૧) ૧૮૫૭ ગુજરાત યુનિ.
(૨) આધુનિક ભારતનો ઇતિહાસ અને
ભારતના સ્વાતંત્ર સંગ્રામો
ભાગ-૧.૨ યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણબોર્ડ
૧૨. જ્ઞાનગંગોત્રી ગ્રંથશ્રેણી : ભારતના સ્વાતંત્ર સંગ્રમો
૧૩. ડૉ.મંગુભાઈ આર. : ભારતના સ્વાતંત્ર સંગ્રમો અને તેના
ઘડવૈયાઓ, યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણબોર્ડ
૧૪. શુક્લ જે.આર : (૧) હિંદ છોડો આંદોલન
(૨) દેશી રાજ્યોનું વિલીનીકરણ
૧૫. પરીખ આર.જી : ભારતનો ઇતિહાસ ૧૮૧૮ થી ૧૮૮૫
યુનિ.ગ્રંથ નિર્માણબોર્ડ

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
તૃતીય વર્ષ બી.એ. / ઇતિહાસ વિષયનો નવો અભ્યાસક્રમ
P. No. 7 ગુજરાતનો ઇતિહાસ - ઈ.સ. 470 થી 1304
Marks : 70/100

- UNIT-I** **ઐતિહાસિક સાધનો**
 (અ) પુરાતત્વીય
 (બ) લિપિશાસ્ત્ર
 (ક) સિક્કાશાસ્ત્ર
 (ડ) સાહિત્યિક
- UNIT-II** **મૈત્રક યુગ (ઈ.સ. 470 થી 894)**
 (અ) શાસક અને વહીવટકાર તરીકે મૈત્રકો
 (બ) મૈત્રકોની સાંસ્કૃતિક સિદ્ધિઓ
- UNIT-III** **ઉત્તર મૈત્રક યુગ (ઈ.સ. 789 થી 942)**
 (અ) વનરાજ ચાવડા અને અણહિલ પાટણનો ઉદય
- UNIT-IV** **સોલંકી યુગ (ઈ.સ. 942 થી 1244)**
 (અ) સોલંકીઓનો ઉદય – મૂળરાજ સોલંકીનો રાજકીય અને સાંસ્કૃતિક સિદ્ધિઓમાં ફાળો, ભીમદેવ – પહેલો, સિદ્ધરાજ જયસિંહ, કુમારપાળ અને ભીમદેવ – બીજો
 (બ) વિદ્વાન તરીકે આચાર્ય હેમચંદ્રાચાર્ય
- UNIT-V** **વાઘેલા શાસનનો સ્થાપક (ઈ.સ. 1244 થી 1304)**
 (અ) કણ્ઠદેવ – બીજો અને તેના મહત્વના કાયદાઓ
 (બ) વસ્તુપાળ – તેજપાળ – વહીવટકાર, વિધવાન અને સુધારક તરીકે
- UNIT-VI** **રાજકીય અને આર્થિક**
 (અ) સોલંકી – વાઘેલા સમયનું શાસનતંત્ર
 (બ) સોલંકી – વાઘેલા સમય દરમિયાનની આર્થિક પરિસ્થિતિ, મહેસૂલ વ્યવસ્થા, વેપાર-વાણિજ્ય

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
તૃતીય વર્ષ બી.એ. / ઇતિહાસ વિષયનો નવો અભ્યાસક્રમ
(શૈક્ષણિક વર્ષ : ૨૦૦૯-૧૦ થી અમલ)

P. No. 8 સ્વતંત્ર ભારતનું બંધારણ - ઈ.સ. 1947 થી 1964
Marks : 70/100

UNIT-I	(અ) ભારતીય સ્વતંત્ર ધારો (1947) અને તેનું મહત્ત્વ (બ) બંધારણીય સંસદની કામગીરીનો વિસ્તૃત સર્વ
UNIT-II	(અ) લક્ષણો – આમુખ (બ) રાજનીતિના મૂળભૂત અધિકારો અને માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
UNIT-III	(અ) કેન્દ્ર સરકાર – રાષ્ટ્રપતિનું બંધારણીય સ્થાન અને સત્તાઓ (બ) લોકસભા – વડાપ્રધાનનું સ્થાન, સત્તા અને કાર્યવાહી
UNIT-IV	(અ) ધારાગૃહ (ધારામંડળ)નું બંધારણીય સ્થાન અને અસરો (બ) સુપ્રિમ કોર્ટનું માળખું અને તેની સત્તાઓ (ક) ઈલેક્શન કમિશનની કાર્યવાહી અને તેની સત્તાઓ
UNIT-V	(અ) રાજ્ય સરકાર – વહીવટ, ધારાકીય અને કાનૂની (બ) રાજ્ય સરકાર અને કેન્દ્ર સરકાર વચ્ચેનાં સંબંધો – ધારાકીય, વહીવટ અને આર્થિક (ક) બંધારણીય સુધારાની કાર્યવાહી
UNIT-VII	સમાજ અને સંસ્કૃતિ (અ) સોલંકી – વાઘેલા યુગ દરમિયાનની સામાજિક સ્થિતિ (બ) સાહિત્ય (ક) કલા અને સ્થાપત્ય

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્ન-1	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-1	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-2	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-2	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-3	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-3	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-4	<u>અથવા</u>	પ્રશ્ન-4	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-5	<u>અથવા</u>		નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	
			ટૂંકનોંધ (ચારમાંથી બે)	14/20

નોંધ :- રેગ્યુલર પરીક્ષાર્થીઓ માટે 70 માર્ક્સ અને એક્ષ્ટર્નલ પરીક્ષાર્થીઓ માટે 100 માર્ક્સ.
નોંધ :- સંદર્ભ પુસ્તકોની યાદી અંગ્રેજી વર્ઝનમાં છે.

KSKV Kachchh University, Bhuj (Kachchh)
તૃતીય વર્ષ બી.એ. / ઇતિહાસ વિષયનો નવો અભ્યાસક્રમ
P. No. 9 અમેરિકાનો ઇતિહાસ - ઇ.સ. 1861 થી 1960
Marks : 70/100

- UNIT-I** (અ) સાંપ્રદાયિક વિરોધ અને આંતરવિગ્રહ – વિરોધનું મૂળ – આર્થિક, સામાજિક અને નૈતિક, ગુલામીની નાબૂદીનાં આંતર વિગ્રહમાં અબ્રાહમ લિંકનનો ફાળો
 (બ) પુનઃસંસ્કરણનો સમય – દક્ષિણનું પાયાથી સંસ્કરણ
 (ક) ઔદ્યોગિકરણ અને પશ્ચિમી સત્તાનો વિસ્તાર
- UNIT-II** (અ) પ્રમુખ મેક્કનલી અને ન્યૂ યેરા – સ્પેનિશ અમેરિક વિગ્રહ – કારણો અને અસરો, અમેરિકાની ખુલ્લા દ્વારની નીતિ
 (બ) પ્રમુખ થિયોડોર રૂઝવેલ્ટ – ગૃહનીતિ અને વિદેશનીતિ
 (ક) પ્રગતિવાદી ચળવળ – સ્વરૂપ અને સમાજ ઉપર તેની અસર
- UNIT-III** (અ) વુડ્રો વિલ્સન – આંતરિક સુધારા અને પ્રથમ વિશ્વ યુદ્ધ
 (બ) પ્રમુખ હર્બટ હુવર અને મહામંદી
 (ક) ફ્રેંકલીન ડી. રૂઝવેલ્ટ અને ન્યૂડીલના સુધારા, વિદેશનીતિ અને બીજા વિશ્વયુદ્ધમાં ફાળો
- UNIT-IV** (અ) અમેરિકન નીતિમાં મહાપરિવર્તન (1914 થી 1945), જાતિય સમસ્યા
 (બ) ટ્રુમેન – વહીવટતંત્ર અને આંતરિક મુદ્દાઓ – અમેરિકા મહાસત્તા તરીકે
 (ક) ડી. ડી. સાઈઝન હોવર – ગૃહનીતિ અને વિદેશનીતિ
- UNIT-V** (અ) ૨૦મી સદી દરમિયાન અમેરિકન સમાજ, શિક્ષણ અને સ્ત્રીઓ
 (બ) 1914 થી 1960 વિજ્ઞાન – ટેકનોલોજીનો વિકાસ

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્ન-1	અથવા	પ્રશ્ન-1	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-2	અથવા	પ્રશ્ન-2	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-3	અથવા	પ્રશ્ન-3	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-4	અથવા	પ્રશ્ન-4	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-5	અથવા		નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	
	અથવા		ટૂંકનોંધ (ચારમાંથી બે)	14/20

નોંધ :- રેગ્યુલર પરીક્ષાર્થીઓ માટે 70 માર્ક્સ અને એક્ષ્ટર્નલ પરીક્ષાર્થીઓ માટે 100 માર્ક્સ.
નોંધ :- સંદર્ભ પુસ્તકોની યાદી અંગ્રેજી વર્ણનમાં છે.

KSKV Kachchh University, Bhuj (Kachchh)
તૃતીય વર્ષ બી.એ. / ઇતિહાસ વિષયનો નવો અભ્યાસક્રમ
(શૈક્ષણિક વર્ષ : ૨૦૦૯-૧૦ થી અમલ)

P. No. 10 ઐતિહાસિક લેખન પદ્ધતિ

Marks : 70/100

UNIT-I	(અ) ઇતિહાસનો અર્થ અને તેની વ્યાખ્યાઓ (બ) ઇતિહાસ કલા કે વિજ્ઞાન
UNIT-II	(અ) ઇતિહાસના સહાયક શાસ્ત્રો (બ) ઇતિહાસના મૂળભૂત સાધનો અને તેનું વર્ગીકરણ (ક) દસ્તાવેજોની પ્રમાણભૂતતા અને વિશ્વસનીયતા
UNIT-III	(અ) ઇતિહાસના પુર્નલેખનની જરૂરીયાત (બ) ઇતિહાસકારની લાક્ષણિકતાઓ અને નિર્બળતાઓ (ક) પાદનોંધ-ઉપયોગીતા-ફાયદા-ગેરફાયદા (ઉપર્યુકત-એજન શબ્દનો ઉપયોગ)
UNIT-IV	(અ) રાષ્ટ્રીય દફતર ભંડાર (બ) ગુજરાત રાજ્ય દફતર ભંડાર (ક) ઈન્ડોલોજી - અમદાવાદ
UNIT-V	ઇતિહાસકારો (અ) રત્નમણિરાવ ભીમરાવ જોટે (બ) ગોવિંદ સખારામ સરદેસાઈ (ક) દુર્ગાશંકર શાસ્ત્રી (ડ) રાધાકુમુદ મુખર્જી
UNIT-V	(અ) નીચેના સાધનોની મૂલવણી (1) કૌટિલ્યનું અર્થશાસ્ત્ર (2) ગિરનારના શિલાલેખો (3) તુઝુકે બાબરી

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્ન-1	અથવા	પ્રશ્ન-1	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-2	અથવા	પ્રશ્ન-2	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-3	અથવા	પ્રશ્ન-3	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-4	અથવા	પ્રશ્ન-4	નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન	14/20
પ્રશ્ન-5	અથવા		નિબંધાત્મક / હેતુલક્ષી પ્રશ્ન ટૂંકનોંધ (ચારમાંથી બે)	14/20

નોંધ :- રેગ્યુલર પરીક્ષાર્થીઓ માટે 70 માર્ક્સ અને એક્ષ્ટર્નલ પરીક્ષાર્થીઓ માટે 100 માર્ક્સ.
નોંધ :- સંદર્ભ પુસ્તકોની યાદી અંગ્રેજી વર્ઝનમાં છે.

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
તૃતીય વર્ષ બી.એ. / ઇતિહાસ વિષયનો નવો અભ્યાસક્રમ
(શૈક્ષણિક વર્ષ : ૨૦૦૯-૧૦ થી અમલ)

P. No. 11 ઐતિહાસિક નિબંધો

Marks : 70/100

- UNIT-I**
- (અ) ઘોળાવીરા
 (બ) સિંધુખીણની સંસ્કૃતિ
 (ક) ઔદ્યોગિક ક્રાંતિ
 (ડ) રાજપૂત યુગની સાંસ્કૃતિક સિદ્ધિઓ **અથવા** (ડ) ભક્તિ આંદોલન અને સૂફી આંદોલન
 (ઈ) બિસ્માર્ક **અથવા** 1917 ની રશિયન ક્રાંતિ
 (ફ) શિવાજી
- UNIT-II**
- (અ) સોલંકી - વાઘેલા યુગની સિદ્ધિઓ **અથવા**
 (અ) સલ્તનત યુગ દરમિયાન ગુજરાતમાં કલા - સ્થાપત્ય
 (બ) મહાત્મા ગાંધી અને પ્રજાકીય આંદોલનો
 (ક) એફ.ડી.રૂઝવેલ્ટ
 (ડ) ભારતના બંધારણ મુખ્ય લક્ષણો **અથવા** (ડ) વડાપ્રધાન તરીકે ઈન્દિરા ગાંધી
 (ઈ) ઇતિહાસકારની લાક્ષણિકતાઓ
 (ફ) પંડિત શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્ન -1 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (35/50 Marks)

અથવા

પ્રશ્ન -1 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

અથવા

પ્રશ્ન -1 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

અથવા

પ્રશ્ન -1 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

પ્રશ્ન -2 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (35/50 Marks)

અથવા

પ્રશ્ન -2 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

અથવા

પ્રશ્ન -2 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

અથવા

પ્રશ્ન -2 નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

નોંધ :- રેગ્યુલર પરીક્ષાર્થીઓ માટે 70 માર્ક્સ અને એક્ષ્ટર્નલ પરીક્ષાર્થીઓ માટે 100 માર્ક્સ.

નોંધ :- સંદર્ભ પુસ્તકોની યાદી અંગ્રેજી વર્ણનમાં છે.

संस्कृत विषय
तृतीय वर्ष – बी.अे (मुष्य) ना विद्यार्थीओ माटे
नियत थयेला अव्यासक्रमना हेतुओ

- पेपर नं ॡ** संस्कृत व्याकरणथी परियित थाय तेमज भाषा कौशल्य केणवे.
- पेपर नं ॢ** भारतीय अने युरोपीय भाषानो ँतिलास जाणी, भाषा-बोली अने भाषामां थतां परिवर्तनोथी ज्ञात बने.
- पेपर नं ॣ** भारतीय दर्शन साहित्य विश्वमां श्रेष्ठ ँ, ते दर्शन साहित्य अने सिद्धांतोनो परियय मेणवे.
- पेपर नं ।** संस्कृत रूपक साहित्यनो परियय केणवे अने भाषा कौशल्य, अनुवाद कौशल्य केणवे.
- पेपर नं ॥०** भारतीय संस्कृत साहित्यनो परियय मेणवे अने लेखन कौशल्य केणवे.
- पेपर नं ॥१** व्याकरण अे भाषानुं मुष ँ, भाषा परिनिष्ठित बने ते आ प्रश्नपत्रनो उद्देश ँ.

**K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ (KACHCHH)**

કચ્છ યુનિવર્સિટી

યુ.જી.સી મોડલ આધારિત

૨૦૦૯-૧૦ ની પરીક્ષાઓ માટે નિર્ધારિત પાઠ્ય ક્રમ

Subject : SANSKRIT (સંસ્કૃત)

તૃતીય વર્ષ – બી.એ (TYBA)

- P. No. 6** સંસ્કૃત ભાષાનેપુણ્ય
(વ્યવહાર સાહસી, સંજ્ઞા, કારકપ્રકરણ (ભટ્ટોજી દીક્ષિત))
- P. No. 7** ભાષા વિજ્ઞાનની ભૂમિકા
- P. No. 8** દર્શનશાસ્ત્ર
ભારતીય દર્શનો, સાંખ્યકારિકા (ઈશ્વરકૃષ્ણ), તર્કસંગ્રહ – (અન્નં ભટ્ટ)
- P. No. 9** દર્શન
(ક) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા
(ખ) અધ્યાય – ૧૨ અને ૧૫ મુખપાઠ
- P. No. 10** (સંસ્કૃત ભાષા અને સાહિત્ય)
અપઠિત, સમાસચક્ર, 'અચ્' પ્રકરણ
(લઘુસિદ્ધાન્ત કૌમુદી), કર્ણભારમ્ (મહાકવિ ભાસ)
- P. No. 11** નિબંધ

કચ્છ યુનિવર્સિટી
Subject : SANSKRIT (સંસ્કૃત)
તૃતીય વર્ષ – બી.એ (TYBA)

P. No. 6 સંસ્કૃત ભાષાનૈપુણ્ય Reg. / Ext. - ગુણ – 70/100
(વ્યવહાર સાહસ્રી, સંજ્ઞા, કારકપ્રકરણ (ભટ્ટોજી દીક્ષિત))

UNIT 1 :	સંસ્કૃત વાગ્યવ્યવહાર (સંસ્કૃત વ્યવહાર સાહસ્રી) પ્રકાશક : સંસ્કૃત ભારતી, અમદાવાદ ક્રમાંક ૧૩ થી ૧૭ ના વિષયો	14/20
પ્રશ્ન-૧	નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે વિષય ઉપર સંસ્કૃતમાં લખો. (ચારમાંથી બે)	
UNIT 2 :	સંજ્ઞા, કારક પ્રકરણનાં સૂત્રો	16/22
પ્રશ્ન-૨		
(અ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ એક સૂત્ર સમજાવો. (ત્રણમાંથી એક) (સંજ્ઞાપ્રકરણ)	4/6
(બ)	નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સૂત્રો સમજાવો. (પાંચમાંથી બે) (કારકપ્રકરણ)	8/10
(ક)	નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વાર્તિક સમજાવો. (સંજ્ઞા-કારક) (૩ માંથી ૧)	4/6
UNIT 3 :	કારકો / વિભક્તિના ઉપયોગો	14/20
પ્રશ્ન-૩	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન	
UNIT 4 :	સંજ્ઞા, કારક પ્રકરણ	12/18
પ્રશ્ન-૪	ટૂંકનોંધ લખો. (આઠમાંથી ચાર)	
UNIT 5 :	સંસ્કૃતમાં નિબંધો (નીચેના વિષયો)	14/20
૧	મહાત્મા ગાંધી ।	
૨	ક્રાંતિગુરુ: શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા ।	
૩	સરદાર પટેલ ।	
૪	વીર સાવરકર ।	
૫	વિદ્યાધનમ્ સર્વધનપ્રધાનમ્ ।	
૬	સર્વેઙ્ક ગુણાઃ કાચ્ચનમાશ્રયન્તે ।	
૭	વિદ્વાન્ સર્વત્ર પૂજ્યતે ।	
૮	સમાચારપત્રસ્ય મહત્વમ્ ।	
૯	સંસ્કૃતભાષાયાઃ મહત્વમ્ ।	
૧૦	શરીરમાદ્યં ખલુ ધર્મસાધનમ્ ।	
૧૧	દૂરદર્ષનમ્ ।	
૧૨	જન્મભૂમિઃ ।	
પ્રશ્ન-૫	સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો. (ચારમાંથી બે) (પંદરથી વીસ વાક્યો)	

संदर्भ ग्रंथ :-

- (१) संज्ञा, कारक प्रकरण – डॉ. वसन्त लड्डे, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद
- (२) भृङ्ग निबंध मंजरी
- (३) संस्कृत निबंध यंत्रिका, सरस्वती पुस्तक भंडार, अमदावाद
- (४) संस्कृत व्यवहार साहस्री : प्रकाशक : संस्कृत भारती, अमदावाद
- (५) सिद्धान्त कौमुदी संज्ञाप्रकरण, डॉ शांतिकुमार पंड्या, पार्श्व प्रकाशन, अमदावाद
- (६) सिद्धान्त कौमुदी कारकप्रकरण, डॉ शांतिकुमार पंड्या, पार्श्व प्रकाशन, अमदावाद

P. No. 7 - ભાષા વિજ્ઞાનની ભૂમિકા
In / Ext. - ગુણ - 70/100
(ભાષા વિજ્ઞાનની ભૂમિકા)

UNIT 1 : ભાષાની વ્યાખ્યા, ભાષાનાં લક્ષણો, ભાષાનું સ્વરૂપ, ભાષા વિજ્ઞાનનાં અંગો, ભાષા વિજ્ઞાન 14/20
 અને અન્ય વિજ્ઞાન, ભાષા વિજ્ઞાનનાં પ્રયોજનો, ભાષા વિજ્ઞાનના અધ્યયનની પદ્ધતિઓ.
પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ટૂંકનોંધ લખો. (ચારમાંથી બે) 14/20

UNIT 2 : સંસારની ભાષાનાં વિવિધ વર્ગીકરણો : વર્ગીકરણનો આધાર :
 આકૃતિમૂલક અને પારિવારિક વર્ગીકરણ : ભારોપીય ભાષાવિચાર :
 ભારોપીય ધ્વનિઓ, ભારોપીય ભાષાનું મહત્ત્વ, ભારોપીય ભાષાની વિશેષતાઓ, શાખાઓ,
 ભારત-ઈરાની શાખા : ભારત - ઈરાની (આર્ય) ભાષાઓની સામાન્ય વિશેષતાઓ, સતમ્ વર્ગ
 અને કેન્તુમ્ વર્ગ
પ્રશ્ન-૨ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન 14/20

UNIT 3 : સંસ્કૃત ભાષાની ઉત્પત્તિ, વૈદિક સંસ્કૃત, સંસ્કૃતના સ્વર, વ્યંજનાદિ ધ્વનિઓ, વૈદિક સંસ્કૃત અને
 અવેસ્તામાં સામ્ય-વૈષમ્ય
પ્રશ્ન-૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે ટૂંકનોંધ લખો. (ત્રણમાંથી બે) 14/20

UNIT 4 : ધ્વનિ વિજ્ઞાન : ધ્વનિ એટલે શું ? ધ્વનિતંત્રના અવયવો, ધ્વનિની ઉત્પત્તિ અને ગતિ : ધ્વનિઓનું
 વર્ગીકરણ, ધ્વનિ વર્ગીકરણના આધારો : સ્વર અને વ્યંજનની તુલનાત્મક લાક્ષણિકતાઓ, સ્વરોના
 વર્ગીકરણના આધારો અને વર્ગીકરણ, ધ્વનિ પરિવર્તન, ધ્વનિ પરિવર્તનના કારણો, ધ્વનિ પરિવર્તનોનું
 સ્વરૂપ : લોપ, આગમ, વિપર્યય, સમીકરણ, વિષમીકરણ, સંધિ, ઉષ્મીકરણ, અનુનાસિકતા,
 માત્રાભેદ, મહાપ્રાણીકરણ, અલ્પપ્રાણીકરણ
પ્રશ્ન-૪ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન 14/20

UNIT 5 : રૂપવિજ્ઞાન કે પદવિજ્ઞાન : પદ એટલે શું ? શબ્દ એટલે શું ? પદ અને શબ્દ : સમ્બન્ધતત્ત્વ
 સમ્બન્ધતત્ત્વ અને અર્થતત્ત્વ : સમ્બન્ધતત્ત્વનાં કાર્યો કે વ્યાકરણાત્મક કોટિઓ : લિંગ, વચન, પુરુષ,
 કાલ, કારક, ક્રિયા, વાચ્ય, કારક; પદોનું વર્ગીકરણ, પદ કે રૂપ પરિવર્તનની દિશાઓ અને તેનાં
 કારણો, શબ્દોનું વર્ગીકરણ, શબ્દસમૂહ-શબ્દસમૂહનાં વધ-ઘટના કારણો
પ્રશ્ન-૫ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન

સંદર્ભ ગ્રંથ :

- (૧) સંસ્કૃત ભાષાશાસ્ત્રીય અધ્યયન- ડૉ. ભોલાશંકર વ્યાસ (અનુવાદ : ડૉ. હર્ષદેવ માધવ) પાર્શ્વ પ્રકાશન, અ'વાદ
- (૨) ભાષાશાસ્ત્ર અને પ્રાચીન ભારતીય આર્યભાષા - ડૉ. વસંત ભટ્ટ, સરસ્વતી પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૩) ભાષા વિજ્ઞાનની ભૂમિકા - ડૉ. આર. જે. જોષી, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- (૪) ભાષા વિજ્ઞાન - ડૉ. બી. કે. વ્યાસ
- (૫) ભાષા વિજ્ઞાન - ડૉ. મંગલદેવ શાસ્ત્રી
- (૬) સંસ્કૃત ભાષા - ટી. બરો (અનુવાદક ડૉ. મંગલદેવ શાસ્ત્રી)
- (૭) તુલનાત્મક ભાષાવિજ્ઞાન - ગુણેનો અનુવાદ ભોલાશંકર તિવારી
- (૮) ભાષાવિજ્ઞાન કી ભૂમિકા - દેવેન્દ્રનાથ શર્મા

P. No. 8 - દર્શનશાસ્ત્ર
Reg. / Ext. - ગુણ - 70/100
ભારતીય દર્શનો, સાંખ્યકારિકા (ઈશ્વરકૃષ્ણ), તર્કસંગ્રહ - (અન્નં ભટ્ટ)

UNIT 1 : ભારતીય દર્શનો ઉદ્ભવ, વિકાસ, પરિચય (વૈદિક-અવૈદિક)	14/20
પ્રશ્ન-૧ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન	
UNIT 2 : કારિકા સમજાવો. (છમાંથી ત્રણ) (સાંખ્યકારિકા)	15/21
પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ કારિકા અનુવાદ કરી સમજાવો.	
UNIT 3 : નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (સાંખ્યકારિકા)	13/19
પ્રશ્ન-૩ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન	
UNIT 4 : ટૂંકનોંધ લખો. (સાંખ્યકારિકા) (ચારમાંથી બે)	14/20
પ્રશ્ન-૪ નીચેનામાં કોઈપણ બે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો. (સાંખ્યકારિકા)	
UNIT 5 : ચતુર્વિધ પ્રમાણ (તર્કસંગ્રહ) હેતુલક્ષી પ્રશ્નો.	14/20
તત્ર પ્રત્યક્ષજ્ઞાનં શાબ્દજ્ઞાનમ્ ।	
પ્રશ્ન-૫ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના સંસ્કૃતમાં જવાબ આપો. (બારમાંથી દશ)	10/14
(બ) ખાલી જગ્યા પૂરો. (સંસ્કૃતમાં) (ચાર)	04/06

સંદર્ભ ગ્રંથ :

- (૧) ભારતીય દર્શન, (ષડ્દર્શન) સી. વી. રાવલ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર-અમદાવાદ
- (૨) અવૈદિક દર્શનો, પ્રો. સી. વી. રાવલ, સ.પુ.ભં., અમદાવાદ
- (૩) અવૈદિક દર્શનો, પ્રો. જિતેન્દ્ર દેસાઈ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- (૪) સાંખ્યકારિકા (દર્શન), પ્રો. જિતેન્દ્ર દેસાઈ, પાર્શ્વ પ્રકાશન-અમદાવાદ
- (૫) સાંખ્યકારિકા, ડૉ. જિતેન્દ્ર જેટલી, ડૉ. વસંત પરીખ - સ. પુ. ભંડાર - અમદાવાદ
- (૬) તર્કસંગ્રહ (ન્યાય), ડૉ. લક્ષ્મણ વી. જોષી, પાર્શ્વ પ્રકાશન - અમદાવાદ
- (૭) તર્કસંગ્રહ, ડૉ. જિતેન્દ્ર જેટલી, ડૉ. વસંત પરીખ - સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૮) ભારતીય દર્શનો, ડૉ. વસંત પરીખ, સ.પુ. ભંડાર - અમદાવાદ
- (૯) સાંખ્યકારિકા, રાકેશ શાસ્ત્રી, સ.પુ. ભં., અમદાવાદ

P. No. 9 - દર્શન
ગુણ - 100

(ક) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા	ગુણ - 92
(ખ) અધ્યાય - ૧૨ અને ૧૫ મુખપાઠ	ગુણ - 08
(ક) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા (માત્ર મૂલ શ્લોકો) (વેદવ્યાસ, ગીતા પ્રેસ, ગોરખપુર) (શાસ્ત્રીય પ્રશ્નો અપેક્ષિત નથી, મૂલમાંથી ઉદ્ભવતા પ્રશ્નો જ અપેક્ષિત છે.)	
(ખ) અધ્યાય- ૧૨ અને ૧૫ મુખપાઠ માટે	
UNIT 1 : ભગવદ્ગીતા (અ. ૧ થી ૧૮) શ્લોકોની સમજૂતી	22
પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ ચાર શ્લોકો અનુવાદ કરી સમજાવો. (આઠમાંથી ચાર)	
UNIT 2 : અધ્યાય (૧ થી ૯) માંથી ઉદ્ભવતા વિષયો	18
પ્રશ્ન-૨ વિવેચનાત્મક નોંધ. (ચારમાંથી બે)	
UNIT 3 : અધ્યાય (૧૦ થી ૧૮) માંથી ઉદ્ભવતા વિષયો	20
પ્રશ્ન-૩ વિવેચનાત્મક નોંધ. (ચારમાંથી બે)	
UNIT 4 : અધ્યાય- ૬, ૯, ૧૦, ૧૧ અને ૧૫ નો સારલેખન	14
(ધ્યાનયોગ, રાજવિદ્યા-રાજગુહ્યયોગ, વિભૂતિયોગ, વિશ્વરૂપદર્શનયોગ અને પુરુષોત્તમયોગ)	
પ્રશ્ન-૪ નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (પુસ્તક આધારિત)	
UNIT 5 : ભગવદ્ગીતાનું મહત્ત્વ, ઉપદેશ, ટીકાકારોના મંતવ્યો, આધુનિક વિવેચકો, ગીતા અને ઉપનિષદનો	18
સંબંધ તથા ગીતા અને બ્રહ્મસૂત્ર, પ્રસ્થાનત્રયી	
પ્રશ્ન-૫ (અ) નિબંધાત્મક પ્રશ્ન અથવા નિબંધાત્મક પ્રશ્ન	18
(બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે શ્લોક પૂરા કરો. (ચારમાંથી બે) અધ્યાય ૧૨, ૧૫	08

સંદર્ભ પુસ્તકો :

- (૧) ભગવદ્ગીતા - પ્રો. ડૉ. એસ. ડી. ઝાલા, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૨) ભગવદ્ગીતા - પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- (૩) "ગીતા રહસ્ય અને કર્મયોગશાસ્ત્ર" - બાલગંગાધર ટિલક
- (૪) "ગીતા નિબંધો" - શ્રી અરવિંદ ઘોષ
- (૫) "શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા" - સર્વપલ્લી રાધાકૃષ્ણન્
- (૬) "ગીતા પ્રવચનો" - શ્રી વિનોબા ભાવે
- (૭) શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં નિરૂપિત કર્મબંધનમાંથી મુક્તિ અને કર્મબંધનનો અભાવ
- ડૉ. વસંત ભટ્ટ, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ

P. No. 10 - (संस्कृत भाषा अने साहित्य)
Reg. / Ext. - गुण - 70/100
अपठित, समासयुक्त, 'अय्' प्रकरण
(लघुसिद्धान्त कौमुदी), कर्णभारम् (महाकवि भास)

UNIT 1 :	संस्कृतमांथी गुजरातीमां अनुवाद (अपठित)	14/20
प्रश्न-१	अपठित संस्कृतमांथी गुजरातीमां अनुवाद	
UNIT 2 :	अच् सन्धिप्रकरण	
प्रश्न-२	(अ) सूत्रो समजावो. (९मांथी त्रण)	12/18
	(ब) संधि प्रक्रिया समजावो. (यारमांथी बे)	08/12
UNIT 3 :	समासयुक्त	14/20
प्रश्न-३	(अ) नीयेना समास लक्षण - उदाहरण सहित समजावो. (बेमांथी अेक)	
	(ब) नीये आपेला शब्दोना समास ओणभावी विग्रह करो. (९मांथी यार)	
UNIT 4 :	कर्णभार	12/18
प्रश्न-४	(अ) कोर्षपण बे श्लोकनो अनुवाद करो. (यारमांथी बे)	06/10
	(ब) संधि प्रक्रिया समजावो. (यारमांथी बे)	06/08
UNIT 5 :	कर्णभार	12/18
प्रश्न-५	निबंधात्मक प्रश्न अथवा विवेचनात्मक नोध. (यारमांथी बे) (सामान्य अने कृतिलक्षी प्रश्नो)	

संदर्भ ग्रंथ :

- (१) कर्णभार, डॉ. वसंत लड्डे, स.पु. लं., अमदावाद
- (२) कर्णभार, पी. सी. दवे, स.पु. लंडार, अमदावाद
- (३) कर्णभार, प्रो. आर. डी. शुक्ल, पार्श्व प्रकाशन, अमदावाद
- (४) अच् प्रकरण, डॉ. वसंत लड्डे, स. पु. लं., अमदावाद
- (५) समास युक्त, डॉ. वसंत लड्डे, स. पु. लं., अमदावाद
- (६) संस्कृत अनुवाद परिच्छेद संदीह : प्रा. सुरेश जे. दवे, स.पु.लं., अमदावाद
- (७) अय् सन्धिप्रकरण, डॉ. शांतिकुमार पंडया, पार्श्व प्रकाशन, अमदावाद
- (८) लघुसिद्धान्त कौमुदी (पूर्वार्ध) स. पु. लंडार, अमदावाद
- (९) लघुसिद्धान्त कौमुदी (पूर्वार्ध) गीता प्रेस, गोरखपुर
- (१०) लघुसिद्धान्त कौमुदी (पूर्वार्ध) यौजम्भा सुरभारती, वाराणसी

P. No. 11 - નિબંધ
Reg. / Ext. - ગુણ - 70/100

- UNIT 1 :** 1) બ્રાહ્મણ સાહિત્યનો પરિચય
2) વૈદિક ધર્મનું સ્વરૂપ
3) વેદમાં વિજ્ઞાન
4) ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન
5) વેદમાં પર્યાવરણ

- UNIT 2 :** 1) રામાયણ ઉપજીવ્ય કાવ્ય તરીકે
2) મહાભારત ઉપજીવ્ય કાવ્ય તરીકે
3) મહાભારત એક વિશ્વકોશ
4) પુરાણોમાં અવતાર મીમાંસા
5) પુરાણ સાહિત્યનો પ્રારંભિક પરિચય

- UNIT 3 :** 1) સંસ્કૃત મુક્તક સાહિત્ય
2) સંસ્કૃત નાટ્ય સાહિત્યમાં ગુજરાતનું પ્રદાન
3) સંસ્કૃત મહાકાવ્ય સાહિત્યમાં ગુજરાતનું પ્રદાન
4) આધુનિક સંસ્કૃત સાહિત્યમાં નૂતન કાવ્ય પ્રકારો
5) સંસ્કૃત વાર્તા સાહિત્ય

- UNIT 4 :** 1) કાવ્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયો
2) બાણોચ્છિષ્ટમ્ જગત્ સર્વમ્
3) મહાકવિ ભવભૂતિ
4) સંસ્કૃત નાટ્ય સાહિત્યમાં શૃંગારરસ
5) કવિકુલગુરુ કાલિદાસ

- UNIT 5 :** 1) સંસ્કૃત કવયિત્રીઓ
2) પંચમહાકાવ્યમાં રાષ્ટ્રભાવના
3) પાષાણત્રયી
4) આચાર્ય કૌટિલ્ય
5) સ્મૃતિ સાહિત્યમાં આચારધર્મ

પ્રશ્ન-૧	કોઈપણ એક નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી એક) (યુનિટ 1 અને 2)	25/35
પ્રશ્ન-૨	કોઈપણ એક નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી એક) (યુનિટ 3 અને 4)	25/35
પ્રશ્ન-૩	કોઈપણ એક નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી એક) (યુનિટ 5)	20/30

સંદર્ભગ્રંથ :

- (૧) સંસ્કૃત નિબંધ કૌમુદી, – પી. આઈ. પટેલ, બી. એન. ઉપાધ્યાય, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૨) સંસ્કૃત નિબંધ મંજુષા – પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- (૩) વૈદિક સાહિત્યનો ઇતિહાસ – ડૉ. વસંત ભટ્ટ, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૪) ત્રિવેણી : ડૉ. કેદારનાથ શર્મા, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૫) લેખ મંજૂષા : ડૉ. જી એસ. શાહ, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૬) ધર્મશાસ્ત્રનો પરિચયાત્મક ઇતિહાસ : ડૉ. હર્ષદેવ માધવ, પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
- (૭) શિશુપાલવધ (સર્ગ-૧-૨) પ્રા. સુરેશ જ. દવે, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૮) નૈષધચરિત (સર્ગ-૧-૨) પ્રા. સુરેશ જ. દવે, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૯) કિરાતાર્જુનીયમ્ (સર્ગ-૧-૨) પ્રા. સુરેશ જ. દવે, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ
- (૧૦) આધુનિક સંસ્કૃત મહિલા નાટ્યકાર, મીરા દ્રિવેદી, સ.પુ. ભંડાર, અમદાવાદ

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
T.Y.B.A.

P. No. 6 - પ્રગત સામાન્ય મનોવિજ્ઞાન Marks : 70/100

UNIT - I

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૧ (મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ)
- મનોવિજ્ઞાનના વૈચારિક અભિગમો
 - આજના (સાંપ્રત) મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર
 - સંશોધન પદ્ધતિઓ
 - મનોવિજ્ઞાનમાં માપન
- (૨) પ્રકરણ-૨ (મનોવૈજ્ઞાનિક વિકાસ)
- વિકાસને નિયંત્રિત કરતા ઘટકો
 - શરૂઆતના વર્ષો
 - બોધાત્મક વિકાસ
 - વિવેચનાત્મક ચર્ચા-નૈતિક તર્ક ક્રિયાનો વિકાસ
 - વ્યક્તિત્વ અને સામાજિક વિકાસ
 - તાદાત્મ્ય તરુણાવસ્થા, જીવનપર્યંતની પ્રક્રિયા તરીકે વિકાસ

UNIT - II

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૩ (પ્રત્યક્ષીકરણ)
- પ્રત્યક્ષીકરણની વ્યાખ્યા
 - પદાર્થનું પ્રત્યક્ષીકરણ અને પ્રત્યક્ષીકૃત સાતત્ય
 - સંગઠન અને પ્રત્યક્ષીકરણ
 - ગતિ અને ઊંડાઈનું પ્રત્યક્ષીકરણ
 - દ્રષ્ટિ અંગેનું સંકેત પ્રદાન અને તરાહોનું અભિજ્ઞાન
 - પ્રત્યક્ષીકરણમાં શિક્ષણનો ફાળો
 - ધ્યાન અને પ્રત્યક્ષીકરણ
 - અતિન્દ્રિય પ્રત્યક્ષીકરણ
- (૨) પ્રકરણ-૪ (ચેતન અને નિયંત્રણ)
- ચેતનની વ્યાખ્યા
 - ચેતન શું છે અને શું નથી ?
 - ચેતન પ્રત્યે વર્તનવાદીઓનો વિરોધ
 - નિંદ્રા અને સ્વપ્ન, ધ્યાન
 - ચેતન પર મનોઔષધીની અસરો

UNIT - III

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૫ (અભિસંધાન અને શિક્ષણ)
- પ્રશિષ્ટ અભિસંધાન
 - પ્રશિષ્ટ અભિસંધાનનું સૈદ્ધાંતિક અર્થઘટન
 - કારક અભિસંધાન
 - પ્રબલનના ઉપક્રમો, પ્રબલનનો સિદ્ધાંત
 - શીખવામાં શિક્ષાનો ફાળો
 - બોધાત્મક શિક્ષણ
 - શિક્ષણનું વ્યક્તિકીરણ
- (૨) પ્રકરણ-૬ (સ્મરણ અને વિસ્મરણ)
- સ્મરણ વિશે પાયાના ભેદ
 - ટૂંકાગાળાની સ્મૃતિ, લાંબાગાળાની સ્મૃતિ
 - સ્મૃતિ સુધારણા
 - ટૂંકા અને લાંબાગાળાની સ્મૃતિ વચ્ચેનો સંબંધ
 - સર્જનાત્મક સ્મરણ

UNIT - IV

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૭ (વ્યક્તિત્વ)
- વ્યક્તિત્વનું ઘડતર
 - વિશેષ ગુણ અભિગમ
 - સામાજિક શિક્ષણ અભિગમ
 - મનોવિશ્લેષણાત્મક અભિગમ
 - ઘટનાલક્ષી અભિગમ
- (૨) પ્રકરણ-૮ (માનવ પ્રેરણા)
- પ્રેરણાની વ્યાખ્યા
 - પ્રેરણાના સિદ્ધાંતો
 - આક્રમણમાં પ્રેરણાજન્ય ઘટકો

UNIT - V

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૯ (ભાષા અને વિચાર)
- પ્રત્યેયો
 - વિચારોનો વિનિમય
 - ભાષાનો વિકાસ
 - દ્રશ્ય વિચારણા
 - સમસ્યા ઉકેલ અને કોમ્પ્યુટરની અનાકૃતિ
- (૨) પ્રકરણ-૧૦ (આવેગ)
- આવેગની વ્યાખ્યા
 - આવેગમાં શારીરિક પ્રતિક્રિયાઓ
 - આવેગના સિદ્ધાંતો
 - ઉત્તેજના અને આવેગ
 - આવેગમાં બોધાત્મક પરિબલો
 - આવેગાત્મક અભિવ્યક્તિ
 - આવેગો અનુકૂલનાત્મક અને પ્રતિકૂલનાત્મક તરીકે

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
T.Y.B.A.

P. No. 7 - મનોવિજ્ઞાનની સંશોધન પદ્ધતિઓ Marks : 70/100

UNIT - I

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૧ (વિજ્ઞાન અને વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ)
- વિજ્ઞાન અર્થ, સ્વરૂપ અને ઘેયો
 - વૈજ્ઞાનિક વર્ણન અને સ્પષ્ટીકરણ
 - વૈજ્ઞાનિક વર્ણન
 - વૈજ્ઞાનિક સ્પષ્ટીકરણ
 - વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ
 - વૈજ્ઞાનિક વર્ણન અને સ્પષ્ટીકરણના નિયમો
- (૨) પ્રકરણ-૨ (સંશોધન પદ્ધતિ)
- સંશોધનનો અર્થ
 - સંશોધનના કાર્યો
 - સામાન્ય સમજ અને સંશોધન વચ્ચેનો તફાવત
 - સંશોધન પ્રક્રિયા વિશે સમજ મેળવવાનું મૂલ્ય (મહત્ત્વ)
 - સંશોધન પ્રક્રિયાના મુખ્ય સોપાનો

UNIT - II

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૩ (સંશોધન સમસ્યાની પસંદગી અને ઘડતર)
- સંશોધનના વિષયની પસંદગી
 - વિશિષ્ટ સંશોધન સમસ્યાનું ઘડતર
 - સંશોધન કાર્યક્રમની વ્યવહારક્ષમતા નક્કી કરવી
 - સિદ્ધાંત કલ્પના : સિદ્ધાંત કલ્પનાનો અર્થ અને સ્ત્રોતો
- (૨) પ્રકરણ-૪ (નિદર્શનના સિદ્ધાંતો)
- કેટલીક મૂળભૂત વ્યાખ્યાઓ અને સંકલ્પનાઓ
 - સમષ્ટિ
 - સમષ્ટિ તપાસ કે સંપૂર્ણ ગણતરી
 - ભૂલની સીમા અને સંભાવના
 - નિદર્શન પદ્ધતિઓ
(૧) બિનસંભાવના નિદર્શન	- પેટાસમષ્ટિ
(૨) સંભાવના નિદર્શન	- નિદર્શ
	- પ્રાયલ અને આગણક

UNIT - III

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૫ (પ્રયોગ પદ્ધતિ)
- પ્રયોગનો અર્થ, લક્ષણો
 - પરિવર્ત્યનો અર્થ અને તેના પ્રકારો
 - નૈસર્ગિક પ્રયોગ અને પ્રયોગશાળાનો પ્રયોગ
 - પ્રયોગકાર્યના સોપાનો

- (૨) પ્રકરણ-૬ (નિરીક્ષણ અને સર્વેક્ષણ પદ્ધતિઓ)
- નિરીક્ષણ પદ્ધતિ : નિરીક્ષણનો અર્થ અને પ્રકારો
 - સર્વેક્ષણનો અર્થ અને સ્વરૂપ
 - સર્વેક્ષણના હેતુઓ
 - સર્વેક્ષણનું વિષયવસ્તુ
 - સર્વેક્ષણના આયોજનની મુખ્ય સમસ્યાઓ

UNIT - IV

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૭ (પ્રશ્નાવલિ પદ્ધતિ)
- પ્રશ્નાવલિ એટલે શું ?
 - પ્રશ્નાવલિની રચનાના સામાન્ય સિદ્ધાંતો
 - પ્રશ્નાવલિના પ્રશ્નોનું વિષયવસ્તુ
 - પ્રશ્નાવલિમાં પ્રશ્નોની શબ્દરચના
 - ખુલ્લા અને પૂર્વ-સાંકેતિક પ્રશ્નો
 - પ્રશ્નોનો ક્રમ
- (૨) પ્રકરણ-૮ (મુલાકાત પદ્ધતિ)
- સર્વેક્ષણ મુલાકાતનો અર્થ અને સ્વરૂપ
 - મુલાકાતના પ્રકારો
 - મુલાકાત લેનાર અધિકારીની પસંદગી અને તાલીમ :
 - મુલાકાત લેનાર અધિકારીની પસંદગી
 - મુલાકાત લેનાર અધિકારીના ઈચ્છનીય વ્યક્તિગત લક્ષણો
 - મુલાકાત લેનાર અધિકારીને તાલીમ

UNIT - V

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૯ (મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓ)
- મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી એટલે શું ?
 - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીનું સ્વરૂપ (લાક્ષણિકતાઓ)
 - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના પ્રકારો
- (૨) પ્રકરણ-૧૦ (કસોટી સંચાલન અને સંશોધન અહેવાલ)
- કસોટીનું સંચાલન
 - સાયુજ્ય
 - કસોટી અંગેની ચિંતા
 - પરીક્ષક અને પરિસ્થિતિજન્ય પરિવર્ત્યો
 - કસોટી કાર્ય પર અસર કરતા અન્ય પરિબળો
 - સંશોધન અહેવાલ
 - સંશોધન અહેવાલમાં સમાવવાના મુદ્દાઓ

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)
T.Y.B.A. - Psychology
Paper No. 8 - Experimental Psychology
(Practical - Statistics) only For Regular - 42 marks

1. Measurement of optical illusions
2. Method of Ranking and Paired Comparison, Comparison between the method of determining colors preference.
3. Fluctuation of Attention.
4. Association Reaction Time.
5. Mirror Tracing.
6. Maze-Learning.
7. Learning : Letter - Digit Substitution
8. Whole v/s. Part Method of Learning.
9. Immediate Span of Memory.
10. Pass along Performance Intelligence Test.
11. Sinha's Comprehensive Anxiety Test.
12. Problem Solving.

આંકડાશાસ્ત્ર Regular & External (28/40) marks

૧. આંકડાશાસ્ત્ર અને માપન : આંકડાશાસ્ત્રની પદ્ધતિઓના અભ્યાસની જરૂર, પ્રાપ્તિકોનો અર્થ, ખંડિત અને અખંડિત શ્રેણી, સાંખ્યાકીયમાં લગભગ કિંમતો અર્થ સૂચક અંગેનો ચોક્કસ અને લગભગ આંકડા ગણતરીના નિયમો.
૨. આવૃત્તિ વિતરણ : આવૃત્તિ વિતરણના કોઠાની રચના, વર્ગ લંબાઈરચનાઓ મધ્યકિંમત મત, આલેખ પદ્ધતિઓ, સ્તંભાલેખ, આવૃત્તિ બહુકોણ, આવૃત્તિ વક્ર, સંચયી આવૃત્તિ વક્ર.
૩. મધ્યવર્તી સ્થિતિનાં માપ : વર્ગીકૃત અને અવર્ગીકૃત માહિતી માટે મધ્યકની ગણતરી માટેની લાંબી અને ટૂંકી રીત, વર્ગીકૃત - અવર્ગીય માહિતી માટે મધ્યસ્થ, મધ્યસ્થની ગણતરી બહુલક, ક્યારે મધ્યક, મધ્યસ્થ કે બહુલકનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ ?
૪. પ્રસારમાન : વિસાર, ચતુર્થક, વિચલન વર્ગીકૃત માહિતી માટે ચતુર્થ વિચલનની ગણતરી, સરેરાશ વિચલન, પ્રમાણિત વિચલન, વર્ગીકૃત-અવર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રમાણિત વિચલન ગણવાની લાંબી અને ટૂંકી રીત.
૫. શતાંશકો અને પ્રતિશત ક્રમાંક : ચતુર્થકો, દશાંશકો, વર્ગીકૃત-અવર્ગીકૃત માહિતી માટે ચતુર્થકો અને દશાંશકો શોધવાની રીત, આપેલી માહિતી માટે પ્રતિશત ક્રમાંક.
૬. સહસંબંધાંક : સહસંબંધાંક

Paper VIII for External Students Only

Experimental	Theory	Marks
UNIT - 1	1. Experimental Method introduction 2. Control in Experiment	14\25
UNIT - 2	1. Attention 2. Association	14\25
UNIT - 3	1. Measurement of Learning 2. Verbal Learning	14\20
Total =		42\70

Statistics as per old course for Both Regular & External Students.

આધાર ગ્રંથો

'પ્રાયોગિક મનોવિજ્ઞાન', ડૉ. સી. ટી. ભોપટકર યુનિવર્સિટી પ્રકાશન.

'પ્રાયોગિક મનોવિજ્ઞાન સિદ્ધાંત અને પ્રયોગપોથી' યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, લેખક : પ્રા. એસ. સી. કાનાવાલા.

'Elementary Statistics' - Garret H. E.

'Basic Statistical Method', Dawine N. M. & Heath R. W.

KSKV Kachchh University, Bhuj-kachchh

T.Y.B.A. - Psychology

રેગ્યુલર (૭૦), એક્સટર્નલ (૧૦૦)

Paper No. 9 - Psychology of Sex and Married Life

UNIT - 1

(14/20)

પ્રકરણ : ૧ જાતીયતા અને લગ્ન

૧. જાતીયતાની વિભાવના
 - જાતીયતા એટલે શું ?
 - માનવ જાતીયતાનું શિક્ષણ એટલે શું ?
 - માનવ જાતીયતાના શિક્ષણની જરૂર
 - માનવ જાતીયતાના શિક્ષણની તત્કાલીન પરિસ્થિતિ
૨. લગ્નની વ્યાખ્યા
૩. લગ્ન માટેની યોગ્યતા
 - લગ્નના હેતુઓ, ઘટકો, આર્થિક યોગ્યતા
 - આવેગિક યોગ્યતા, જાતીય યોગ્યતા, પ્રજનન યોગ્યતા
 - સામાન્ય સ્વાસ્થ્ય
 - સુપ્રજનન શાસ્ત્રની દ્રષ્ટિએ લગ્નની યોગ્યતા
 - વારસો અને વાતાવરણ
 - જન્મજાત અને વારસાગત ખામીઓ, ક્ષય અને કેન્સર

પ્રકરણ : ૨ લગ્ન માટેની પરિપક્વતા

૧. લગ્ન માટેની પરિપક્વતાના મુખ્ય પાસા
 - આવેગાત્મક પરિપક્વતા
 - વસ્તુલક્ષિતા
 - લગ્ન વિશેનો વાસ્તવિક ખ્યાલ
૨. લગ્ન માટેની પરિપક્વતાના લક્ષણો
 - પ્રેમ વિશેનો સત્યનિષ્ઠ ખ્યાલ
 - જીવનનું માર્ગદર્શક તત્વજ્ઞાન
 - સ્વનું વાજબી મૂલ્યાંકન
 - કુટુંબની પરિસ્થિતિનું યથાર્થ મૂલ્યાંકન
૩. પરિપક્વ વ્યક્તિનાં લક્ષણો
૪. વય: લગ્નની તૈયારીના એક ઘટક તરીકે
 - વય અને લગ્ન, સફળતા
 - લગ્નની વય અને સમાયોજન
 - લગ્ન વય અને છુટાછેડા
 - કાર્યી વયના ઉતાવળા લગ્નો
 - મોટી વયે લગ્ન અને સફળતા

UNIT-2

(14/20)

પ્રકરણ : ૩ પુરૂષ અને સ્ત્રીના જાતીય અવયવો રચના અને કાર્ય

૧. પુરૂષના જાતીય અવયવ
૨. બાહ્ય જાતીય અવયવો
 - શિશ્ર
 - વૃષણ કોથળી
૩. આંતરિક જાતીય અવયવો
 - (૧) વૃષણ (૨) અધિવૃષણિકા (૩) શુક્રવાહિની (૪) શુક્રાશય (૫) પુર:સ્થગ્રંથિ
૪. શુક્રાણુઓનું સર્જન અને વહન
૫. પુરૂષના જાતીય હોર્મોન્સ
૬. સ્ત્રીના જાતીય અવયવો
૭. બાહ્ય જાતીય અવયવો
 - બાહ્ય ઓષ્ઠ – અંતઃઓષ્ઠ – ભગાંકુર – યોનિ પટલ
૮. આંતરિક જાતીય અવયવો
 - અંડાશય – અંડવાહિની – ગર્ભાશય – યોનિ
૯. અંડપાત અને ઋતુસ્ત્રાવ
૧૦. સ્ત્રીનાં જાતીય હોર્મોન્સ

પ્રકરણ : ૪ સ્ત્રી-પુરૂષ ભેદો અને ભૂમિકાના ફલિતાર્થો

૧. સ્ત્રીનો બદલાતો દરજ્જો
 - ભૂતકાળમાં સ્ત્રીનો દરજ્જો
 - સ્ત્રીનો વર્તમાન દરજ્જો
 - સ્ત્રીનો વર્તમાન ભેદભાવ અને બેવડા ધોરણો
 - ભેદભાવ ઘટાડવાના પ્રયાસો
૨. તફાવતના જૈવ આધારો અને સામાજિક અભિસંધાન
૩. સ્ત્રી-પુરૂષમાં જૈવ તફાવતો :
 - આયુષ્યમાં તફાવત
 - મૃત્યુ દરમાં તફાવત
 - સ્નાયુ શક્તિમાં તફાવત
 - સ્નાયુ સંયોજનમાં તફાવત
૪. સ્ત્રી-પુરૂષમાં સિદ્ધિના તફાવતો :
 - પુરૂષ અને સ્ત્રીના તફાવતનાં કારણો
૫. ભૂમિકામાં પરસ્પરાવલંબન

UNIT-3

(14/20)

પ્રકરણ : ૫ લગ્નમાં જાતીય સમાયોજન

૧. લગ્નમાં જાતીય સમાયોજના...
 - જાતીય સંબધ અને જીવનનાં અન્ય ક્ષેત્રોમાં સમાયોજન
 - જાતીય સમાગમમાં પરસ્પરતા
 - નબળા જાતીય સમાયોજનના કારણો
 - સમય અને માનસિક ઐક્ય : જાતીય સમાયોજનના ઘટકો તરીકે
 - જાતીય પ્રતિભાવનું સાંસ્કૃતિક અભિસંધાન
 - જાતીય ઈરણની પ્રબળતા
 - સમય અને પરાકાષ્ઠાની ભિન્નતા
 - અન્ય કેટલાક ઘટકો
 - સંભોગની સંખ્યા
 - જાતીય શિક્ષણ અને મનોવલણોમાં પ્રમાણિકતાનો અભાવ
 - સમસ્યા અંગે બહારની સહાય
 - વિધાયક મૂલ્ય તરીકે લગ્નમાં જાતીયતા

પ્રકરણ : ૬ વૈકલ્પિક જાતીયતા, જાતીય સતામણી અને જાતીય અપકર્ષ

૧. વૈકલ્પિક જાતીયતા – અપકામુકતા
 - વસ્તુરતિ
 - વિજાતીય વેશ ધારણ
 - દર્શનરતિ
 - અશિષ્ટ પ્રદર્શન વૃત્તિ
 - પરપીડક જાતીયતા
 - સ્વપીડક જાતીયતા
૨. લિંગ તાદાત્મ્ય વિકૃતિઓ
 - બાલ્યાવસ્થાની લિંગ તાદાત્મ્ય વિકૃતિ
 - જાતિ પરિવર્તન અભિમુખતા
 - જાતીય સતામણી
 - બાળરતિ
 - સગોત્ર જાતીયતા
 - બળાત્કાર
 - જાતીય અપકર્ષ
 - જાતીય ઈચ્છા સંબંધી અપકર્ષ
 - જાતીય ઉત્તેજના સંબંધી અપકર્ષ
 - પરાકાષ્ઠા સંબંધી અપકર્ષ
 - પીડાજનક સમાગમ સંબંધિત અપકર્ષ
 - યોનિ સંકોચન
 - પીડાજનક સંભોગ

UNIT-4

(14/20)

પ્રકરણ : ૭ દાંપત્ય કલા

૧. જાતીયતા અને લગ્ન સફળતા
૨. જાતીય સહજવૃત્તિ અને જાતીય પ્રેમની કલા
૩. સંભોગ ક્રિયાનું સ્વરૂપ
૪. યોનિપટલ ભેદન
૫. જાતીય ઈચ્છામાં સ્ત્રી-પુરુષ વચ્ચે તફાવત
૬. પૂર્વ ક્રિડા
 - કામોત્તેજક વિસ્તારો
 - કામોત્તેજનાની રીતો
૭. સંભોગના આસનો
 - સન્મુખસાસને
 - પાશ્વર્સાસને
 - વિપરીતાસને
 - પુષ્કાસને
 - સ્થિતાસને
 - તિર્યગાસને

પ્રકરણ : ૮ લગ્ન જીવનમાં સ્વાસ્થ્ય અને સુખ

૧. પ્રજનન સ્વાસ્થ્ય
 - લગ્ન માટેની શ્રેષ્ઠ વય
 - પ્રથમ બાળક માટેનું આયોજન
 - ઉંમર અને ગર્ભાધાન
 - કુટુંબનું કદ
 - સંતતિ
 - નિયમન અને જાતીય સમાયોજન
 - સંતતિનિયમન અને વંધ્યત્વ
 - યોનિસ્ત્રાવ
૨. જાતીય સંબંધોનું સ્વાસ્થ્ય
 - સંભોગની આવૃત્તિ
 - સંભોગનું પ્રમાણ અને જાતીય સુમેળ
 - જાતીય ઈચ્છાની રિધમ અને ફળદ્રુપતાની રિધમ
 - ઋતુસ્ત્રાવ દરમિયાન સંભોગ
 - ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન અને બાળકના જન્મ પછી સંભોગ
 - રજોનિવૃત્તિ કાળ પછીની જાતીય ઈચ્છા
 - જાતીય સંમય
 - લગ્ન પૂર્વેના જાતીય સંબંધો
 - આદર્શ લગ્ન
૩. સુખી અને સફળ લગ્ન જીવન અંગેના સૂચનો

UNIT-5

(14/20)

પ્રકરણ : ૯ જાતીય રોગો

૧. એઈડ્ઝ : પ્રતિકારની સંપાદિત ઉણપવાળું લક્ષણગુચ્છ
૨. કલેમિડીયા
૩. સેપિડીકાય માઈટિસ (વૃષણ શોથ)
૪. ગોનોરિયા (પરમો)
૫. સાદો હર્પિસ રોગ (હર્પિસ સિમ્પલેક્સ)
૬. શિશ્નનલિકાશોથ (યુરેથ્રાઈટિસ)
૭. ઉપદેશ (ચાંદી) : સિફિલીસ
૮. જનનાંગો ઉપર 'જુ'નો ઉપદ્રવ
૯. જનનાંગોના મસા

પ્રકરણ : ૧૦ કુટુંબ નિયોજન, જાતીય કલ્પનાકથાઓ અને ખોટા ખ્યાલો

૧. કુટુંબ નિયોજનની વિવિધ પદ્ધતિઓ :
 - ભગાંકુર વેસ્ટાન, આચ્છાદન પટ, નિરોધ, ગર્ભાશયમાં તાંબાનો 'ટી' ગર્ભનિરોધક ગોળી, શુક્રાણુનાશક રસાયણો, શુક્ર/સ્ત્રીબીજ-વાહક નલિકાનું છેદન, અપનયન
૨. જાતીયતા અંગેના ખોટા ખ્યાલો :
 - સમાગમ અને પરાકાષ્ટા, હસ્તમૈથુન, જાતીયતા, બળાત્કાર, બાળક સાથે જાતીય દુષ્ટ વ્યવહાર, જાતીય રોગો, જાતીય સ્વચ્છતા, ગર્ભનિરોધકો, જાતીય શસ્ત્રક્રિયા

KSKV Kachchh University, Bhuj (kachchh)

T.Y.B.A.

P. No. 10 - ઔદ્યોગિક સંગઠનમાં મનોવિજ્ઞાન Marks : 70/100

UNIT-I

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૧ (ઉદ્યોગનું મનોવિજ્ઞાન-સ્વરૂપ અને ક્ષેત્ર)
- મનોવિજ્ઞાનનું વિષયવસ્તુ
 - ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાન એટલે શું ?
 - ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાનનું સ્વરૂપ
 - ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાનનો ટૂંકો ઇતિહાસ
 - ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર
 - ઔદ્યોગિક મનોવિજ્ઞાન-એક વ્યવસાય તરીકે
- (૨) પ્રકરણ-૨ (કાર્યવિશ્લેષણ)
- કાર્યવિશ્લેષણનો અર્થ
 - કાર્યવિશ્લેષણના ઉપયોગો
 - કાર્યવિશ્લેષણની માહિતીનાં ઉદ્ભવસ્થાનો
 - કાર્યવિશ્લેષણની માહિતીનું એકત્રીકરણ
 - કાર્યવિશિષ્ટીકરણ

UNIT-II

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૩ (મૂલ્યાંકન પ્રયુક્તિઓ)
- અરજીપત્રકો
 - રોજગાર માટેની મુલાકાત
 - (અ) મુલાકાત કાર્યવાહીને કારણે ઉદ્ભવતી મર્યાદાઓ
 - (બ) દુષ્ટિક આંતરવૈયક્તિક પ્રત્યક્ષીકરણના કારણે ઉદ્ભવતી મર્યાદાઓ
 - સંદર્ભો અને ભલામણપત્રો
- (૨) પ્રકરણ-૪ (મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીકરણ)
- મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીકરણના સિદ્ધાંતો
 - કસોટીકરણ કાર્યક્રમનું સિંહાવલોકન
 - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનું સંચાલન
 - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના પ્રકારો
 - મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીકરણની મર્યાદાઓ

UNIT-III

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૫ (ઈજનેરી મનોવિજ્ઞાન)
- ઈજનેરી મનોવિજ્ઞાનનો ઇતિહાસ અને તેનું કાર્યક્ષેત્ર
 - સમય અને ગતિનો અભ્યાસ
 - વ્યક્તિ અને યંત્રનું તંત્ર
 - કાર્યની જગ્યાનું આયોજન
 - સંગણક યંત્રો

- (૨) પ્રકરણ-૬ (કાર્યનું પર્યાવરણ)
- કાર્ય સ્થળનું પર્યાવરણ અને થાક
 - થાક અને અરોચકતા વચ્ચેનો તફાવત
 - થાક :
 - થાકના શારીરિક ઘટકો
 - થાકના આત્મલક્ષી ઘટકો
 - થાકને ઘટાડવાના ઉપાયો
 - અરોચકતા
 - કાર્યનું પર્યાવરણ

UNIT-IV

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૭ (સલામતી અને અકસ્માત નિયંત્રણ)
- અકસ્માતનાં કારણો
 - (૧) કાર્યનું ભૌતિક પર્યાવરણ
 - (૨) કર્મચારીના વૈયક્તિક લક્ષણો
 - (૩) મનોવલણો, સમાયોજન અને આવેગાત્મક ઘટકો
 - અકસ્માત પ્રવણતા
 - અકસ્માત નિયંત્રણ
- (૨) પ્રકરણ-૮ (પ્રેરણા અને કાર્યસંતોષ)
- પ્રેરણા
 - પ્રેરણાના સિદ્ધાંતો
 - કાર્યસંતોષ
 - કાર્યસંતોષના નિર્ણાયકો ઘટકો
 - સંતૃષ્ટ કર્મચારીઓનાં લક્ષણો
 - કાર્યસંતોષ અને કાર્યકર્તૃત્વ

UNIT-V

14/20

- (૧) પ્રકરણ-૯ (કાર્યસ્થળે ઊપજતો મનોભાર)
- વ્યાવસાયિક સ્વાસ્થ્યનું મનોવિજ્ઞાન
 - મનોભારની શારીરિક અસરો
 - કાર્યસ્થળે ઊપજતા મનોભારના કારણો અને અસરો
 - કાર્યના સ્થળે મનોભારની સારવાર
- (૨) પ્રકરણ-૧૦ (ઉપભોક્તાનું મનોવિજ્ઞાન)
- ઉપભોક્તા મનોવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર
 - ઉપભોક્તા અંગેના સંશોધનની પદ્ધતિઓ
 - વિજ્ઞાપનનું સ્વરૂપ અને કાર્યક્ષેત્ર
 - વિજ્ઞાપનના આવેદનના પ્રકારો અને વ્યાપાર ચિન્હો
 - ઉત્પાદનની પ્રતિમા અને ઉત્પાદનનું વેષ્ટન
 - જાહેર ખબરમાં જાતીયતાનો ઉપયોગ
 - જાહેર ખબરમાં મહિલાઓનું ચિત્રણ
 - જાહેર ખબરની ઝુંબેશની અસરકારકતા
 - ઈન્ટરનેટના વેબ ઉપરનાં વિજ્ઞાપનો

KSKV Kachchh University, Bhuj-kachchh
T.Y.B.A. - Psychology
રેગ્યુલર (૭૦), એક્ષટર્નલ (૧૦૦)
Paper No. 11 : Counseling Psychology

UNIT-1**(14/20)**

- (૧) સલાહનું સ્વરૂપ
- સલાહ એટલે શું ?
 - સલાહ કયા અપાય છે ?
 - સલાહના પ્રકારો
 - સલાહના ઘ્યેયો
- (૨) સલાહની જરૂરત
- સલાહ સમસ્યાનું વર્ગીકરણ
 - ભારતીય વિદ્યાર્થીઓની સમસ્યા
 - જરૂરત અંગેના પુરાવા

The need for counseling by Anthony Mann.

- Are they public health issue.
- Are sufferers really ill ?
- What is known about the disorders !
- Do these Patient recover any way ?
- Conclusion

[Chapter- 1 Page No. 7 to 15]

Counseling in General practice. Rosolin published 1993.
 11, New Fetter lane London.]

UNIT-2**(14/20)**

- (૧) સલાહકારની પસંદગી અને તાલીમ
- સલાહ લેવા માટે સલાહકારોની જરૂરત
 - સલાહકારના પસંદગીની સમસ્યાઓ
 - સલાહકારની તાલીમમાં મહત્વના ઘટકો
 - સલાહકારના વ્યવસાયની આચાર સંહિતા
- (૨) સલાહના અભિગમો અથવા સિદ્ધાંતો
- સલાહ અને મનોપચાર
 - સલાહ અભિગમો કે સિદ્ધાંતો
 - અસીલ કેન્દ્રીય અભિગમ
 - સલાહની ફિલસૂફી
 - સલાહ સિદ્ધાંત

UNIT-3**(14/20)**

- (૧) સલાહ પ્રક્રિયા – અર્થ
- સલાહ પ્રક્રિયાના પગથિયા
 - સલાહ પ્રક્રિયા પર અસર કરતાં પરિબળો
 - સલાહાર્થીના પરિબળો
 - સલાહકારના પરિબળો
 - બેઠક વ્યવસ્થા
- (૨) સલાહ સંબંધ
- અર્થ
 - ઉપચારાત્મક અને
 - વિકાસાત્મક સંબંધ
 - Therapeutic & Development
 - Relationship
- (૩) સલાહ સંબંધના પરિણામો
- અદ્વિતિમતા–સામાન્યતા
 - વસ્તુલક્ષીતા–આત્મીયતા
 - જ્ઞાનાત્મક બોધાત્મક–આવેગાત્મક
 - સંદિગ્ધતા–સ્પષ્ટતા
 - જવાબદારીનો સ્વીકાર–અસ્વીકાર
 - આધાર અને કટોકટી

UNIT-4**(14/20)**

સલાહલક્ષી મુલાકાત

- (૧) મુલાકાત અને સલાહ
- મુલાકાતના હેતુઓ અને ફાયદાઓ
- મુલાકાતની શરૂઆત
- પ્રારંભિક મુલાકાત
- અસીલનું વર્ણન
 - સલાહકારનું વર્ણન
 - ધ્યેયો
 - તબક્કાઓ
- પ્રારંભિક બેઠકમાં શું બને છે ?
- (૨) સલાહલક્ષી મુલાકાતની પદ્ધતિઓ (પ્રકારો)
- મુલાકાતના સિદ્ધાંતો
 - મુલાકાતની નોંધ
 - મુલાકાતનો અંત

UNIT-5

(14/20)

સલાહ ટેકનિકો અને સલાહમાં નિર્ણય

(૧) અર્થ

વિવિધ ટેકનિકો

આરંભિક ટેકનિકો

મૌન ટેકનિકો

સ્વકૃતિ ટેકનિકો

શ્રાવ્ય ટેકનિકો

પ્રતિબિંબિત ટેકનિકો

સ્પષ્ટીકરણ ટેકનિકો

અર્થઘટન ટેકનિકો

(૨) – ઘોરવણીની ટેકનિકો
પ્રશ્નાવલીની ટેકનિકો
ખાતરી આપવાની ટેકનિકો
અન્ય ટેકનિકો

– સલાહમાં નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના ઘોરણો
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના પાસાઓ
નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાના પગથિયાં

:: બુક્સ ::

(૧) ડૉ. પટેલ સોમાભાઈ ટી.
સલાહ મનોવિજ્ઞાન
યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ (૧૯૮૦)
Counseling in General Practice
Edited by Roslyn Carney
Rout ledge 11, New Fetter Lane,
London, EC4F 4EE (1993)

K.S.K.V
KACHCHH UNIVERSITY
Based on UGC Model
Prescribed for the Exams-2009-10
Syllabus For Compulsory English
T.Y.B.A / T.Y.B.Sc

Precribed Text :

Wisdom and Experience: An anthology for degree classes
(Orient Longman Publication)

Contents :

(A) Prose:

1. The sun, the planets and stars	-	C. Jonnes
2. Water: The Elixir of Life	-	C.V Raman
3. Sir Issac Newton	-	N. Hawthrne
4. Toasted English	-	R. K. Narayan
5. What is Courage?		W. Slim
6. The gold Frame	-	R. K. Laxman
7. My Financial career	-	s.leacock
8. The power of prayer	-	A. P. J. Abdul kalam
9. Why is the sea Blue?	-	G. Venkataraman
10. The myths of Articial Intelligence	-	Attila Narin

(B) Poetry :

1. A Requem	-	W. Shakespeare
2. The Chimney Sweeper	-	William Blake
3. The Road Not Taken	-	Robert Frost
4. Goodbye party for Miss Pushpa T.S	-	Nizzim Ezekiel
5. A River	-	A. K. Ramanujan

(C) Professional Communication:

1. Soft Skill
2. Public Speaking
3. Interviews
4. Group Discussion

(D) Writing Skills :

1. Principles of Good Writing
2. Curriculum Vitae
3. Correspondence Techniques

Signatures:

1. Prof. K.K. Budhbhati
2. Prof. Sonu L. Daryani
3. Prof. R.V. Basiya
4. Prof. Kirit Rughani
5. Prof. Manoj Chhaya
6. Prof. Chetana A. Tank
7. Prof. Sophia B.Mathew
8. Prof. P. R. Chauhan

The Objective :

Enhancement of reading and writing Skill. Pattern (Question paper for English Compulsory B.A. & B.Sc.)

1.	Long essay type question (1 out of 3) Both prose & Poetry	Marks 15
OR		
	Short Notes (3 Out of 6) Both prose & poetry	Marks 15
2.	Answer the Following Question briefly. (5 Out Of 7)	Marks 15
3.	Passage from prescribed poems for comprehension
(3 Question based on Poem)	Marks 06
4.	(A) Question based on
(i) Soft Skills
(ii) Public Speaking
(Multiple Choice questions)	Marks 07
	(B) (i) Interview (ii) Group Discussions
(Multiple Choice Questions)	Marks 07
5.	(A) C.V.- Draft a C.V.(1 Out of 2)	Marks 10
OR		
	Formal and Informal Letter (based on Correspondences)	Marks 10
	(B) Principles of Good Writing
(Descriptive, Narrative, Interpretative, Expository Writing Skills)	Marks 10

K.S.K.V. KACHCHH UNIVERSITY
BHUJ(KACHCHH)
Based on UGC Model
Prescribed for the Exams 2009-10 onwards

REVISED SYLLABUS FOR T.Y.B.A
English Principal

- Paper VI** History of English Literature and (1760-1901)
- Paper VII** India writing in English and in translations
- Paper VIII** Forms of literature-(novel & tragedy)
- Paper IX** Literary criticism
- Paper X** Spoken English, History of the English language and ELT.
- Paper XI** English literature in twentieth century

Paper VI: History of English literature (1798-1960)

UNIT-I :

History topics (1/3)

14 marks

- (i) pre-Romantics
- (ii) Romantic Revival
- (iii) Victorian novel
- (iv) Victorian Feminists
- (v) Victorian prose writers

UNIT-II :

Show your acquaintance with the following titles(7/10)

14 Marks

(1) Lyrical Ballads	(11) The Mayor of Casterbridge
(2) The rime of the Ancient mariner	(12) Seasons
(3) Don Juan	(13) The castle of indolence
(4) Adonais	(14) The reliques of ancient English
(5) Atlanta in Caldon	(15) The traveller
(6) Vanity fair	(16) Hero and hero worship
(7) Middlemarch	(17) Hand times
(8) The return of the native	(18) The Eve of St. Agnes
(9) Essays of Elia	(19) In Memoriam
(10) Unto this last	(20) Mill on the floss

UNIT-III :

Textual study

14 Marks

Text: poetry down the ages. Bos, Orient Longman

Poems prescribed :

William Blake :	The Chimney Sweeper
Wordsworth :	The world is too much with us
Shelley :	Ode to the Westwind,
Keats :	Ode on Grecian urn
Tennyson :	The lotus eaters
Matthew Arnold :	To Marguerite
Robert Browning :	My last duchess

UNIT-IV :

Text: Wuthering Heights, Emily Bronte

14 marks

UNIT-V :

Text: Arms and the Man G.B. Shaw.

14 Marks

Recommended Reading

1. Albert, E: A Short History of English Literature Delhi, OUP, 1990.
2. Ford Boris: Pelican guide to English Literature Penguin, 1963.
3. Hudson, W.H: An Outline History of English Literature, New Delhi B.I Publication 1981.

Question paper pattern:

- 1 one essay-type question to be attempted on History topics out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question Or
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short Notes (1) and (2)
- 2 Seven titles to be attempted out of ten given for acquaintance **14 Marks**
- 3 One Essay-type question to be attempted (on UNIT 3) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question Or
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short Notes (1) and (2)
- 4 One Essay-type question to be attempted (on UNIT 4) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question Or
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short Notes (1) and (2)
- 5 One Essay-type question to be attempted (on UNIT 5) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question Or
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short notes (1) and (2)

Paper VII : India writing in English and in translations

UNIT-I :

History topics (1/3)

14 Marks

- (i) pre-independence Indian poetry in English
- (ii) pre-independence India Novel in English
- (iii) Post-independence India Poetry in English
- (iv) Trends in Post-independence India Drama in English

UNIT-II

Show your acquaintance with the following titles (7/10)

14Marks

(1) Find and the rain	(12) River Sutra
(2) Shame	(13) we, the Indians
(3) Midnight's children	(14) A fine balance
(4) Untouchable	(15) Ice-candy man
(5) Kanthapure	(16) God of Small things
(6) Gold gate	(17) The Messenger
(7) Fire on themounttain	(18) city and the river
(8) Hymns in darkness	(19) Inheritance of loss
(9) Small remedies	(20) the Inscritable American
(10) The glass palace	
(11) Situation in Delhi	

UNIT-III

Text: Indian poetry in English,ed.Makarand Paranjape,Macmillan.

14 Marks

Poets prescribed :

(1) Sarojini Naidu	(2) Rabindranath Tagore
(3) Nissim Ezekiel	(4) A.K.Ramanujan
(5) Arun Kolakae	(6) Imtiaaz Dhakar

UNIT-IV :Text: 'In custody'- Anita Desai

14 Marks

UNIT:-V :Text: Tughlaq,Girish Karnad

14 Marks

Recommended Reading

1. Iyengar,K.R.S.: Indian writing in English sterling, New Delhi,1989.
2. Naik,M.K.:Indo English Literature, New Delhi, Sahita Academi, 1990.
3. King,Bruce: Modern Indian poetry in English , Delhi: Oxford,1987.
- 4.

Question paper pattern:

- 1** One Essay-type question to be attempted on History topics out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question OR
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short notes (1) and (2)

- 2** Seven titles to be attempted out of ten given for acquaintance **14 Marks**

- 3** One Essay-type question to be attempted (on UNIT 3) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question OR
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short notes (1) and (2)

- 4** One Essay-type question to be attempted (on UNIT 4) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question OR
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short notes (1) and (2)

- 5** One Essay-type question to be attempted (on UNIT 5) out of three **14 Marks**
 - (a) Long Question OR
 - (b) Long Question OR
 - (c) Short notes (1) and (2)

Paper VIII : Forms of Literature

UNIT -1 :

Novel

14 Marks

1. Definition and characteristics
2. Type of Novel
3. Growth and Development of Novel

UNIT -II :

Tragedy

14 Marks

- 1 Definition and characteristics
- 2 Type of Tragedy
- 3 The Concept of Tragedy in the Modern Age

UNIT -III :

Jane Austen

14 marks

UNIT -IV:

Shakespeare: Othello

14 marks

UNIT -V: A Question of Short notes based on the texts prescribed in UNIT-3 & 4 14 marks

Recommended Reading

1. E.M.Foster : Aspects of the Novel
2. Upham A.H : The Typical forms of English Literature
3. Aristotle : Poetics
4. L.J. Potts : Tragedy
5. Prasad B. : A Background to the Study of English Literature
6. George Saintsbury : The English Novel (Atlantic Publishers)

Question Paper Pattern :

- 1 Any one Question to be attempted out of three essay type questions based on the topics specified in UNIT-1. **14 Marks**
- 2 Any one Question to be attempted out of three essay type questions based on the topics specified in UNIT-2. **14 Marks**
- 3 Any one Question to be attempted out of three essay type questions based on the text in UNIT-3. **14 Marks**
- 4 Any one Question to be attempted out of three essay type questions based on the text in UNIT-IV. **14 Marks**
- 5 A Question Of short notes on the texts prescribed in UNIT-III-IV. **14 Marks**
- 6 Any one question to be attempted out of three essay type questions based on the text in UNIT-III **14 Marks**
- 7 A question of short notes based on texts prescribed in UNIT III-IV **14Marks**

Paper IX : Literary criticism

UNIT-I-III : The following critics to be studied.

42 Marks

1. John Dryden
2. S.T. Coleridge
3. Matthew Arnold
4. T.S. Eliot
5. Barthes
6. Empson

UNIT-IV-V: The following topics of India poetics are prescribed

28Marks

1. An introduction on the Indian Thought on poetics
2. The Concept of 'Natya'
3. Bharatamuni's 'The Natyashastra'
4. The theory of Rasa and its structure
5. Dhvani in Anandavardhana's 'Dhvanyaloka'

Recommended Reading

1. Sneekantaiyah, T.N : Indian Poetics-Sahitya Akadamy,Delhi.
2. Scottt, R.A.James : Making of Literature
3. A Hand Book of Critical Approaches to Literature (OUP)
4. Ganesh Devy : Indian Literary Criticism (Orient Longman)
5. Nandi Tapasvi : Bharatmuni Pranitam
Natyashastram Vol.2, Saraswati Postak Bhandar,
Ahmedabad

Question Paper Pattern:

- 1 One Question to be attempted out of three essay type questions based on the critics mentioned in UNIT-1-3. **14 Marks**
- 2 One Question to be attempted out of three essay type questions based on the critics mentioned in UNIT-1-3. **14 Marks**
- 3 One Question to be attempted out of three essay type questions based on "the critics mentioned in UNIT-1-3. **14 Marks**
- 4 One Question to be attempted out of three essay type questions based on 'Natyashastra' .
- 5 One Question to be attempted out of three essay type questions based on 'Chvanaloka' **14 Marks**

Paper X:
Spoken English, History of English Language & ETL.

UNIT I 'Spoken English' by Bansal & Harrison (Orient Longman)

14 Marks

The following topics are prescribed.

1. Speech Mechanism
2. Organs of speech
3. Consonants
4. Vowels
5. The Phoneme
6. Syllable
7. Word Accent

Note: (Question on the theory of spoken English will be of objective type only)

UNIT: II:

(7×2) 14 Marks

1. Word listed under 'A' For Phonetic Transcription.
2. Word listed under 'B' For Marking primary accent.

Note : For visually challenge student in place of phonetic transcription objective
Questions based on topics in UNIT - I will be asked)

List A (words for phonetic Transcription)

7 Marks

Thanks	Houses	Enough	Union	Choose
These	Then	Matches	Young	Tooth
Bit	Sea	Reduce	Does	Nuisance
Bed	Zoo	Subject	Large	Beauty
Bad	Shade	Useless	March	Perfect (adj)
Bus	Measure	Wanted	Basket	Thirst
Card	Hand	System	Castle	Search
Hot	Make	Surface	Master	About
All	Night	Handkerchief	Answer	Breakfast
Force	Long	Minute	Branch	Gentleman
Horse	lamp	Money	Bath	Particular
Book	Rain	Carriage	Calm	Standard
Rule	Yes	Bargain	Father	instrument
Tube	Wait	Mountain	Look	

Serve	Sign	Foreign	Quality	Sentence
Account	Table	Say	Knowledge	Entertain
Drama	Complete	Straight	Morning	Otherwise
Gate	Immediate	Eight	Before	Terrible
Bite	Cheese	They	Awkward	Observe
Boil	Lead	Breath	Quarter	Product (n)
Home	Reach	Father	Toward	Beggar
Cheer	Field	Jealous	Daughter	Mother
Air	Piece	Pleasant	Social	Colour
Poor	Receive	Bury	Go	Through
Pen	Machine	Leisure	Most	Picture
Bag	Police	Said	Narrow	Treatre
Take	People	Mass	Road	Write
Day	Eat	Rank	Soap	Climb
Keep	Feel	Bundle	Shoulder	Cycle
Chain	Sleep	Much	Though	Satisfy
Join	Ink	Thus	Good	Cried
Face	Thick	Uncle	Cushion	Child
Vain	Begin	Dozen	Sugar	Choice
About	Depend	Govern	Music	Annoy
Allow	Talked	Whip	Solve	Roll
Town	Laughed	Career	Call	Foot
Dear	Passed	Ticker	Hall	Duty
Severe	Singer	Parties	North	Loose
Fierce	Longer	Guilty	Court	You
Share	Cattle	Paste	Pour	Fruit
Their	Burst	Break	door	Shoe
Sure	Here	Tax	Warm	Two
Tour	Fans	Trouble	Don't	Girl
Button	Keys	Blood	Know	Murder
Bottle	Peas	Aunt	Nose	Human
Early	Seize	Laugh	Open	Journey
Nice	learn	Elder	Honour	Nature
Idea	silence	Might	Island	Mouth
		Frighten	finger	Chalk

List B (words for marking primary accent)**7 marks**

Notorious	Dialectally	Ambiguity	Discrimination	Circumstantial
Efficient	Characterization	Identification	Liberate	Retaliate
Durability	Surrogate	Generate	Instrumental	Bureaucracy
Statistical	Sysmatic	Dictatorial	Academic	Recollect
Drop out	Exception	Irresponsible	Participation	Physician
Confict (n)	Contrast(V)	Perfect(adj)	Increase(V)	Meteoric
Utterance	Adequate	Commercial	Delicious	Moment
Surround	Attend	Feeling	Expression	Mechanical
Grammatical	Evaluation	Frighten	Knowledge	Quality
Reduce	Immediate	Relativity	Advantageous	Receive
Goodness	Rebel(V)	Homeless	Hostility	Rhetorical
Appointment	Graceful	Recently	Beginning	Confidential
Employment	Carelessness	Interruption	Fundamentalist	Graveyard
Ruthlessly	Walked	Evacuating	Brainwash	Foreigner
Describe	Backbone	Horizon	Recommend	Progress(V)
Ahead	Conduct(n)	Breakage	Fearsome	Backward
Electrical	Generosity	probability	Capacity	artificial
essential	Separate (adj)	Anxious	Injurious	

UNIT: III

VIVA VOCE

14 marks**UNIT: IV****14 marks**

The English language by C.L Wren

14 marks

The following topics are prescribed.

1. Latin, reel and French influences on the English vocabulary
2. Shakespeare's contribution to English.
3. Biblical influences
4. Indian words in English

UNIT: V

1. Importance of English as an international language
2. The role of English in India
3. The Problems of teaching English in India.

Recommended Reading

1. A.C. Baugh : A history of the English language
2. J. Sethi and P.V Dhamija : A Course in phonetics and Spoken English
3. Geetha Nagraj : English in India: Problem and Issues
(Academic Foundation, Delhi)

Question Paper Pattern:

Note: The Question paper will be of 56 marks.

14 marks are reserved for VIVA Voce.

- 1 (A) The objective type Question based on topics specified in UNIT-1. **7 Marks**
(B) The objective type Question based on topics Specified in UNIT-1. **7 Marks**
- 2 (A) Phonetic Transcription of words from List - A. **7 Marks**
(B) Marking primary accent in the words from List-A. **7 Marks**
- 3 One Question to be attempted out of three essay type questions/short notes **14 Marks**
based on the topic Specified in UNIT-4.

Paper XI Twentieth Century Literature in English

UNIT-I :

History Topics

14 Marks

1. Literary Tendencies of Modern Age
2. Poetic Drama
3. Stream of Consciousness Novel
4. Movements Poetry

UNIT-II

A List of Titles for showing Acquaintance

14Marks

(1) The waste land	(2) Brave New World
(3) Sons and lovers	(4) the home coming
(5) Ulysses	(6) Of Human Bondege
(7) The Great Gatsby	(8) Kim
(9) The Tower	(10) The less deceived
(11) The Hawk in the Rain	(12) Ariel
(13) Heart of darkness	(14) To the lighthouse
(15) Mrs. Dalloway	(16) A Passage to India
(17) The Countess Cathleen	(18) Riders to the sea
(19) Look back in Anger	(20) The Care Taker

UNIT-III :

Poems prescribed :

14 Marks

T.S.Eliot :	(1) The Hollow man	(2) Ash Wednesday
Yeast :	(1) The second coming	(2) Easter 1916
Auden :	The Unknown Citizen	
G.M.Hopkins :	The windhover	

UNIT-IV :

Waiting for Godot: Samuel Backett

14Marks**UNIT-V:**

Portrait of an Artist as a young Man : James Joyce

14Marks**Recommended Reading**

1. Ward A.C:20th Century English literature 11th Edition, London, 1951.
2. The Social Context of Modern English literature (Oxford : Basil Blakwell 1971).
3. 'New English Drama' Modern British Dramatics,ed, Johen Russull Brown (prentice Hell, 1968).
4. Oxford Companion to 20th century poetry, ed Ian Hamilton

Question Paper Pattern :

- 1 One question to be attempted out of three essay type question based on the **14Marks** specified UNIT1

- 2 Seven titles to be attempted out of ten given for acquaintance **14Marks**

- 3 One question to be attempted out of three essay type questions based on the **14Marks** text prescribed in UNIT 3

- 4 One question to be attempted out of three essay type questions based **14Marks** on the text prescribed in UNIT 4

- 5 One question to be attempted out of three essay type questions based on the **14Marks** text prescribed in UNIT 5

K.S.K.V KACHCHH UNIVERSITY
SOCIOLOGY
(T.Y.B.A.)

- PAPER NO VI (6)** AN INTRODUCTON TO RESEARCH METHODS AND STATISTICAL ANALYSIS IN SOCIOLOGY.
સમાજશાસ્ત્રની સંશોધન પધ્ધતિઓ અને આંકડાશાસ્ત્રીય વિશ્લેષણ
- PAPER NO VII (7)** Sociological Thinkers
સામાજિક વિચારકો
- PAPER NO VIII (8)** Women and Sociology
સ્ત્રી અને સમાજ
- PAPER NO -IX (9)** Social Change in Modern India
આધુનિક ભારતમાં સામાજિક પરિવર્તન
- PAPER NO X (10)** India's Urban Society
ભારતીય નગર સમાજ
- PAPER NO XI (11)** Sociology of Religion
ધર્મનું સમાજ શાસ્ત્ર

K.S.K.V KACHCHH UNIVERSITY
SOCIOLOGY
(T.Y.B.A.)
PAPER -6

TOPICS**REFERENCE**

1. Science : meaning and characteristics of science 1
 Scientific versus commonsense knowledge 2: 7-8, 18-34
 Use and importance of Social science research especially in
 Developing country like India. 4: 1- 14
2. An overview of the major steps in social research 4: 1- 14
 Hypothesis: Use and functions of hypothesis concepts 5: 2 -23
 And their explications (real and operational definitions of variables) 5: 35 -47
3. Census and sampling, population and samples 2: 209 – 232
 Need for sampling: Cost / time / error factors 3: 337 - 349
 Simple and techniques of drawing random sample (Relevant pages)
4. Data collection procedures : Meaning use and limitation of the following
 data collection procedures 2: 103 – 117
 - a. Secondary data and use of library 5: 200 – 234
 - b. Participant and non – participants observations 5: 316 – 342
 - c. Questionnaire : Mailed questionnaires construction of a questionnaire 2: 232 – 182
 - d. Interviewing, interview schedule and interview guide 5: 236 – 278
5. Nature of statistic: place and importance of statistics in social research,
 purpose Limitations and misuses of statistics 3: 3-18
 Some Basic Concepts: Independent and Dependent 3: 11 – 19
 Variables; Discrete and Continuous Variables; Nominal or Ordinal Interval
 and Ratio Scales 5: 189 – 195
6. Preparing table of simple and cumulative frequency distributions and
 computation of percentage, proportion and ratios 3: 31 – 50
 arithmetic mean, Mode , median, 3: 110 – 153
 standard deviation and variance 162 – 168
7. An overview of the research report: 2 : 359 – 375
 Construction of tables : format of a table,
 Graphical and pictorial presentation of data 6 (Relevant person)

Recommended Books

1. Doby, John T. (Ed), An Introduction To Social Research, New York: Appleton – Century Crafts, 1967, Second Edition.
2. Goode, William, J . And Paul K. Hatt; Methods In Social Research, New York, Mc Graw Hill Book Company Inc, 1952
3. Mueller, John H And Karl F. Schuessler, Statistical Reasoning In Sociology Boston ; Houghton Mifflin. 1961.
4. Nagel , Earnest; The Structure Of Science: Problems In Logic Of Scientific Explanation. New York, Harcourt, Brace And World Inc. 1961
5. Seltis , Clare , Matte Johoda, Morton Doutsche And Stuart W . Book ; Research Methods In Social Relations, New York, Holt Rinehard and Winston , 1962.
6. Shah Vimal P Reporting Research , Singapore, The Agricultural Development Council, 1972.
Note : 60 marks theory and 40 marks sums.

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	A) टूटो प्रश्न	(07/10 Marks)
	B) दलभल्ले	(07/10 Marks)
Q.5 OR Q.5	A) टूटो प्रश्न	(07/10 Marks)
	B) दलभल्ले	(07/10 Marks)

Kachchh University

Subject: SOCIOLOGY (T.Y.B.A.)

Paper No.VII (7) - Sociology Thinkers.

1. Concept of sociological theory and its characteristics.
2. Auguste Comte: Introduction, Law of three stages classification of science, Positivism social statics and social dynamics, plan of social Reconstruction, Contribution of Comte.
3. Karl Mark :Introduction, Historical materialism, Dialectical materialism, Theory of Surplus Value, Class struggle, Alienation of labour, Contribution of Marx.
4. Max Weber :Introduction, Social action, Ideal type, Concept of Authority, Pro-testant ethics and capitalism, Bureaucracy, Contribution of Max Weber.
5. Emile Durkheim :Introduction, Theory of suicide: suicide rate, Types of suicide, Problem of integration of the individual with society.
Theory of Religion :Structure of religion, sacred and profane, society as a superem God. Social role of religious beliefs and rituals.
Contribution to the methodology of sociology- Sociology as science, concept of social facts. Division of labour in the capitalist society. Nechanical and organic solidarities.
6. I.P.Desai : Introduction, family studies (mahuva study about joint family) Untouchability in rural Gujarat, Bases of social backwardness, Education and development among tribals, Sociology of education.

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	A) टूट्के प्रश्न	(07/10 Marks)
	B) दलभल्ले	(07/10 Marks)
Q.5 OR Q.5	A) टूट्के प्रश्न	(07/10 Marks)
	B) दलभल्ले	(07/10 Marks)

SOCIOLOGY T.Y.B.A.
PAPER NO VIII (8)
WOMEN AND SOCIOLOGY

1. Necessity for studying women
2. Theories regarding sex – roles : a. biological, b. psychological, c. sociological.
3. Trends in women's movement :
 - a. Liberal feminism .
 - b. Radical feminism.
 - c. Social feminism.
4. Indian women's formal status (after independence)
 - a. Legal.
 - b. Political.
 - c. Economical.
 - d. Social.
 - e. Educational.
5. Contemporary problems and issues ;
 - a. Obstacles to implementation of legal provision .
 - b. Obstacle to political participation.
 - c. Health problems of women.
 - d. Economical problems of working women.
(1)Dual role, (2) Women and development
 - e. Educational problems of women

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.5 OR Q.5	टूकनोद्य (४ भांथी २)	(14/20 Marks)

SOCIOLOGY T.Y.B.A. PAPER IX
SOCIAL CHANGE IN MODERN INDIA

1. Introduction and exposition of key concepts : social change , cultural change technological change, social movement, social revolution, social reform, social revivalism.
2. Social change during the British period as well as in the post-independence India with special reference to case family and status of women .

Relevant major factors of social change from the following be taken in to consideration while the changes in about mentioned institutions.

- I. Constitution
- II. Social legislation
- III. Programmes of planned development
- IV. Industrialization and urbanization
- V. Educational oppoRTUNITies
- VI. Mass media
- VII. Voluntary organization
- VIII. Freedom movements and Mahatma Gandhiji

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.5 OR Q.5	टूकनोध (४ मिथी २)	(14/20 Marks)

Sociology T.Y.B.A. paper X

INDIA'S URBAN SOCIETY

1. (a) Need for the study of India's urban society.
(b) Definition and field of urban sociology.
2. Characteristics of urban society
3. Urbanism and urbanization.
Urbanism – its extent, nature characteristics
Factors favoring and hindering urbanization in India
4. India's urban society in pre and post-independence period.
5. Definition, nature and types of cities towns in India.
6. India's urban problems what they are, their nature and types, civic and social problems. problems of housing and slums, density, crime, prostitution, beggary.

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.5 OR Q.5	टूकनोथ (४ भांथी २)	(14/20 Marks)

SOCIOLOGY
T.Y.B.A.
PAPER XI
SOCIOLOGY OF RELIGION

1. Introduction : the scope of sociology of religion, religion as a social institution, its charestrestic.
2. Conceptual clarification: belief systems, magic and religion-elements of religion experience – typology of religions.
3. Religions of India : Buddhism, Christianity, Hinduism, Islam , Jainism and Sikhism.
 - A Brief social historical prospective.
 - Demographic profile contemporary trends.
4. Contestation over religion in India
 - Fundamentalism : meaning and characteristics .
 - Communalism : meaning and characteristics
 - Secularism : meaning and characteristics
5. Write down the thinking's of social thinkers- Max Webber, Durkhime, and Karl Marx

References

1. Baird Robert, D .(ed), 1995 (3rd edition) Religion In Modern India, Delhi, Mumbai.
2. Madan , T.N (ed) 1992, (Enlarged Edition) Religions In India, New Delhi, Oxford University Press.
3. Majumder , H.T . 1986, Indias Religious Heritage , New Delhi, Allied.
4. Shadir, Moin (ed) 1989, Religion State And Politics In India, Delhi Ajanta Publication.

PAPER STYLE

Q.1 OR Q.1	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.2 OR Q.2	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.3 OR Q.3	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.4 OR Q.4	निबंधात्मक प्रश्न	(14/20 Marks)
Q.5 OR Q.5	टूंकनोध (४ मांथी २)	(14/20 Marks)

NOTE

KRANTIGURUSHYAMJIKRISHNAVERMA
KACHCHHUNIVERSITY

NOTE

KRANTIGURUSHYAMJIKRISHNAVERMA
KACHCHHUNIVERSITY

NOTE

KRANTIGURUSHYAMJIKRISHNAVERMA
KACHCHHUNIVERSITY